

Stav 2020, Vize 2030:

**Výzvy cílů
udržitelného
rozvoje (SDG)
a jejich řešení
pro EU**

Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě

Chudoba je výzvou pro bohatou Evropu

Dobrá zpráva je, že míra chudoby v Evropské unii patří mezi nejnižší na světě. Ve všech členských státech má velká část lidí přístup k takové úrovni materiálního bohatství, která jim umožňuje vést dobrý život. Problém spočívá v tom, že i přes bohatství a prosperitu existuje v dnešní Evropské unii chudoba v různých podobách. Některé dimenze chudoby se zvětšují, v jiných nedochází k výrazným změnám. Pokrok, kterého jsme v posledních letech dosáhli, je v souvislosti s onemocněním COVID-19 a jeho dopady na životní úroveň, příjmy a miliony pracovních pozic v ohrožení. Důsledky pak nejvíce pocítí nejzranitelnější vrstvy obyvatelstva. Evropská unie hodlá chudobu a sociální inkluzi řešit prostřednictvím Evropského sociálního fondu (ESF) a dalších nástrojů. V posledních finančních obdobích bylo ale zapojení organizací občanské společnosti a nejzranitelnějších skupin omezené. Rozdělování prostředků mezi členské státy probíhalo zejména na základě hrubého domácího produktu (HDP), přestože tento ukazatel není schopen adekvátně zachytit sociální problémy ani odrazit potřeby lidí, kteří potřebují podporu nejvíce. Srovnávací přehled sociálních ukazatelů, který Evropská komise používá k implementaci evropského pilíře sociálních práv, pak přehlídí klíčové výzvy chudoby a sociální inkluze, například chudobu pracujících nebo dostupnost bydlení.¹

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Chudobou a sociálním vyloučením je ohroženo více než 20 % obyvatel Evropské unie, což je na bohatý region hodně. Míra chudoby se sice v nejchudších regionech EU snížila, ale i přesto je chudobou ohroženo více než 30 % obyvatel Rumunska, Bulharska, Španělska, Itálie a Řecka. V téměř polovině členských států EU jsou děti věkovou skupinou, která je rizikem chudoby nebo sociálního vyloučení ohrožena nejvíce (Eurostat).
- V posledních letech je chudoba pracujících na vzestupu. V současné době se mezi chudé pracující počítá více než 9 % pracujících lidí. Chudoba pracujících se týká i členských států s velmi silnou ekonomikou, například Německa. Tyto státy zápolí se situací, kdy počet lidí, kteří pracují, ale výdělek jim neumožňuje vést slušný život, stagnuje, nebo dokonce roste (Eurostat).
- Téměř 14 % všech obyvatel Evropské unie žije v nevyhovujícím bydlení. 2 % lidí žijí bez adekvátních hygienických zařízení a bez přístupu k vodě (Eurostat). Jinými slovy: Několik milionů lidí nemá ve svém domově přístup k hygienickým zařízením a vodě. Více než polovina romských obyvatel Evropské unie nemá ve svém domově přístup k adekvátním hygienickým zařízením nebo vodě.²
- Přibližně 700 000 obyvatel Evropské unie bylo v roce 2019 bez domova, přičemž tento počet v celé Unii roste. Jedinou výjimkou je Finsko, které hlásí díky progresivní a dlouhodobé strategii boje s bezdomovectvím jeho 45 % pokles. V Lotyšsku došlo v 2009 až 2017 k 389 % nárůstu bezdomovectví. V Irsku pak mezi lety 2014 a 2018 stoupl počet lidí bez domova o 203 %. Hlavní příčinou chudoby a sociálního vyloučení je neodpovídající bydlení, což úzce souvisí s nezaměstnaností.³ Eurostat při svém monitorování SDG nevyužívá žádný ukazatel bezdomovectví, přestože se jedná o jednu z nejextrémnějších forem chudoby v EU.

¹ Social Platform For ESF project outcomes with a real impact for people's lives.

² ERRC Europe must ensure marginalised communities have access to water during pandemic.

³ Evropský parlament Urgent Action Need to Address Homelessness in Europe.

Přehlížené odvětví: Pracovníkům v domácnostech chybí sociální ochrana

Příběh Marty Lucie Arboledaové

ŠPANĚLSKO

Než Martě vypršela platnost víza, pracovala sedm let jako pracovníce v domácnosti. Španělský imigrační zákon nařizuje, že žadatelé musí před možností získat pracovní povolení tři roky čekat, „ale zatímco čekáte, musíte si nějak vydělávat na živobytí, a tak například musíte vzít práci v domácnosti. To není velký problém, protože soukromým vlastníkům domů nevadí, že nemáte v pořádku papíry. Naopak využijí vaši nejistoty k tomu, aby vás vydírali a vyhrožovali zabavením pasu, nebo tím, že vás nechají vyhostit. Říkají: ‚Budte vděčná, že jsme vám dali práci a vůbec.‘ Pak vás nutí pracovat dlouhé hodiny za nízkou mzdou.“

Marta ve své druhé práci v oboru výpomoci v domácnosti, kde pracovala kratší dobu a měla volné víkendy, začala navštěvovat asociaci Sedoac („Aktivní služby v domácnosti“), která bojuje za práva pracovníků v domácnostech.

Marta vysvětluje, že řadě těchto pracovníků trpí depresí, „protože bez řádného proškolení pečuje o osoby trpící Alzheimerovou nemocí. Nejsou to zdravotní sestry. Vydělávají si pouze 600–700 eur měsíčně. Nemají dostatek spánku, ale přesto musí být druhý den zase na nohách a starat se o nemocného tak, aby se nezranil nebo neodešel z domu. Vedeme kampaň za zákaz domácích prací, kdy daná osoba v místě výkonu práce i žije, protože ve skutečnosti by tuto práci měli zastávat tři lidé.“

Zdroj: Eurostat

3

I když zaměstnavatel splní všechny právní náležitosti a slušně platí, „pořád je to práce v místě bydliště. Není to k žití. S přáteli nemůžete mluvit o ničem jiném než o zaměstnavateli, jeho domě, psovi a dětech. Jste tam 24 hodin denně, 7 dnů v týdnu. Mnoho pracovníc v domácnosti musí čelit sexuálnímu zneužívání. Tomuto problému se nevěnuje dostatečná pozornost.“

Pracovníci v domácnosti chtějí, aby „vláda uznala, že jejich pečovatelská práce je důležitá a stejně hodnotná jako každá jiná práce. Služby v domácnosti ale španělský systém sociálního zabezpečení nezná, což znamená, že pracovníci v domácnosti nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti. Naši zaměstnavatelé nás mohou kdykoli propustit na hodinu bez udání důvodu. Nechodí žádné pracovní inspekce, které by kontrolovaly naše pracovní a životní podmínky. Odchod do důchodu se nás vůbec netýká. Mnoho pracovníc si po pěti nebo deseti letech práce uvědomí, že odvody zaměstnavatele na jejich důchodové pojištění jim slušnou penzi opravdu nezajistí. Aby odvody na slušný život v důchodu stačily, musely by odpracovat každý den dvě směny, což je samozřejmě nemožné.“

Příběh Marty Lucie Arboledaové byl zveřejněn platformou Futuro en Común

FUTURO EN COMÚN

Za silnou sociální Evropu, která vymýtí chudobu a všem dá příležitost k prosperitě

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Silná sociální Evropa – Evropský sociální model by měl poskytovat úplnou a férovou ochranu všem občanům, bojovat proti chudobě a všem dávat příležitost k prosperitě. Slušné příjmy by měly zúžit mezeru mezi bohatými a znevýhodněnými skupinami a zaručovat kvalitní život. Všichni lidé by měli mít možnost těžit ze slušných pracovních standardů, rovných příležitostí, lepší prosperity a nižších rozdílů ve stavu zdraví napříč zeměmi a generacemi. Sociální inkluze a ochrana, slušná práce, rovnost pohlaví, veřejné zdraví a zdravotní péče, přístup k dostupnému a kvalitnímu bydlení, ekologická spravedlnost, kvalitní vzdělání a rovný přístup ke kultuře musí zůstat hlavními stavebními kameny evropské politické strategie.

4

Přečtěte si více o vizi členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Social Platform

[For ESF project outcomes with a real impact for people's lives](#)

EAPN

[Assessment of the 2020 Country-Specific Recommendations](#)

EAPN

[Poverty Explainer on what is poverty and how to combat it?](#)

EAPN

[Putting Social Rights and Poverty Reduction at the heart of EU's COVID-19 Response](#)

FEANTSA

[5th Overview of Housing Exclusion in Europe](#)

Eurochild

[Towards no Child Poverty in Europe in 2020](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ poskytovala informace a podrobnosti o počtu lidí bez domova;
- ✓ poskytovala a analyzovala data o rizicích chudoby, sociálním vyloučení a materiální deprivaci podle např. genderu, pohlaví, věku, sociálních skupin, handicapu, etnicity a podle údajů o migraci.

Ekonomický rozvoj v chudých venkovských komunitách se zaměřením na blaho dětí

BURUNDI A DALŠÍ ZEMĚ

Ekonomický rozvoj může blaho dětí obrovsky posunout, ale sám o sobě není zárukou, že z něj budou mít děti prospěch. Z tohoto důvodu platforma Help a Child připravila program EPIC (Ekonomický program s dopadem na děti)

Program EPIC spojuje osvědčené způsoby a poučení ze sociální odolnosti, ekonomického rozvoje a rozvoje dětí. Program se zaměřuje na děti a mládež a rozpoznává, že ekonomický rozvoj není cílem sám o sobě, ale představuje cestu k udržitelné prosperitě další generace. Program EPIC věří, že udržitelná a zdravá ekonomika musí mít pevný sociální základ. Zaměřuje se proto na ekonomické i sociální problémy.

EPIC se věnuje posílení sociálních kapacit komunity a teprve poté se zaměřuje na ekonomický rozvoj. V tomto kroku pracuje na úrovni komunit a domácností. Na úrovni komunity program EPIC buduje a posiluje komunitní struktury a posiluje socioekonomickou odolnost (SDG 11), spolupracuje se svépomocnými skupinami (SDG 11) a zaštiťuje asociace na úrovni uskupení zaměřených na veřejný prospěch, například v oblasti kvalitního vzdělávání (SDG 4) a přístupu k půdě, kapitálu a službám. Mladí lidé se učí dovednosti důležité pro život, vzdělávají se v oblasti zemědělství a správy farmy (SDG 8).

Ve spolupráci s místními partnery EPIC podporuje vzdělávání v raném dětství a skupiny rodičů s cílem poskytnout rodinám a dětem slibný start do života (SDG 17).

Na úrovni domácnosti jsou členové rodiny navedeni, aby si společně stanovili vizi a vybudovali udržitelné zemědělské živobytí. EPIC využívá PIP (Plan Intégré du Paysan), což je osvědčený způsob plánování integrované farmy, který byl vyvinut na univerzitě ve Wageningen. Kombinace PIP s podporou komunity zaměřující se na děti vede k rychlým a pozitivním výsledkům, dává naději, pocit kontroly nad vlastním životem a zlepšuje výnosy výživného a zodpovědně vyprodukovaného jídla pro celou rodinu včetně dětí (SDG 2, 3, 12). Například v burundském městě Kirundo se podíl domácností trpících extrémním hladem snížil ze 71 na 33 procent. Domácnosti jsou navíc během sedmi let připraveny zapojit se do udržitelných hodnotových řetězců a přispívat k ekonomickému rozvoji, který přináší výhody dětem a mládeži a snižuje nerovnosti (SDG 1, 10).

Jsmo přesvědčeni, že další vývoj programu EPIC by umožnil Evropské unii a členským státům přiblížit se k cíli, aby nikdo nezůstal opouštěn.

Tento příběh poskytla platforma Help a Child

Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství

Potravinový systém EU není udržitelný z ekologického ani sociálního hlediska

Velká část obyvatel Evropské unie se sice těší vysoké úrovni potravinové bezpečnosti a výživy, ale přesto přibližně 20 % jídla vyplýváme a 33 milionů lidí si nemůže jednou za dva dny dovolit vysoce kvalitní jídlo.¹ Nezdravá strava vede k tomu, že čím dál větší počet lidí je obézních a trpí chronickými nemocemi, například diabetem, hypertenzí a srdečními problémy. Velká část našeho jídla je produkováno pomocí neudržitelného intenzivního zemědělství, nebo se dováží ze třetích zemí, což platí i pro většinu obilí pro náš dobytek. Intenzivní zemědělské metody využívané v Evropské unii i za jejími hranicemi často ničí přirozené prostředí živočichů, jsou hlavním důvodem ztráty biodiverzity a spotřebovávají velké množství chemických hnojiv, pesticidů a antibiotik. To vše vede ke znečištění a velkým emisím skleníkových plynů. Celým oborem pravidelně otřásají skandály kvůli způsobu zacházení se zvířaty a také skandály týkající se porušování práv pracovníků v zemědělství a potravinářském průmyslu. Drobní zemědělci a rodinné farmy mají potíže vydělat si svou tvrdou prací na slušné živobytí. Společná zemědělská politika (CAP) Evropské unie i nadále odměňuje intenzivní zemědělství ve velkém měřítku. Tato politika spotřebovává přibližně jednu třetinu celkového rozpočtu Evropské unie, ale přesto nedokázala zajistit slušné ceny producentům, zabránit ztrátě biodiverzity, půdní erozi, emisím skleníkových plynů a znečištění podzemních vod.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Podle údajů Eurostatu více než polovina obyvatel EU, v některých členských státech pak více než 60 % občanů, trpí obezitou. Špatná strava a obezita přispívají ke vzniku kardiovaskulárních onemocnění a rakoviny, což jsou dvě hlavní příčiny úmrtí v evropském regionu.
- V EU se přibližně 20 % veškerého vyprodukovaného jídla vyplývá. 70 % veškerého plýtvání jídla se v EU děje na úrovni maloobchodu, potravinových služeb a spotřebitelů. Více než polovinu tohoto odpadu vytváření domácnosti.²
- Jak zdůraznila Evropská agentura pro životní prostředí (EEA), masné a mléčné produkty mají velký dopad na životní prostředí, a to zejména kvůli svému způsobu výroby, do kterého je započítána i výroba krmiva. Studie provedená Společným výzkumným střediskem (JRC) zjistila, že se maso a mléčné produkty podílí na celkovém dopadu spotřeby EU na životní prostředí 24 %.³ Snahy o snížení spotřeby masa a mléčných výrobků s cílem zvýšit spotřebu udržitelnějších zdrojů bílkovin prozatím, i přes prokázaný pozitivní dopad na životní prostředí, nezískaly od tvůrců politiky EU žádnou podporu.
- Intenzivní zemědělství představuje jeden z hlavních důvodů úbytku rostlin a živočichů v Evropě. Od 80. let 20. století ubyla v zemědělské krajině téměř polovina evropských ptáků.⁴
- Zemědělství je hlavním zdrojem dusičnanů v podzemní vodě. Přebytečné hnojivo proniká půdou a ke znečištění vody může dojít o desetiletí později. Nitrátová směrnice má za cíl snižovat znečištění dusičnany pod 50 mg/l, ale v mnoha částech regionu jejich koncentrace přesto překračuje doporučenou úroveň (Eurostat). Podle nejnovější zprávy EK (z roku 2002) 20 procent monitorovacích stanic v EU prokázalo vyšší než dovolené koncentrace. Na 40 % stanic byla koncentrace vyšší než je doporučená hodnota dle směrnice o pitné vodě (25 mg/l).⁵
- Zemědělství patří mezi pět hlavních zdrojů veškerých emisí skleníkových plynů v rámci EU, přičemž jeho podíl tvoří 10 %. Zemědělství je v EU zdrojem 53 % antropogenních emisí metanu a 94 % emisí čpavku.
- Organické zemědělství se v EU využívá pouze na 8 % zemědělské půdy, přičemž růst je poměrně pomalý a činí okolo půl procentního bodu ročně.
- Počet malých a rodinných farem v EU výrazně klesl: z údajů Eurostatu o struktuře farem vyplývá, že jejich počet mezi lety 2005 a 2016 klesl z 15 na 10,5 milionu. Nízká odměna za tvrdou práci podkopává živobytí venkovských komunit.

¹ Evropská komise [Food Waste](#).

² Evropská komise [Stop Food Waste](#).

³ JRC [Environmental Improvement Potentials of Meat and Dairy Products](#).

⁴ BirdLife International [300 million farmland birds lost since 1980 - How many more must we lose before changing course on the CAP?](#)

⁵ EEA [Percentage of sampling sites in groundwater bodies where annual average concentrations exceed 50 mg/l nitrate](#).

Udržitelná produkce potravin? Respektujte životní prostředí, zapojte své zákazníky a oceňujte přínos farmářek Příběh Heleen Lansink-Marissenové

NIZOZEMSKO

Jmenuji se Heleen Lansink-Marissenová. Na venkově jsem nevyrostala. Přestěhovala jsem se sem, když jsem se provdala za zemědělce. Některé věci mě skutečně překvapily. Mezi farmáři jako takovými a mezi farmáři a vnějším světem probíhala jen velmi omezená konstruktivní diskuse. Ve skutečnosti se obě skupiny navzájem akorát obviňovaly. Společnost obviňovala zemědělce, že způsobují globální oteplování, zemědělci pak obviňovali spotřebitele, že je jejich životní styl příliš náročný na energii. Po několika letech na farmě jsem dospěla k závěru, že toto obviňování nikam nevede, a rozhodla se pro dialog. Ten už jsme zahájili tím, že na naši farmu jezdí na návštěvu základní školy, sportovní kluby a cyklisté.

Došlo k otevřenému dialogu. Lidé byli ohromeni rozhodnutími, které jsme udělali, a my zase reagovali na naše hosty. Začali jsme s přímým prodejem mléka a zřídili webovou stránku demelktaapperij.nl. Teď jsme v daleko užším kontaktu s našimi zákazníky.

Farmářky jsou nedoceneným zdrojem. Do nedávné akce For Farmers (Pro farmáře) se zapojilo kolem 800 žen. Téměř všechny vlastnily polovinu svých farem a rovným dílem se podílely na obchodních rozhodnutích. Jen málo žen se ale účastní setkání zemědělců. Poradci na akcích pak hovoří pouze s jejich manželi.

MEZI LETY 2005 A 2016 SE POČET FAREM V EU
SNÍŽIL Z 15 NA 10,5 MILIONU.

PŘIŠLI **JSME O**
4,5 MILIARDY FAREM
ZA POUHÝCH 10 LET.

Zdroj: Eurostat

Jsou to ale ženy, které díky svým kontaktům s vnějším světem, například ve školách nebo obchodech, přinášejí nové nápady. Na naší farmě například ošetřujeme hnuj mikroorganismy od bio firem. Zjistila jsem, že 80 % nových zákazníků se o nás dozví prostřednictvím manželů zemědělců. Nejdříve si jdou jen koupit ekologické čisticí produkty a pak se začínou zajímat o hnojiva. Je to skvělý příklad, že ženy rozhodně mají sílu prosadit změnu.

Koronavirová krize je příležitost. Lidé mají víc času na sebe. Na farmu chodí daleko více lidí pro mléko a chápe důležitost podpory místních podnikatelů. Využíváme hashtag #supportyourlocalsNL. Doufám, že se čím dál víc lidí bude rozhodovat pro místní udržitelné produkty, přestože je jejich cena o něco vyšší.

Napětí ale roste. Farmáři se cítí být terčem ekologických hnutí a potřebují pomoc! Pomozte jim dosáhnout vyšší soběstačnosti tím, že budete podporovat správné přístupy a dáte přednost těm, kdo dbají na čistotu vody, biodiverzitu, blaho zvířat a půdy. I farmáři se chtějí přidat, protože s ekologickým hnutím a spotřebiteli mají v konečném důsledku ten samý cíl: bezpečné jídlo a udržitelný potravinový řetězec.

Příběh Heleen Lansink-Marissenové byl představen
organizací Women Engage for a Common Future
(WECF)

Za potravinový systém, který přispívá k ochraně přírody, produkuje zdravé jídlo, nabízí férové ceny zemědělcům, zabraňuje plýtvání a chrání potravinovou nezávislost globální úrovni

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Udržitelné a zdravé potravinové systémy – Aby drobní, ekologičtí farmáři z Evropy mohli produkovat zdravější potraviny a získali za ně férovou odměnu, je nutné důkladně reformovat Společnou zemědělskou politiku. To by mělo vést k větší ochraně životního prostředí a přírody, větší potravinové nezávislosti, většímu počtu regionálních farmářských trhů, zdravějším potravinovým systémům, menšímu plýtvání jídlem a zastavení vývozu odpadu na jižní polokouli. EU by si měla v rámci boje s klimatickými změnami jako prioritu vytyčit přechod k ekologickým drobným zemědělcům a opětovnému zalesnění půdy.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Make Europe Sustainable for all + Forum for Environment and Development [The Common Agricultural Policy and the SDGs](#)

Make Europe Sustainable for all + IFOAM Organics International [#IGrowYourFood – voices from European farmers](#)

EEB, Birdlife, WWF, Greenpeace [Last Chance CAP](#)

EEB + Birdlife International [Agriculture and Climate Change](#)

EEB, Birdlife, German Watch, CEE web for biodiversity, FNE, IIDMA + Birdwatch Ireland [Recommendations on the future CAP and Climate Policies](#)

WWF a WRAP [Halving Food Loss and Waste in the EU by 2030: the major steps needed to accelerate progress](#)

NGO coalition [Less and better meat, dairy and eggs in Farm to Fork Strategy](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU poebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ lépe popsala dopady špatného stravování na zdraví, a to nejen z hlediska obezity;
- ✓ dokázala měřit spotřebu masa nebo mléčných/masných produktů na osobu;
- ✓ dokázala sledovat plýtvání jídlem napříč celým dodavatelským řetězcem;
- ✓ zvýšila transparentnost toho, jaké důsledky má dovoz zvířecího krmiva z třetích zemí;
- ✓ dokázala sledovat množství spotřebovaných chemických hnojiv, pesticidů a antibiotik používaných v zemědělství;
- ✓ uměla monitorovat emise skleníkových plynů (zejména oxidu dusného a metanu) v zemědělství;
- ✓ dokázala sledovat trend uzavírání malých a rodinných farem.

Ukončení systému předáků v italském zemědělství: nový zákon na ukončení zneužívání

ITÁLIE

Termín „caporalato“ (systém předáků) popisuje nezákonný systém náboru a vykořisťování pracovníků prostřednictvím nelegálních zprostředkovatelů („caporali“). Vykořisťování dělníků ze strany „caporali“ je v Itálii velmi rozšířené. V Itálii v zemědělství pracuje přibližně 1 milion osob, z nichž 130 000 musí strpět závažné pracovní vykořisťování v takřka otrockých podmínkách. Přibližně 80 % lidí v této skupině tvoří migranti, zbylých 20 % jsou pak Italové.

Naše kampaň proti systému předáků začala společenskou mobilizací a veřejným odsouzením. Následně jsme zapojili i média a politiky. Naším cílem bylo zajistit, aby legislativa byla obeznámena se systémem „caporalato“ a trestala ho. Dále jsme chtěli vytvořit nové podniky respektující pracovní právo a těšící se podpoře zodpovědných spotřebitelů.

Při práci s veřejností a během informačních kampaní se naše komunikace s tiskem a médii zaměřovala na to, aby se lidé dozvěděli o systému předáků a zapojení organizovaného zločinu. Mobilizace zespodu vytvořila společenské a politické podhoubí pro přijetí národního zákona proti systému předáků.

Zákon číslo 199/2016 trestá zločin pracovního vykořisťování a stanovuje sankce. Zaměstnavatelům nutícím pracovat dělníky ve vykořisťovatelských podmínkách, ať už přímo nebo přes prostředníky, hrozí pokuty, zabavení majetku a v případě chycení při činu pak tresty odnětí svobody. Zákon je také nástrojem pro boj s takzvanou „ilegální prací“ a zavádí pojem efektivní dopravy v zemědělském sektoru.

Tříletý plán Ministerstva práce a sociálních věcí vypracovaný ve spolupráci se sociálními a podnikovými organizacemi identifikuje šest prioritních oblastí pro prevenci a boj s pracovním vykořisťováním. Těmito oblastmi jsou kontrola a dohled; zajištění kvality potravinářského řetězce; zprostředkovatelské služby v oblasti pracovních sil; vybudování sítě pro kvalitní zaměstnávání v zemědělství; doprava; a dočasné bydlení a ubytování.

Náš úspěšný boj za přijetí zákona zakazujícího systém předáků, do kterého jsme zapojili občanskou společnost, média i odbory, přispívá k ukončení hladu, podporuje slušnou práci a ekonomický růst a zodpovědnou spotřebu a produkci. Nepřímo také přispívá ke zlepšení zdraví a prosperity, rovnosti pohlaví a odstraňování nerovností.

Prevence rizik souvisejících s hladem díky udržitelným potravinám: Bramborová revolta 2020

FRANCIE, ŠVÉDSKO

10

Stödföreningen för omställningsinitiativ je švédským členem přechodové organizace ECOLISE. Tato iniciativa organizuje „Bramborovou revoltu 2020“, národní kampaň, kterou zahájila v Söderhamnu nevládní organizace Närjord.

Kampaň se inspirovala švédskou bramborovou revoltou z roku 1917, která reagovala na celonárodní hladomor. Dnešní kampaň se zaměřuje na velmi reálnou možnost, že lidé kvůli pandemii nemoci Covid-19 přijdou o příjmy a budou hladovět. 1. května iniciativa Stödföreningen för omställningsinitiativ vyzvala ke komunitní výsadbě brambor, přičemž požádala obecní samosprávy k vyčlenění parků a povolení výsadby na nepoužívaných polích. Komunitní skupiny v Grangärde, Holmåse a Värmdö společně vysadily brambory, další skupiny pak uspořádaly demonstrace nazvané „Protestní kbelík“. Tyto demonstrace se konaly po celé zemi včetně Malmö, Gothenburgu, Molkomu a také přímo před budovou parlamentu ve Stockholmu. Občané požadovali, aby zákonodárci vyslyšeli seznam 22 požadavků, které byly poprvé předneseny zastupitelstvu obce Söderhamn. Klub zahrádkářů ze Sävarådalenu poblíž Umeå také rozdával kbelíky symbolizující Bramborovou revoltu do 10 vesnic, aby tím podpořil šíření této myšlenky.

„Bramborová revolta 2020“ je dobrým příkladem síly transformačního potenciálu komunitních iniciativ. Také dokazuje, že iniciativy lze snadno a rychle škálovat na národní i mezinárodní úroveň. Tuto myšlenku využívá přechodová iniciativa Transition France. Přechodové iniciativy vychází z nejlepších dostupných informací a důkazů a využívají kolektivní myšlení lidí k nalezení a vypracování lepšího způsobu života. Tyto iniciativy jsou založeny na soucitu a kladou důraz na emocionální, psychologické, vztahové a sociální aspekty prožívání jednotlivých komunit. Iniciativy vychází z obav a těžkostí, kterým jednotlivé komunity čelí (například Covid-19), a postupně pracují na realizaci svých vizí a myšlenek. Tyto iniciativy mají také nepřímý pozitivní dopad na další cíle udržitelného rozvoje. „Bramborová revolta 2020“ například dokázala změnit způsob spotřeby lidí a posílila místní produkční kapacity. Tím přispěla k dosažení udržitelné spotřeby a produkce. Tyto kreativní protesty vydláždily cestu novému způsobu kolektivní akce, díky které mají lidé sílu pracovat na udržitelnosti v rámci svých měst a komunit.

Tento příběh poskytla
iniciativa ECOLISE

Cirkulární farma Kipster: Klimaticky neutrální a ke zvířatům přívětivý chov drůbeže

NIZOZEMSKO

Kuřecí farmy Kipster představují alternativu k intenzivnímu živočišnému zemědělství s pozitivním dopadem na několik SDG. Navíc jsou komerčně úspěšné.

Při běžné produkci vajíček dochází každý den k usmrcení milionů kohoutků. Ti jsou pak využiti při výrobě potravy pro domácí zvířata. Kipster malé kohoutky nezabíjí, ale chová je na maso. Nosnice mají spoustu vnitřního prostoru a rozsáhlé venkovní výběhy, dále vnitřní zahradu a přístup k dennímu světlu. Je zde chován zvláštní druh slepic, které nemají tendence vyzobávat peří ostatním, takže není nutné jim brousit zobáky, což se v obvyklých chovech děje běžně. Slepice se zde mohou chovat zcela přirozeně. Mají dostatek prostoru k pohybu a mávání křídel, mohou se hrabat v půdě, sedět na větvích, nebo se v klidu prospat. Zlepšení životních podmínek posiluje zdraví zvířat. Produkce je pak odolnější a snižuje se riziko vzniku zoonóz, tedy nemocí přenosných ze zvířete na člověka.

Udržitelnost je základní myšlenkou provozu ve společnosti Kipster. Ventilátory odstraňují ze vzduchu 95 % jemného prachu, čímž chrání zdraví lidí žijících v blízkosti. Nosnice jsou chovány na denním světle, což přispívá k úspoře energie.

Farma je vybavena 1078 solárními panely a vyrábí dvakrát tolik elektřiny, než kolik spotřebuje. Ve společnosti Kipster nejsou slepice krmeny komerčním krmivem z kukuřice a sójových bobů, které jsou vhodné i ke konzumaci lidmi, ale krmivem vytvořeným z odpadu potravinářského průmyslu, tedy stejně jako v předindustriální době.

Společnost Kipster začala s jedním domem a 24 000 slepic. Ve druhém závodě byla tato velikost zdvojnásobena. V USA měla první farma pět domů pro 120 000 slepic. Hlavní překážkou pro zvětšení provozů je omezené množství potravinových zbytků využitelných ke krmení zvířat. Například v EU by s optimálním využitím půdy a odpadových proudů bylo možné chovat pouze 6 milionů slepic, 50 milionů vepřů a 30 milionů dojníc; v závislosti na druhu by pokles činil něco mezi 30 a 100 %.

Společnost Kipster využitím cirkulárního modelu respektujícího prosperitu zvířat prokázala, že se zemědělství může změnit k lepšímu.

2

KONEC
HLADU

3

ZDRAVÍ
A KVALITNÍ ŽIVOT

7

DOSTUPNÉ
A ČISTÉ ENERGIE

12

ODPOVĚDNÁ
VÝROBA
A SPOTŘEBA

15

ŽIVOT
NA SOUŠI

Zajistit zdravý život a prosperitu všem lidem v každém věku

Veřejné zdraví terčem útoku

Obecně vzato Evropská unie dosáhla velmi vysoké úrovně zdraví a prosperity. Průměrná délka života žen stoupla nad 83 let, u mužů je to 78 let. Celková péče o zdraví matek a novorozenců je excelentní. Většina lidí má přístup k vysoce kvalitní zdravotní péči, dostupným lékům a zdravotnímu pojištění. Stále ale existují závažné výzvy. Úsporná opatření zavedená po roce 2010 snížila rozpočty na zdravotní péči a sociální ochranu, snížila pojistné krytí a zvýšila poplatky a spoluúčast. Zdravotnické systémy se musí přizpůsobit měnícímu se demografickému složení, kdy dochází ke stárnutí populace a čím dál větší prevalenci chronických nemocí. Řada zemí v Evropské unii zápolí s nedostatkem pracovníků v oblasti zdravotnictví a sociální péče. Chybí zejména zdravotní sestry a pečovatelé, kteří bývají často podhodnoceni. Pandemie nemoci COVID-19 tyto slabiny ještě více obnažila.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost tvůrců politik:

- Existují výrazné nerovnosti z hlediska práva na včasnou, dostupnou, kvalitní preventivní i léčebnou péči. Nerovný přístup ke kvalitní zdravotní péči ve venkovských oblastech a mezi konkrétními zranitelnými skupinami se projevuje zejména v delších, často neveřejných, čekacích listinách na ošetření, nedostupných poplatcích za farmaceutické a jiné zdravotnické přípravky a v obtížnosti udržet v místě adekvátní zdravotnický personál¹
- Hlavní příčinou vzniku handicapů, podlomeného zdraví, odchodu do invalidního důchodu a odvrátitelných úmrtí jsou neprenosné nemoci často způsobené nezdravým životním stylem. Tyto nemoci jsou hlavní příčinou úmrtnosti v EU a představují největší část výdajů na zdravotní péči. Ročně na ně ekonomiky EU vynaloží 115 miliard eur.² Každoročně v rámci EU na neprenosné nemoci umírá více než půl milionu lidí v produktivním věku.

- Spotřeba tabáku se sice snížila, ale stále kouří více než jedna třetina obyvatelstva. Alkohol patří mezi hlavní příčiny neprenosných chorob a zvyšuje riziko nehod, násilí, vražd a sebevražd.³ WHO odhaduje, že průměr spotřeby v rámci EU s hodnotou 12,5 litru čistého alkoholu na osobu a rok je více než dvojnásobný oproti světovému průměru. Široce rozšířené je také zneužívání drog včetně užívání velmi silných syntetických opioidů.⁴
- V roce 2015 docházelo v průměru k 11 sebevraždám na 100 000 obyvatel.⁵ Více než jedna třetina občanů má každý rok problémy s duševním zdravím včetně úzkosti, depresí a zneužívání návykových látek.⁶
- Přestože je znečištění ovzduší v Evropě největším zdravotním rizikem, kdy je každoročně příčinou 400 000 odvrátitelných úmrtí,⁷ a přestože ho Eurostat jako zdravotní riziko uznává, neexistuje žádný ukazatel, který by zaznamenával jeho zdravotní dopady.
- Chudší lidé jsou vystaveni vyšším úrovním znečištění ovzduší, povětrnostním extrémům, hluku a působení chemikálií, což má disproporční dopady na jejich zdraví a vede k dalšímu prohlubování stávajících zdravotních nerovností⁸
- Dvě třetiny chemikálií, které se v současnosti v Evropě vyrábí, jsou zdravotně nebezpečné. Tyto chemikálie najdeme mimo jiné v potravinových obalech, zbytcích pesticidů v jídle a v kosmetických a textilních produktech. Působení chemikálií ukazatele SDG Eurostatu nesledují. Byly vypracovány odhady dopadů vystavení určitým chemikáliím. Pokud jsou matky vystaveny během těhotenství látce BPA v termopapíru, může to vést k nepříznivému ovlivnění zdraví u 81 000 dětí ročně. Nemoci související s vystavením malé skupině látek narušujících činnost žláz s vnitřní sekrecí dle odhadů stojí státy Evropské unie 157 miliard eur ročně.⁹

¹ Evropská komise [Inequalities in Access to Health Care](#).

² Evropská komise ["Non-communicable diseases"](#).

³ WHO [Alcohol in the EU](#).

⁴ EMCDDA [European Drug report 2019](#).

⁵ World Population Review ["Suicide rates per country"](#).

⁶ EU [Compass for Action on Mental Health and Wellbeing](#).

⁷ EEA [Cutting air pollution in Europe would prevent early deaths, improve productivity and curb climate change](#).

⁸ EEA <https://www.eea.europa.eu/publications/healthy-environment-healthy-lives>

⁹ Tarasand L. et al. (2016) Burden of disease and costs of exposure to endocrine disrupting chemicals in the European Union: an updated analysis.

Základem pro udržitelný systém veřejného zdravotnictví je větší respekt ke zdravotním sestrám

Příběh Valérie Pasquierové

FRANCIE

Ve francouzských nemocnicích pracuji od roku 2000. Za tu dobu se mé pracovní podmínky zhoršily. Nemocnice už nejsou považovány za zařízení veřejné služby, ale za podniky, které musí generovat zisk. V konečném důsledku pak pacienti tráví v nemocnici méně času, jsou preferovány dražší zdravotnické úkony, a chybějící zaměstnanci často nebývají nahrazováni. Pro manažery jsme pouhým číslem.

Podstav je „novou normou“, a tak je obtížné držet krok s vysokým tempem nemocničního života. Ošetřovatelský obor začíná studovat příliš málo mladých lidí, což vzhledem ke mzdám v naší převážně ženské profesi jistě nepřekvapí. Po 20 letech praxe vydělávám 1700 eur měsíčně, a to jenom díky tomu, že abych s penězi vyšla, беру noční přesčasy a pracuji o svátcích a víkendech. Naše mzdy nejsou upravovány podle životních nákladů v místě výkonu práce, a tak patříme mezi nejhůře hodnocené zdravotnické pracovníky v Evropě!

Od března pracuji na oddělení vyčleněném pro pacienty s nemocí Covid-19. To je stresující samo o sobě, ale situaci ještě zhoršuje nedostatek ochranných pomůcek.

V SOUČASNOSTI JE V EU **4,45 MILIONU ZDRAVOTNÍCH A PORODNÍCH SESTER**. TO NESTAČÍ. **VÍCE STARÝCH LIDÍ POTŘEBUJE VÍCE SESTER.**

NÍZKÁ MZDA, OBTÍŽNÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY A ZDRAVOTNÍ RIZIKA ODRAŽUJÍ MLADÉ OD PRÁCE V PEČOVATELSKÉM OBORU.

MIGRACE SESTER Z JINÝCH ZEMÍ POMÁHÁ, ALE VYTVÁŘÍ NEDOSTATEK V ZEMÍCH PŮVODU.

KOLEM 90 % PRACOVNÍKŮ V PEČOVATELSKÉM OBORU JSOU ŽENY.

Zdroj: Eurostat

Důsledkem těchto pracovních podmínek je fyzické i psychické vyčerpání. I když čerpáte dovolenou, můžou vás kdykoli povolát do práce za nemocného nebo chybějícího kolegu. Další příčinou stresu je výrazný dopad na vztahy a rodinný život.

Nikdy jsem ale o žádné jiné práci neuvažovala. Oba mí rodiče pracovali ve zdravotnictví a už jako dítě jsem snila, že se stanu zdravotní sestrou. Vztahy s pacienty mě vždy bavily. To samé platí pro vztahy s kolegy. Vznikají mezi námi úzká a dlouhodobá přátelství. Společně hledáme způsoby, jak si vynahradiť špatné mzdové a pracovní podmínky – vyměňujeme si třeba oblečení a podomácku vyrobené věci. Umíme se pobavit, aniž by to stálo spoustu peněz, což je zároveň dobré pro planetu i morálku.

Když nyní řadí koronavirová krize, těšíme se většímu uznání veřejnosti. Krize prokázala, že je nutné urgentně přehodnotit naše mzdové a pracovní podmínky. Naši práci milujeme a bereme ji jako poslání. To ale neznamená, že nás vláda může považovat za samozřejmost. Je čas, aby nám vláda poskytla materiální, finanční i psychologické zdroje k zajištění dobrých pracovních podmínek.

Příběh Valérie Pasquierové byl představen organizací Women Engage for a Common Future France (WECF France)

Za rovný přístup ke zdravotní péči pro všechny a netoxické životní prostředí

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Rovný přístup ke zdravotní péči – Evropa musí zajistit rovný přístup ke zdravotní péči všem lidem a musí snížit rozdíly ve zdraví napříč zeměmi a generacemi. Veškerá evropská politika musí chránit prosperitu a zdraví.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

EPHA

[Health inequalities: a public health challenge for European policy-makers](#)

HEAL

[How the chemicals in food contact materials are putting our health at risk](#)

EEB et al.

[Time to ensure that the Chemicals Strategy for Sustainability delivers a toxic-free environment](#)

EEB

[Most Member States are failing to protect citizens from toxic air](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ dokázala analyzovat nerovnosti v přístupu ke zdravotní péči;
- ✓ dokázala sledovat zneužívání drog a nezdravou konzumaci alkoholu;
- ✓ dokázala monitorovat problémy s duševním zdravím, například počtu sebevražd a psychiatrických diagnóz;
- ✓ uměla sledovat vystavení škodlivým chemikáliím.

Vzděláním za život bez toxinů: projekt Nesting

FRANCIE

Sít organizace Women Engage for a Common Future (Hnutí žen za společnou budoucnost) založila projekt NESTING v roce 2008 na základě vzrůstajících obav mezi vědeckou obcí i veřejností ohledně využívání syntetických chemikálií a jejich dopadů na zdraví lidí dokládané větším výskytem poruch reprodukčního systému, nervové soustavy, diabetu, obezity a rakovin mezi dětmi.

Preventivní opatření ze strany rozhodujících aktérů a vlády měla zpoždění. WECF France proto vyvinula pro porodnice moduly školení pro školitele na téma souvislosti zdraví a životního prostředí. Díky tomu se vyvinula národní síť školitelů, jejichž workshopy pomáhají rodičům zajistit, aby rodiny žily ve zdravém vnitřním prostředí. Workshopy v 60 institucích, zejména porodnicích, nyní pořádá na 200 školitelů pocházejících zejména z řad zdravotnických profesionálů. Počty workshopů se zdvojnásobily a nyní mají finanční a technickou podporu ze strany Ministerstva ekologického přechodu a solidarity, francouzské Agentury pro potraviny, životní prostředí a ochranu zdraví a bezpečnosti v pracovním prostředí (ANSES) a Regionálních agentur veřejného zdraví (ARS).

Workshopy se zaměřují na to, aby účastníci pochopili souvislosti mezi raným stádiem života a denním vystavením polutantům a jejich zdravotními riziky (teorie); sdělují účastníkům konkrétní a jednoduchá řešení a alter-

nativy s cílem omezit vystavení polutantům (praktická aplikace) a představují jim možnosti osobních intervencí (psychologický rozměr). Účastníci jsou podporováni tak, aby byli schopni najít řešení problémů, převzít zodpovědnost za své zdraví a stát se hybateli změn.

Argumentační podpora je pro celý projekt stěžejní. WECF France je účastníkem procesu vytváření politických opatření. Podílí se na tvorbě Národního akčního plánu v oblasti zdraví a životního prostředí a Národní strategie pro látky narušující činnost žláz s vnitřní sekrecí a je součástí řídicího výboru ANSES. Kampaně zaměřené na zdraví těhotných žen a dětí vyzývaly k odstranění určitých chemikálií z produktů pro děti a zahájily společné projekty s klíčovými zainteresovanými osobami s cílem snížit globální vystavení škodlivým chemikáliím.

Účastníky kampaní jsou hlavně ženy. Objevují se tak otázky, jestli práce v oblasti ochrany zdraví a životního prostředí neposiluje genderové stereotypy. Ženy se totiž vlastně zabývají tradičními úlohami, na jejichž řešení se jejich mužští partneři podílejí stále velmi málo. Organizace WECF France si je tohoto paradoxu vědoma a pokusí se hledat způsoby jeho řešení.

Protože se otázky zdraví a životního prostředí týkají všech občanů Evropy, byl projekt Nesting od počátku koncipován jako iniciativa pro celou EU. Po 10 letech sbírání zkušeností a úspěchů by se školení mohlo přenést i do dalších zemí pouze s drobnými úpravami podle místních nařízení.

Tento příběh poskytl organizace Women Engage for a Common Future France (WECF France)

Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny

Ve vzdělání a kultuře dosud nebylo dosaženo cíle, aby nikdo nezůstal pozadu

EU a její členské státy zajišťují ranou péči, školní a terciární vzdělávání pro mnoho lidí. Míra studia dospělých je na vze-
stupu. Genderová rovnost ve vzdělání je u všech věkových
skupin na historickém maximu. Míra negramotnosti je velmi
nízká. Podíl HDP investovaný do vzdělání však nikdy nebyl tak
nízký jako dnes. Ne všichni mohou využívat svého práva na
kvalitní vzdělávání a přístup ke vzdělání je stále velmi nerovný.
Pandemie nemoci COVID-19 s celoplošným uzavíráním škol
a rozvojem digitálního vzdělávání odhalilo hluboké nerov-
nosti v přístupu ke vzdělání, nástrojům pro digitální studium
a v dostupnosti základních zařízení a vybavení (například
notebooků a rychlého přístupu k internetu).

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Organizace Lifelong Learning Platform argumentuje, že průměrný podíl HDP investovaný do vzdělání nebyl napříč Evropou nikdy tak nízký jako dnes. V posledních letech veřejné investice do vzdělání ve většině členských států poklesly. Jasně se projevil nesoulad mezi cíli stanovenými pro běžné i celoživotní vzdělávání a finančními zdroji nutnými k jejich dosažení.
- Drtivá většina dětí a mladých lidí má sice přístup ke vzdě-
lání, ale kvalita tohoto vzdělání nemá vždy dostatečně
vysokou úroveň. V roce 2018 v průměru 22,5 procentům
patnáctiletých chyběly základní dovednosti v oblasti čtení,
matematiky a přírodních věd (Eurostat / OECD). Více než
10 % mladých lidí v EU opouští vzdělávací systém před-
časně, přičemž v některých členských státech tento podíl
přesahuje i 17 % (Eurostat).
- Evropská komise sice zkoumala korelaci mezi rodinným
pozadím a vzdělávacími příležitostmi a výsledky, nerov-
nosti ve vzdělání nejsou v monitorovací zprávě Eurostatu
k SDG nijak zkoumány. Nedávné výsledky ze Společného

výzkumného centra (JRC) prokázaly, že propast mezi
znevýhodněnými dětmi a většinou studentů se zmenšila
jen v hrstce členských států EU, přičemž v několika zemích
naopak došlo k prohloubení vzdělanostní nerovnosti.
Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) v jednom
šokujícím případě ukázala, že existují výrazné rozdíly mezi
romskými a neromskými dětmi od předškolního vzdělávání
až po sekundární stupeň vzdělání. Pouze 12 % romských
dětí dokončí střední vzdělání nebo se vyučí v oboru.

- Vzdělávací systémy se často zaměřují na úzkou skupinu
dovedností, které jsou považovány za nezbytné k uplatnění
na pracovním trhu. Nedochozí k přípravě na celoživotní
vzdělávání ani k celostnímu přístupu k osobnímu rozvoji.
Chybí vzdělávání v oblastech udržitelného rozvoje a udrži-
telného životního stylu, zdravotědy, kultury, lidských práv
a rovnosti pohlaví, světoobčanství a v dalších klíčových
dovednostech nutných k životu ve zdravých a udržitelných
společnostech. Prvním krokem k dosažení vize pro rok
2030 je rovnocennost všech druhů vzdělávání, podpora
celoživotních studijních příležitostí a podpora transformač-
ního vzdělávání ke světoobčanství.
- Podle organizace European Disability Forum (Evropské
fórum handicapovaných) se mohou děti a mladí lidé s han-
dicapem zapojit do hlavního proudu vzdělávání pouze
v některých členských státech. V jiných zemích je situace
velmi odlišná, přičemž v některých případech jsou žáci
s handicapem ze škol a univerzit vyloučeni zcela. Strategie
EU pro handicapované pro období 2020-2030 musí zajistit
lidem s handicapem přístup k mainstreamovému, inklu-
zivnímu, kvalitnímu vzdělání a k celoživotnímu vzdělávání.
Na úrovni Evropské unie platí, že lidé s handicapem se ve
srovnání s lidmi bez handicapu například s menší pravdě-
podobností zúčastní programu Erasmus+.
- SDG 4 volá po ocenění kulturní diversity a příspěvku kultury
k udržitelnému rozvoji. Kulturní organizace ale upozorňují,
že odkazů na kulturu je v monitorování a informování
o SDG velmi málo a že vlády v dostatečné míře nedoceňují,
jakým způsobem mohou kulturní aspekty ovlivňovat udrži-
telný rozvoj a přispívat k jeho dosažení.

1 Evropská komise / Společné výzkumné centrum [Socio-Economic Background and Educational Inequalities](#).

2 FRA [Education: the situation of Roma in 11 EU Member States](#)

3 European Disability Forum [EDF Written Review of the Disability Strategy 2020-2030](#).

4 Culture Action Europe et al. [Culture in the Implementation of the 2030 Agenda](#).

Nerovný přístup ke vzdělání se v pandemii zhoršil Oanin příběh

RUMUNSKO

Oana je studentkou 12. ročníku v chudé venkovské oblasti v Rumunsku. Žije společně se svým otcem, bratry, sestrami, švagrovou a neteří. Její matka opustila zemi, aby si našla práci, ale kvůli krizi způsobené nemocí Covid-19 nemůže pracovat ani posílat peníze domů.

Covid-19 vše zastínil. Oana se učí na přijímací zkoušky na univerzitu. Je to pro ni velmi těžké, protože se musí učit doma a s učiteli je ve spojení jen přes e-mail nebo Whatsapp. „Před pandemií jsem e-mail skoro nepoužívala. Můj problém je v tom, že mám jenom omezený přístup k internetu a nemám ani notebook, takže musím všechno dělat na telefonu, včetně psaní esejů.“

Covid-19 zhatil všechny Oaniny plány a v podstatě jí obrátil život naruby. Svůj život teď dělí mezi studium a domácí práce. „Všichni jsme zavření v karanténě. Můj otec je jediný, kdo chodí ven, protože musí pracovat. My ostatní zůstáváme doma. Tohle měl být můj rok. Rok, který jsem se měla bavit a užívat si poslední týdny s přáteli ze školy. A teď se podívejte. Píšeme si zprávy, učíme se přes internet a přejeme si, abychom se mohli zase vrátit do školních lavic. Na nás, co jsme ve 12. třídě, to dopadlo nejvíce. Doufám, že se s tím všichni nějak vypořádáme!“

V ROCE 2019, **11,9 %**
MLADÝCH MUŽŮ
A 8,4 %
MLADÝCH ŽEN V EU
OPUSTÍ
VZDĚLÁVACÍ
SYSTÉMPŘEDČASNĚ.

Zdroj: Eurostat

„Učím se biologii na závěrečné zkoušky na střední škole a na přijímačky na univerzitu. Kvůli téhle pandemii na sebe musím být velice přísná, protože jsem pořád doma. Je to hodně složité, protože v biologii jsme neměli žádné vyučování. Některé věci je velmi těžké pochopit jenom z knížek a z videí bez pomoci učitele. Na druhou stranu jsme se ale museli naučit smyslu pro povinnost, abychom všechny úkoly splnili.“

Oana je příjemcem stipendia od organizace World Vision.

„Stipendijní program mi přinesl skutečné příležitosti... Umožnil mi říkat, co si myslím, a získala jsem díky němu sebedůvěru při veřejných projevech. Už nejsem ta plachá mladá holka jako kdysi.“

Oana měla štěstí, že notebook dostala v rámci stipendia. V EU je spousta dalších dětí stejných jako Oana, které potřebují pomoc a digitální infrastrukturu, aby mohly pokračovat ve studiu online. Vzdělání je jejich jedinou šancí, jak se vymanit z chudoby.

Za kvalitní vzdělávání, rovný přístup ke kultuře a posílení postavení lidí tak, aby se stali aktivními občany

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Kvalitní vzdělávání a rovný přístup ke kultuře pro všechny – Za Evropskou unii, která zajistí kvalitní vzdělávání a rovný přístup ke kultuře pro všechny, za rozpočty zaměřené na občany investující do vzdělání a kultury. Za Evropskou unii podporující vzdělání k aktivnímu občanství a ke kritickému myšlení, které dá lidem schopnost lépe se zapojovat do veřejných debat.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Lifelong Learning Platform

Europe's share of GDP for education and training has never been this low.

Lifelong Learning Platform

PISA 2018 results a wake up call to put well-being not numbers at the heart of policy making

Culture Action Europe

Culture in the Implementation of the 2030 Agenda

Bridge 47

Envision 4.7. Roadmap in support of SDG target 4.7

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ byla schopna měřit veřejné výdaje na vzdělání a celoživotní studium, např. v % HDP vynaloženého na vzdělání;
- ✓ byla schopna monitorovat korelaci mezi socioekonomickým pozadím rodin a vzdělávacími příležitostmi na podrobných datech pro konkrétní skupiny, například pro nízkopříjmové rodiny, etnické menšiny a migranty;
- ✓ pokrývala roli kultury při plnění SDG.

Zajištění univerzálního práva na vzdělání během krize způsobené pandemií nemoci Covid-19: web #AlleanzaAgisce

ITÁLIE

Projekt #AlleanzaAgisce (Aliance v akci) se narodil z touhy prokázat odhodlání více než 270 členů a 200 společníků organizace ASviS:

Jedná se o portál, který sjednocuje a zviditelňuje desítky iniciativ sítě ASviS a poskytuje k nim okamžitý přístup. Jde o iniciativy nasazené v praxi s cílem řešit obtíže související se zdravotní krizí a s cílem odvést práci nutnou k vybudování udržitelnější a odolnější budoucnosti.

Díky „#AlleanzaAgisce“ web asvis.it zpřístupní informační portál o iniciativách široké veřejnosti a hlouběji přiblíží některé projekty prostřednictvím zpráv s rozhovory a rozborů.

Portál se aktualizuje denně o řadu právě zahájených projektů, mezi které patří bezpočet solidárních iniciativ včetně sbírek, darů, webinářů, knih zdarma, kampaní, workshopů a nových platform. V rámci **pracovní skupiny zaměřené na SDG 4** pak vznikla řada **iniciativ podpořených členy ASviS pracujícími na zajištění inkluzivního a kvalitního vzdělání pro všechny.**

Do projektu #AlleanzaAgisce se zapojilo 79 členských organizací ASviS, které prezentovaly na 217 iniciativ zabývajících se různými oblastmi udržitelného rozvoje. Větší viditelnosti těchto iniciativ bylo dosaženo také díky týdennímu newsletteru, který se rozesílá mezi více než 15 tisíc uživatelů. Sdílení osvědčených postupů zviditelněných díky #AlleanzaAgisce se ještě zesílilo díky síti společníků, kteří jsou členy ASviS a již od vzniku Aliance se věnují neustálému vyměňování informací o iniciativách. Celou kampaň je možné replikovat na jakékoli úrovni v jakékoli zemi. Hlavní síla spočívá v zapojení sítí organizací, které se soustřeďují zejména na vzdělávání a jsou již zavedené.

Členové pracovní skupiny ASviS zaměřené na 4. cíl udržitelného rozvoje se zapojili do dvou velkých oblastí:

1. Vzdělávání, které se samo mění tak, aby bylo odolné vůči viru

2. Studenti a učitelé společně za překonání krize na univerzitách

Organizace Save the Children od roku 2011 prostřednictvím projektu Fuoriclasse zasahuje proti vypadávání dětí ze základního a nižšího středního vzdělávacího stupně. Projekt má preventivní a integrovanou perspektivu, přičemž podporuje motivaci studovat a učit se s cílem zajistit naplnění všeobecného práva na vzdělání. Aktivita se rozvíjí ve formálním i neformálním vzdělávacím kontextu. V roce 2017 vznikla síť Fuoriclasse in Movimento, do níž se zapojilo 160 škol. Síť podporuje aktivní roli studentů. Organizace podporuje vzdělání učitelů v oblasti inovativních a participačních metodik a podporuje vznik Consigli Fuoriclasse, což jsou konzultační procesy mezi studenty a učiteli, jejichž cílem je uskutečnit změny a dosáhnout kvalitních a udržitelných změn v rámci školy. Od roku 2017 bylo realizováno více než 500 návrhů na změnu.

Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek

Rovnost pohlaví v EU: Někde je rovnost větší než jinde

Rovnost pohlaví je podle Eurostatu jediným cílem, kde se EU „vzdálila od cílů udržitelného rozvoje“.¹ Postup směrem k dosažení rovného postavení žen v EU není bohužel takový, aby bylo stanoveného cíle do roku 2030 dosaženo. Přestože mají ženy ve vyšším vzdělání lepší známky než muži, po odchodu ze školy pracuje méně žen než mužů a v průměru vydělávají ženy méně než muži. Ženy jsou hůře zastoupeny na vedoucích pozicích v politice, podnikání i vědě. Násilí vůči ženám a dívkám je skandálně vysoké. Třetina všech žen v EU hlásí, že zažila sexuální nebo fyzické násilí. Evropská unie je centrem obchodu s lidmi a sexuálního zneužívání.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Ženy jsou oproti mužům více ohroženy chudobou. Finanční a ekonomická krize v roce 2008 a pandemie nemoci COVID-19 vedla ke snížení ekonomické nezávislosti žen kvůli ztrátě práce v neformální ekonomice a kvůli ukončení krátkodobých úvazků. Matky samoživitelky, které tvoří 87 % osamocených rodičů, pravidelně čelí ekonomickým těžkostem. Platová nerovnost mezi pohlavími přetrvává. Při zprůměrování všech druhů práce ženy vydělávají o 15 % méně než muži. I přes lepší studijní výsledky si zaměstnání po skončení školy najde 78,6 % žen oproti 83,2 % mužů.
- Rodičovské povinnosti padají disproportčním způsobem na bedra žen. Jedna ze tří žen hlásí, že péče o dítě je jediným důvodem jejich nezaměstnanosti, což tvrdí pouze 4,5 % mužů. Ženy odpracují týdně v průměru o 6 hodin více než muži (při součtu placené i neplacené práce), přičemž odpracují méně placených hodin. Neplacená pečovatelská práce vede k nedostatečné sociální ochraně žen napříč Evropskou unií, a to zejména ve stáří.

- Rozhodování: v roce 2019 bylo přibližně 33 % křesel v národních parlamentech obsazeno ženami (2003 – 20 %). I přes dosažený pokrok tvoří ženy pouze 28 % členů představenstev největších společností. Pokud vezmeme v potaz všechny společnosti, nikoli pouze ty největší, toto číslo výrazně klesá.²
- Genderový rozměr klimatických změn, ochrany životního prostředí a udržitelnosti není dostatečně prozkoumán. Energetická chudoba častěji dopadá na domácnosti vedené ženami. Individuální uhlíková stopa se mezi muži a ženami liší. K vytvoření efektivní politiky je nutné prozkoumat různé úrovně příjmu a odlišné hodnoty.³ Posílení postavení žen v politice vede ke snížení klimatické stopy.⁴
- 31 % žen v Evropské unii zažilo fyzické násilí po 15. roce věku. 22 % žen zažilo fyzické nebo sexuální násilí ze strany partnera a mezi 45 a 55 % žen se stalo terčem sexuálního obtěžování.⁵ Každoročně se v Evropské unii přibližně 3 500 žen stane obětí svého intimního partnera.⁶ Nejméně 500 000 žen žijících v Evropské unii prodělalo ženskou obřízku.⁷
- Přístup k sexuálnímu a reprodukčnímu zdraví a právům na reprodukci je ohrožen na celém světě včetně EU. Legislativa ohledně potratů je v EU nejednotná, přičemž v Polsku je potrat ilegální.
- Studie Evropského parlamentu odhaduje, že se v Evropské unii stane obětí obchodu s lidmi několik set tisíc osob, zejména žen a dětí. Hlavním účelem obchodování s lidmi je pak prostituce.⁸ Studie také uvádí, že politika liberalizující prostituci, jak tomu je například v Německu, vede ke zvýšení míry prostituce a obchodu s lidmi. Oproti tomu švédský model, který kriminalizuje kupujícího a nabízí podporu prostitutkám, vede ke snížení poptávky a obchodníky s lidmi odrazuje.⁹

¹ Zpravidaj Eurostatu, vydání z 22. června 2020. Eurostat monitoring report – How has the EU progressed towards the Sustainable Development Goals? <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11011937/8-22062020-AP-EN.pdf/f2aa5f4d-a7a9-8ea6-8664-639fd4244a78>

² Eurostat. Sustainable development in the European Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context, 2020 edition. [Monitorovací zpráva Eurostatu k SDG 2020](#).

³ CIDSE *Europe's (wo)man in the moon moment*.

⁴ McKinney/Fulkerson *Gender Equality and Climate Justice: A Cross-National Analysis*.

⁵ EC *Gender-based violence by definition*.

⁶ Údaj z DAPHNE EU, 2007 (bez Chorvatska).

⁷ EK *Gender-based violence by definition*.

⁸ EK *Human-trafficking explained*. Odhady číselných údajů poskytl Europol.

⁹ Evropský parlament *Sexual exploitation and prostitution and its impact on gender*.

Jak mi přežití domácího násilí dodalo sílu. Boj za spravedlnost musí pokračovat

Příběh Marie Fernandaové

1 Z 5 ŽEN
VEU NAD 15 LET
ZAŽIVÁ ZE STRANY
INTIMNÍHO PARTNERA
FYZICKÉ A / NEBO
SEXUÁLNÍ NÁSILÍ.

Zdroj: Agentura Evropské unie pro základní práva

21

ŠPANĚLSKO

„Nikdy bych si nemyslela, že se mi to může stát. Myslela jsem si, že genderové násilí je věc, která se děje ostatním ženám, které jsou submisivnější, nevzdělané... Existuje ale vůbec typický profil obětí zneužívání? Ne, neexistuje.“ Marie je původem z Mexika se přestěhovala do Spojených států, aby zde studovala a pracovala jako novinářka. Ve Španělsku potkala svého násilníka, který je také otcem jejího dítěte.

Nakonec našla program poskytující podporu ženám, které musely strpět genderové násilí. Vstoupila do kurzu sebeobrany s názvem „Nejsem oběť, jsem přeživší“. „Do programu jsme se dostaly proto, že jsme ve městě byly mezi 25 nejohroženějšími ženami. Hrozilo nám největší nebezpečí. Děsí mě pomýšlení, že mě do programu přijali, protože byl ohrožen můj život.“

Kurz představoval v jejím životě bod zvratu. Účastnice založily skupinu na WhatsAppu, z níž se nakonec stala skupina Somos Más („Je nás víc“), aby zajistily, že „žádné další ženy už nezažijí ty okamžiky osamění, utrpení, pocitů úplné bezmoci a nepochopení.“

Marie zdůrazňuje, jak je důležité vidět vzor v úspěchu ostatních žen. „Podívej se na ni, prošla si tím samým před osmi lety, ale teď je v pořádku a vypadá spokojeně. Na ulici si připadá bezpečně a přestože je pořád v ohrožení, je schopna říct: ‚Nic se neděje jsem fyzicky i duševně zdravá, a nakonec to zvládnu.‘ Postavit si život na nohy znamená různé věci: vyjít ven o samotě, prostě jen vyjít z domu. Máme členky, které nevycházejí ven třeba dva nebo tři týdny v kuse.“

Aktivisté za práva žen ve Španělsku vedou kampaň, aby soudy přestaly vydávat příkazy o společné péči o děti v případech genderového násilí. Ve Španělsku mezi lety 2013 a 2019 zabili otcové 29 dětí jako mstu vůči svým bývalým partnerkám. „Dovolují trýznitelům pokračovat ve výchově dětí, i když se jich děti bojí. Když byly mému synovi tři roky a já mu řekla, že ho musím vzít za jeho otce, žádal mě, abych mu odpustila... ‚Promiň, promiň, já už budu hodný, prosím, nedělej to.‘ Musela jsem mu vysvětlovat, že jej miluji a že to není mé rozhodnutí. Proč mají mít práva otce větší váhu než práva dítěte?“

Za Evropu, ve které ženy nejsou diskriminovány, není na nich pácháno násilí a mají rovné příležitosti

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Rovnost a lidská práva – Veřejná politika a legislativní opatření by měly zajišťovat, aby, v souladu s evropskými a mezinárodními lidskými právy, všichni občané a obyvatelé Evropy požívali stejnou úroveň ochrany, mohli vykonávat svá základní práva a svobody a žít dle vlastního přesvědčení na základě principu sebeurčení a lidské důstojnosti, a to bez jakékoli diskriminace. EU musí zlepšit svou politiku a činnost tak, aby zajistila rovnost pohlaví a aby zajistila všem diskriminovaným osobám rovné příležitosti v rámci společnosti.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

European Women's Lobby
[Women in Politics](#) a [Women in Business](#)

Make Mothers Matter
[Mothers' Unpaid Family Care Work](#)

European Women's Lobby
[Disrupting the Continuum of Violence against Women and Girls](#)

End FGM European Network
[Tackling FGM in Europe](#)

IPPFEN
[End Reproductive Coercion](#)

European Women's Lobby + široká koalice nevládních organizací [Brussels' Call 'Together for a Europe free from prostitution'](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ lépe pochopila rozdíly v příjmech mezi pohlavími v důchodovém věku a chudobu ve stáří;
- ✓ dokázala monitorovat počet žen ve vyšším managementu ve všech typech společností, ve vědě a veřejných institucích;
- ✓ sledovala problém obchodování s lidmi, zejména z hlediska sexuálního zneužívání;
- ✓ lépe vyhodnocovala průsečíky mezi rovností pohlaví a dalšími rozměry nerovností.

Inovativní politika boje proti násilí na ženách: Pasy „Stop ženské obřízce“

BELGIE, NĚMECKO, ŠPANĚLSKO, NIZOZEMSKO A VELKÁ BRITÁNIE

Třetím cílem SDG 5 (Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek) je eliminovat všechny škodlivé praktiky včetně ženské obřízky.

Některé členské státy EU přijaly kroky, aby nedocházelo k ženské obřízce. Jedním z příkladů jsou pasy „Stop ženské obřízce“. Deklarace podpořená vládami s cílem zvýšit povědomí o ženské obřízce spolu se související legislativou, tresty a informacemi o dostupné pomoci nebo podpoře. Záměr je takový, že osoby z komunit zasažených ženskou obřízkou by měly mít při cestách do zahraničí tyto deklarace ve svých cestovních dokladech. Deklarace jsou poskytovány v řadě jazyků v naději, že je dívka, nebo její rodina, použije v případě, kdy bude čelit nátlaku podstoupit ženskou obřízku.

V roce 2009 nizozemská vláda spolu s dalšími organizacemi podepsala „Prohlášení proti ženské obřízce“, které lze rozdávat rodičům dcer z vysoce rizikových zemí. Ve Velké Británii se rozdává „Prohlášení proti mrzačení ženských pohlavních orgánů“ nebo „Zdravotní pas“ osobám z postižených komunit při jejich cestách do zahraničí. V Belgii jsou k dispozici pasy „STOP ženské obřízce“ na klinikách pro cestovatele, v očkovacích centrech a terénních střediscích. Ve Španělsku pak rodiče, kteří cestují do vysoce rizikových zemí, mohou být

vyzváni k podpisu deklarace slibující, že jejich dcery nepodstoupí ženskou obřízku. V německém Hamburku bylo v roce 2019 vydáno „prohlášení proti ženské obřízce“.

Vyzýváme evropské země, aby udržovaly a prohlubovaly národní, regionální a mezinárodní závazky k podpoře rovnosti pohlaví a k boji proti násilí na ženách a dívkách, a to včetně ženské obřízky. Pasy a prohlášení „Stop ženské obřízce“ jsou dobrým způsobem, jak řešit problém v koordinaci, partnerství a otevřeném dialogu s ohroženými rodinami a dívkami. Tyto prvky jsou důležitým prvkem při budování povědomí o ženské obřízce a jejímu předcházení a také při upevňování znalosti příslušné legislativy a trestů. Jsou to nástroje, které kvalitně a citlivě popisují zákrok jako takový a všechny jeho důsledky. Zároveň pomáhají odolat tlaku komunity. Z těchto důvodů doporučujeme, aby byly zmíněné dokumenty dále rozvíjeny a více šířeny.

Nejdůležitější je, že jsou postupným tlakem na naprosté opuštění této škodlivé praktiky, což je změna, kterou chceme na světě vidět!

Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení

Miliony lidí v Evropě jsou bez přístupu k vodě, vodní nádrže pod tlakem

Drtivá většina Evropanů si sice nemusí dělat starosti ohledně bezpečné pitné vody a slušných sanitačních zařízení. Na okraji naší prosperující společnosti ale žijí významné minority, které ve svých domovech přístup k bezpečné pitné vodě nemají.

Zároveň je nutné dodat, že napříč Evropskou unií existují vodní zdroje, které jsou pod obrovským tlakem kvůli neudržitelnému odběru vody, změnám na vodních tocích a znečištění. Vedle potřeby zajistit dostupnost vody a udržitelného vodohospodářství je naléhavě nutné chránit a obnovovat vodní ekosystémy. EU také importuje obrovská množství virtuální vody. To je voda, která se používá k výrobě potravin a zboží mimo EU, a to včetně zemí, které mají vody nedostatek. EU tím pádem ovlivňuje dosahování cíle SDG 6 v dalších regionech.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- V Evropské unii žije přibližně 2,3 % lidí, kteří ve svých domovech nemají přístup k sanitačním zařízením. V některých členských státech se tento podíl blíží 0, v některých venkovských oblastech ale stoupá až k 60 %. Vyjádřeno v číslech to znamená, že přibližně 10 milionům lidí v našem bohatém regionu je odepřeno lidské právo na sanitační zařízení a vodu. Většina z 6 milionů Romů žijících v Evropské unii nemá ve svých domovech přístup k adekvátním sanitačním zařízením nebo pitné vodě.¹ Špatná a problematická hygiena a přístup k vodě představují každodenní problém pro bezdomovce napříč celou Evropskou unií. Podle údajů Eurostatu navíc více než 17 % Evropanů žije v přeplněných domovech, což v důsledku znamená, že nemají přístup k adekvátním hygienickým zařízením.
- Ve většině zemí jsou navíc potřeby pro podporu reprodukčního zdraví a menstruační potřeby zdaněny jako luxusní zboží.
- Evropská unie tlačí na uvolňování a privatizaci trhu s vodou. S vodou je tak zacházeno jako s komoditou, nikoli jako s veřejným právem. Více než jeden milion lidí pak podepsalo iniciativu European Citizens Initiative Right2water², jejímž cílem je, aby se lidské právo na vodu stalo základním kamenem politiky EU o vodě. Tato iniciativa s podporou široké sítě odborů a organizací občanské společnosti požaduje, aby přístup k cenově dostupné vodě měli opravdu všichni, a to včetně nízkopříjmových skupin. Iniciativa zjistila, že v Evropské unii hrozí 16 milionům lidí, že jim bude přerušena dodávka vody kvůli nehrzení poplatků.³ Aktualizace směrnice o pitné vodě je krok správným směrem, ale nestačí to.
- Index využití vody Eurostatu je potenciálně užitečným nástrojem, který sleduje spotřebu vody v jednotlivých členských státech jako podíl na dostupných vodních zdrojích, a sděluje, kde může s určitou pravděpodobností docházet k nedostatku vody. Pro většinu členských států ale chybí čerstvá data (po roce 2016).
- V Evropské unii dochází v průmyslu i intenzivním zemědělství k neudržitelné spotřebě vody a znečišťování povrchových i podzemních vod. Španělské Ministerstvo ekologického přechodu odhaduje, že přibližně polovina zásob podzemních vod v zemi je znečištěna a zásobování pitnou vodou je ohroženo. Úrovně dusičnanů v různých regionech Evropské unie jsou vyšší, než co je považováno za bezpečné (viz také SDG 2).
- Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) vydala varování, že evropské mokřady jsou pod výrazným tlakem ze strany využívání půdy a znečištění, protože často hraničí se zemědělskou půdou a dopravní infrastrukturou, například silnicemi. 60 % evropských řek, jezer a mokřadů není v dobrém ekologickém stavu kvůli znečištění průmyslem a zemědělstvím, přílišnému čerpání a využívání hydroelektrárnami.⁴
- Obecně můžeme říct, že zapojení zainteresovaných stran, například žen, mladých lidí nebo menšin, do rozhodování o vodě ve všech jejích podobách je stále nízké, přestože článek 14 rámcové směrnice o vodách stanovuje závazek veřejné participace.

¹ ERRC [Europe must ensure marginalised communities have access to water during pandemic](#).

² Viz <https://www.right2water.eu/>

³ Iniciativa Right2water [The right to water must be a priority for the Commission and the new European Parliament says ECI campaigner](#).

⁴ Viz EEB o [stavu evropských vodních ploch](#).

Evropa ve 21. století: Romská vesnice bez pitné vody Příběh Eriky Berkyové

SLOVENSKO

TÉMĚŘ **9 MILIONŮ LIDÍ**
V EU NEMÁ **ZÁKLADNÍ**
SANITAČNÍ ZAŘÍZENÍ

V MÍSTĚ **SVÉHO BYDLIŠTĚ**

Zdroj: Eurostat

25

Jmenuji se Erika Berkyová a žiji na středním Slovensku v maličké vesničce jménem Janice s pouhými 300 obyvateli.

V Janici vůbec nemáme vodovod. Musíme se spoléhat na studny. Naše voda není neškodná, protože studny jsou kontaminované. To je zčásti způsobeno přírodou, ale hlavně za to můžou komunisté. Intenzivní využívání zemědělských chemikálií kontaminovalo půdu dusičnany, kvůli kterým se voda ze studen nedá pít.

Nebezpečná voda pro nás představuje obrovský problém. Nemůžeme ji pít ani z ní vařit. Neměli bychom v ní ani mýt nádobí. Voda je kvůli chemikáliím nebezpečná i při sprchování a koupání. Týká se to všech, starých i mladých. Nejvíce to dopadá na miminka a malé děti, které jsou náchylné k nemocem a alergiím, a také na starší lidi s nedostatečnou imunitou. Děti v mé rodině bývají často nemocné.

Před několika lety nám obec začala poskytovat filtrovanou kohoutkovou vodu v budově úřadu. Člověk si musel v úředních hodinách dojet pro vodu s kanystrem. To ale nebylo řešení. O víkendu jsme vodu prostě nesehnali.

Zpočátku jsme za vodu museli platit. Nebylo to moc, ale i tak to byla pro lidi žijící v chudobě významná částka. Dokonce to byl takový problém, že se mnoho sousedů rozhodlo raději pokračovat v používání nebezpečné vody. Situace se od té doby zlepšila. Voda je teď zadarmo a úřad je otevřený déle, ale o víkendu se tam ani tak nedostaneme. Provoz filtru je nákladný, takže úřad omezuje jeho používání. Někdy není bezpečná voda k dispozici řadu dní po sobě. Během krize způsobené pandemií nemoci Covid-19 si většina lidí i přes finanční problémy nakupuje vodu v lahvích v obchodě.

Janice potřebuje centrální vodovod napojený na bezpečný zdroj. Je to velká investice, o níž už jsme mluvili se starostkou. Slíbila, že získá na vodovod povolení a pak se pokusí sehnat peníze od vlády nebo Evropské unie. Situaci budu bedlivě sledovat. V Evropské unii 21. století by měli mít přístup k bezpečné vodě úplně všichni, včetně nás, Romů z malé vesnice.

Příběh Eriky Berkyové poskytla organizace
European Environmental Bureau (EEB)

Za čisté řeky a jezera, neznečištěnou podzemní vodu a právo na přístup k vodě pro všechny

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Za evropskou politiku, která zajistí kvalitní život a slušné bydlení všem.

Za EU garantující spravedlnost v oblasti životního prostředí.

Za EU, která stanovuje a vymáhá společné standardy pro zajištění čisté vody.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

EEB

[Roma communities pushed to the wastelands](#)

WECF International

[Safe Water and Sanitation](#)

EEB

[Protect water - letter to the EU from 130 NGOs](#)

EEB

[The Future of EU Rivers](#)

Women for Water Partnership

[8th World Water Forum. Regional Report Europe](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ dokázala shromažďovat a analyzovat konkrétní data podle pohlaví, věku a příjmu a zjistit tak, komu je odepírán přístup k vodě a sanitačním zařízením, a které komunity jsou nejvíce postižené;
- ✓ byla schopna poskytovat lepší informace o ekologickém stavu jezer a řek a vodních zdrojů.

Přístup k vodě a sanitačním zařízením pro všechny: Kampaň „Voda je právo!“

© Cécile Massie

FRANCIE

V roce 2010 Valné shromáždění OSN uznalo lidské právo na přístup k bezpečné a čisté vodě a sanitaci. Po 10 letech stále existují složité výzvy: Na světě žijí 2,2 miliardy lidí, kteří nemají přístup k bezpečné vodě a 4,2 miliardy lidí bez přístupu k bezpečné sanitaci.

V metropolitní Francii pak žije 1,4 milionu lidí bez přístupu k bezpečné vodě a 7,5 milionu lidí bez adekvátních sanitačních zařízení. Nejhuře jsou zasaženi lidé, kteří musí vést nebezpečný a překerný život na ulicích, v chudinských čtvrtích a squatterských osadách.

V listopadu 2019 spojilo 30 francouzských organizací síly a spustilo kampaň „Voda je právo“ s cílem přimět vládu k činům. Iniciativa vyzvala kandidáty do voleb do obecních zastupitelstev v roce 2020 (konaných mezi březnem a červnem) k podpisu pěti závazků Vodního manifestu. Místní samosprávy mohou pro dostupnost čisté vody a sanitace pro všechny udělat hodně, protože jsou za vodu ve své lokalitě odpovědné podle zákona. Mohou například budovat fontány, veřejné toalety a sprchy. Mohou také zavádět sociální a progresivní cenotvorbu a posilovat participaci obyvatel.

Existují také mechanismy pro mezinárodní zásahy v podobě decentralizovaných solidárních projektů týkajících se vody a sanitace, konkrétně pak máme na mysli plán 1 % vodní solidarity. Kampaň Voda je právo oslovila v těchto volbách řadu kandidátů dopisy, žádostmi o setkání a na konferencích, dále pořádala zvláštní akce a vystavovala výzvy na sociálních sítích.

Výsledky byly velmi pozitivní. Vodní manifest podepsalo 152 zvolených zástupců, kteří příslibili, že budou v této věci konat ve svých obvodech i na mezinárodním poli. Mezi signatáři bylo také 52 starostů a radních z velkých opozičních i vládních stran. Mnoho signatářů bylo zvoleno také ve velkých městech včetně Bordeaux, Lille, Lyon, Marseille a Paříže.

Zdravotní krize nám ukázala, že efektivních zlepšení životních podmínek marginalizovaných rodin a izolovaných lidí nelze dosáhnout bez mobilizace místních zainteresovaných osob a zapojení komunálních i širších týmů. Z obecnějšího pohledu bude nutné koordinovat řadu zainteresovaných stran včetně státních aktérů a občanské společnosti, aby k čisté vodě a sanitaci měli přístup opravdu všichni, včetně těch nejméně zajištěných skupin.

Naplnění práva na čistou vodu a sanitaci je prvním krokem k vzdělanosti, sociální a ekonomické integraci lidí žijících na okraji společnosti.

Dostupná a čistá energie

Energetická revoluce plná překážek

V roce 2018 pocházelo 19 % energie spotřebované v Evropské unii z obnovitelných zdrojů. Evropská unie je tedy na dobré cestě splnit do roku 2020 cílových 20 %.¹ Tato rychlost pokroku ale nestačí na dosažení uhlíkové neutrality do roku 2040, což je cíl, který je podle posledního scénáře EEB a CAN Europe označován za dosažitelný, bezpečný a udržitelný. Scénář ukazuje, že přechod na obnovitelné zdroje energie a vyšší energetická účinnost jsou nezbytnými kroky, které ale samy o sobě na dosažení uhlíkové neutrality v roce 2040 stačit nebudou. Je rovněž nutné, abychom snížili naši energetickou spotřebu.

Je nutné se za každou cenu vyhnout dalším investicím do fosilních paliv. Takové investice jsou totiž pastmi, které zavazují Evropu k dalším dekádam uhlíkových emisí. Všechny nové investice musí směřovat do obnovitelných zdrojů energie s tím, že nesmí docházet k negativním dopadům na životní prostředí. Například hydroelektrárny mohou mít negativní vliv na ekosystémy a narušovat životy celých komunit. Přechod na uhlíkově neutrální výrobu energie lze uskutečnit pouze s podporou lidí a při respektování širších ekologických cílů.

Dostupnost a energetická chudoba představují výzvu. Sice disponujeme sofistikovanými technologiemi na produkci energie z obnovitelných zdrojů, řada lidí v Evropě si stále nemůže dovolit vytápět svá obydlí a hrozí jim riziko odpojení od přívodu plynu nebo elektřiny.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- EU splnila cíl a produkuje 20 % své energie z obnovitelných zdrojů. Tento cíl však byl nastaven příliš nízko. Musíme zajistit, aby byl evropský energetický systém do roku 2040 zásobován obnovitelnými zdroji ze 100 %. To vyžaduje, abychom zavedli výrazné změny ve způsobu nahrazování starých technologií novými a posunuli se od fosilních paliv k čistým a plně obnovitelným zdrojům energie ve všech ekonomických odvětvích. Potřebné finanční prostředky je nutné najít v Taxonomii EU,² v Plánu na podporu oživení Evropy a ve víceletém finančním rámci pro roky 2021-2027.
- Odhady výše dotací Evropské unie do fosilních paliv se pohybují od 39 do více než 200 miliard eur ročně podle zvolené metodiky³ a navíc neklesají.⁴ Dotace do fosilních paliv jsou ukryty ve formě daňových osvobození, daňových výhod, státní pomoci nebo v kritériích způsobilosti pro čerpání z fondů EU, například z kohezních fondů nebo nástroje pro propojení Evropy. Tyto dotace jsou jasným důkazem chybějící koherentní politiky udržitelných zdrojů energie. Dotovány jsou také investice do plynové infrastruktury, přestože podkopávají dosažení našeho cíle uhlíkové neutrality.
- Uspokojení energetických potřeb EU závisí na dovážené ropě a plynu, zejména z Ruska, Iráku, Saúdské Arábie a Norska, což Evropu vystavuje nebezpečí ze strany volatilních energetických trhů. Podle Eurostatu byla v roce 2018 nadpoloviční většina energetických potřeb EU (konkrétně 58 %) uspokojena dovozem. Tato míra závislosti je na Maltě, v Lucembursku a na Kypru vyšší než 90 %, v Rumunsku, Dánsku a Estonsku je naopak pod 25 %. V roce 2000 byla míra závislosti na energetickém dovozu ve výši 56 %.⁵
- EU a členské státy jsou signatáři Smlouvy o energetické chartě (Energy Charter Treaty – ECT), což je mezinárodní investiční smlouva, která chrání investice do fosilních paliv a umožňuje zahraničním investorům žalovat podepsané státy u mezinárodních arbitrážních soudů. Vlády jsou vázány nejméně 130 nároky, podle kterých musí platit miliardy eur. ECT představuje jednu z klíčových překážek pro dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu a nového evropského klimatického zákona, protože ve skutečnosti chrání investice do fosilních paliv, což je v rozporu s novými vládními opatřeními na podporu obnovitelných energetických zdrojů. Smlouva ECT je ale veřejnosti prakticky neznámá. V současné době probíhá reforma této smlouvy. Je nezbytné, aby se EU a členské státy vymanily ze závazků, které podkopávají nebo zpomalují přechod na čistou, dostupnou a udržitelnou energii.
- Energetická chudoba představuje problém v celé Evropě, kdy si lidé nemohou dovolit vytápět nebo klimatizovat svá obydlí, nebo nemají k dispozici dostatečný výkon k napájení všech svých spotřebičů. Cíle udržitelného rozvoje si kladou za cíl zajistit univerzální přístup k dostupné, spolehlivé a moderní energii. Podle Eurostatu si přibližně 7,6 % Evropanů nemůže dovolit vytápět své domovy. Toto číslo je dost možná ještě vyšší. Musíme vědět, kdo nemá přístup k dostupné energii, a proč tomu tak je.

¹ Energetické statistiky Eurostatu pro rok 2018.

² Taxonomie EU je nástroj, který pomáhá investorům, společnostem, vyhlášatelům a navrhovatelům projektů zvládnout přechod na nízkouhlíkovou a odolnou ekonomiku zacházející se zdroji efektivním způsobem.

³ Evropský parlament *Fossil Fuel Subsidies*.

⁴ Ibid.

⁵ Eurostat *seznam faktů k závislosti na dovozu energie*.

Udržitelná energie v souladu s přírodou a místními komunitami, nikoli jim navzdory

Příběh Catherine Bohneové

ALBÁNIE

Jmenuji se Catherine a žiji v albánské Tropoji. V roce 2016 jsme se dozvěděli o plánu vybudovat 14 malých hydroelektráren na 30km úseku řeky Valbony. Osm z nich mělo stát v národním parku. S místními obyvateli se o tomto plánu nikdo ne bavil, dokonce je o něm ani neinformoval. Jejich odpor vůči tomuto projektu mi poskytl příležitost posloužit lidem, kteří se mnou od mého příjezdu sdíleli domov. Od té doby bojuji za to, abych dala lidem hlas a přiměla systém k zodpovědnosti.

Možná namítnete, že energie z vody patří mezi obnovitelné zdroje. Posudek vlivu hydroelektrárny na životní prostředí na tuto otázku ale neodpověděl. Při stavbě v národním parku je situace velmi problematická, protože podle albánského práva se jedná o oblasti s „minimálním vlivem lidské činnosti“.

Ještě důležitější je ale skutečnost, že hydroelektrárny představují soukromou investici. Jedná se o narušení kultury oblasti a zdejšího zvykového práva („kánonu“). Zákon praví: 1) Přírodní bohatství musí být zachováno pro příští generace. 2) Zájmy jednotlivců nesmí nikdy převážet zájem komunity. 3) Všichni lidé mají stejný hlas při rozhodování, jakým způsobem budou přírodní zdroje rozdělovány. 4) Všichni mají rovné právo z přírodních zdrojů těžit.

Zdroj: European Energy Poverty Observatory

V Albánii nastal boom vodních elektráren. Mezi lety 2009 a 2013 byla vydána povolení ke stavbě 700 malých vodních elektráren na takřka všech tocích v zemi. Albánie nyní na energii z vodních elektráren spoléhá takřka z 99 procent. Přesto je dodávka elektrické energie stále nespolehlivá. Problém nespočívá ve výrobní kapacitě, ale ve výkyvech způsobovaných různou intenzitou dešťů a špatnou distribuční infrastrukturou. Když zaprší, nebo zafouká vítr, elektřina vždy přestane fungovat. Když se transformátor rozbije, místní obyvatelé jsou vyzváni, aby si koupili nový a zaplatili za jeho instalaci. Jak jsem viděla ve vesnici Gjellaj, distribuční společnost navíc požaduje zaplacení starých účtů, což je zvláštní, protože ve vesnici proud nefunguje už 13 let.

Bitva o vodní elektrárny nás přinutila rychle se zorientovat ve fungování energetiky a ekonomiky moderního světa. Zjišťujeme, jak se smysluplným způsobem zapojit. Nyní formulujeme naši vlastní vizi budoucnosti, kdy vycházíme z našich vlastních zkušeností a z moudrosti kánonu, z něhož by se měla poučit Evropa jako celek.

Příběh Catherine Bohneové byl představen organizacemi Women Engage for a Common Future (WECF) Germany a MilieuKontakt Albania

Za Evropu využívající 100 % obnovitelnou, čistou a dostupnou energii s podporou zdrojů ve společném vlastnictví

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Spravedlivý a udržitelný přechod na obnovitelné zdroje energie – EU by měla urychlit spravedlivý a udržitelný přechod na zásobování 100 % obnovitelnou energií, která bude čistá, dostupná a podporující zdroje ve společném vlastnictví tak, aby nedocházelo k energetické chudobě.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

REN21, CAN Europe, EEB a Renewables Grid Initiative
[An EU Energy Scenario Compatible with the Paris Agreement](#)

CAN Europe
[More fossil fuel subsidies](#)

Global Witness
[Pipe Down. Jak plynárenské společnosti ovlivňují politiku EU a jak získaly 4 miliardy eur z kapes daňových poplatníků.](#)

Transnational Institute + Corporate European Observatory
[ECT's dirty secrets](#)

EAPN
[Right to Energy for All Europeans!](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele, proto aby:

- ✓ bylo možné zjistit přesnou výši dotací fosilních paliv;
- ✓ bylo možné monitorovat spotřebu energie a emise CO₂ na osobu;
- ✓ bylo možné na základě konkrétních dat identifikovat, kdo jsou lidé bez dostupné energie trpící energetickou chudobou a kde je najít.

Dodávat dostupnou obnovitelnou energii všem: občanská sdružení

NĚMECKO A ŠPANĚLSKO

Pokud máme dosáhnout přechodu k energii získávané ze 100 % z obnovitelných zdrojů, potřebujeme kapacitu dodávat energii decentralizovaným a inkluzivním způsobem.

Při energetickém přechodu hrají nyní velkou úlohu spotřebitelé, kteří jsou zároveň producenty. Jde o lidi, kteří si instalují zdroje obnovitelné energie na střechy svých domů, nebo se zapojují do komunit obnovitelných zdrojů energie.

Spotřebitelé, kteří jsou zároveň producenty, pak společně financují a urychlují pokrok za dosažením cílů udržitelného rozvoje. Činí tak díky zvyšování povědomí o klimatických změnách, vytváření zaměstnanosti a odolných místních infrastruktur, zajišťování lepšího přijímání technologií pro zdroje obnovitelné energie a díky poskytování dostupné energie. V rámci celé Evropy pak energetická sdružení napomáhají transformovat energetický trh z centralizovaného trhu ovládaného velkými společnostmi na decentralizovaný trh s miliony aktivních občanů. Díky demokratické a participační struktuře energetická sdružení napomáhají posilovat postavení všech sociálně a ekonomicky znevýhodněných skupin a konkrétně se pak zaměřují na ženy, které jsou v energetickém sektoru málo zastoupeny. Díky aktivnímu zapojení žen jako členek, manažerek, investorek, producentek, spotřebitelek a zaměstnavatelek dochází k posílení podnikatelského ducha v celém energetickém hodnotovém řetězci a k boji s energetickou chudobou.

Občanská energetická řešení nasazená v měřítku celé Evropy by měla potenciál dosáhnout cílů Pařížské dohody a SDG sociálně a genderově spravedlivým způsobem.

GOIENER TALDEA je občanským sdružením, které vyrábí elektřinu z obnovitelných zdrojů energie ve španělském Baskicku a Navaře a podporuje její používání. Pomáhá lidem, jejichž energetické potřeby nejsou plněny a které velké korporace nechtějí obsluhovat. Sdružení založené v roce 2012 je nyní úspěšným neziskovým poskytovatelem elektrické energie s obratem 8,9 milionu eur, jehož obchodní model je založen na udržitelnosti a partnerství.

GOIENER vznikl jako reakce na nedostatečné demokratické zastoupení v energetických společnostech, které o životní prostředí nemají takřka žádný zájem a obnovitelné zdroje energie vnímají jenom jako další prostředek k dosažení zisku. GOIENER se oproti tomu od počátku soustředí na občany. GOIENER dnes má více než 10 000 členů a více než 70 zapojených úřadů. Firmy pak tvoří 8 % členů organizace a na jejím ročním obratu se podílejí 50 procenty.

Důstojná práce a ekonomický růst

Hon za nekonečným ekonomickým růstem tlačí lidi a naši planetu k vyhoření

Cíl udržitelného rozvoje číslo 8 volá po setrvalém ekonomickém růstu „v souladu s národními podmínkami“ a klade důraz na specifické potřeby nejméně vyvinutých zemí. Pro EU je politický cíl nekonečného ekonomického růstu kontraproduktivní a hrozí podkopáním dalších cílů. Na většině území EU produkuje a spotřebováváme daleko víc, než kolik potřebujeme k dobrému životu. Náš ekonomický systém a životní styl tlačí planetu mimo její možnosti. Nekonečný růst HDP je nejen zastaralým politickým cílem, ale také nefunguje jako ukazatel udržitelného rozvoje a prosperity. Vyjadřuje totiž pouze peněžní hodnotu produktů a služeb, které naše ekonomika produkuje, ale už neříká nic o kvalitě práce, prosperitě lidí, kteří se na ekonomice podílí, a její udržitelnosti ve vztahu k životnímu prostředí. Hrubý domácí produkt v Evropské unii sice roste, ale totéž platí i pro počet chudých pracujících v rámci Unie a pro počet pracovníků ve zbytku světa, kteří jsou vykořisťováni při výrobě zboží, které se pak na evropském trhu prodává. Naše ekonomická politika a nástroje se přesto i nadále snaží o další a další růst HDP. V posledních letech se čím dál více ozývají hlasy vědců, občanské společnosti a politiků, kteří argumentují, že udržitelný růst v rozvinutých ekonomikách je neuskutečnitelným, avšak zároveň pečlivě budovaným mýtem. Skutečnost je taková, že nejsme schopni dostatečně oddělit ekonomický růst od spotřeby zdrojů.¹ To, co nutně potřebujeme, je přejít z ekonomiky zaměřené na růst k inkluzivní, spravedlivé a uhlíkově neutrální ekonomice neřešící růst zaměřené na prosperitu lidí a planety.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Přestože jsou daňové reformy navrhovány již desetiletí, Evropská unie není schopna či ochotna přestat danit práci a začít danit znečišťování životního prostředí a těžbu surovin. Obor oprav a renovací by mohl zaměstnat obrovskou spoustu lidí, aniž by bylo nutné spotřebovávat čím dál více produktů.
- Ekonomická politika se musí zaměřovat na demokratizaci pracovních míst a vytváření podpůrných rámců pro mikropodniky, malé podniky a udržitelné obchodní modely, kde dochází k rovnoměrnému rozdělování výnosů, například družstva.
- Důstojná práce je v ohrožení. Nejenže je pracovní chudoba dle dat Eurostatu na vzestupu, ale čím dál víc lidí, často žen, pracuje v nejistých podmínkách na základě krátkodobých smluv za nízkou mzdu. V Evropské unii pracuje blíže neurčený počet neformálních pracovníků bez právní ochrany a sociálního zabezpečení na základě pochybných smluv se zprostředkovateli. Pracují v zemědělství, v domácnostech, jako pečovatelé, na jatkách, na stavbách i v dalších oborech. Uprchlíkům a migrantům je často upíráno právo na práci, což je nutí buď žít ze sociálních dávek, nebo začít pracovat neoficiálně. Evropská politika musí všem lidem zaručovat právo na důstojnou práci.
- Mladým lidem v řadě evropských zemí hrozí budoucí nezaměstnanost a chybí jim perspektiva. Odliv mozků zejména z jižních a východních členských států má negativní vliv na celou společnost. Makroekonomická opatření se musí zaměřit na zajištění příležitostí a sociálně a ekologicky udržitelných pracovních míst za férových podmínek pro všechny.
- SDG 8 volá po ukončení moderního otroctví, nejhorších forem dětské práce a obchodování s lidmi. Některé dodavatelské řetězce evropského spotřebního zboží využívají moderní otroctví a dětskou práci, avšak evropská legislativa o řádném prověřování zásobovacích řetězců stále není připravena. Podnikatelské lobbistické skupiny uspěly při zdržování přijetí právně závazných pravidel pro zásobovací a hodnotové řetězce. Některé členské státy, například Nizozemsko, převzaly iniciativu a přijaly zákony k zákazu dětské práce v zásobovacích řetězcích. Eurostat při monitorování pokroku EU při plnění SDG nevyhodnocuje důstojnost práce v dodavatelských řetězcích ani přítomnost dětské nebo nucené práce.

¹ Parrique T., Barth J., Briens F., C. Kerschner, Kraus-Polk A., Kuokkanen A., Spangenberg J.H.: [Decoupling debunked: Evidence and arguments against green growth as a sole strategy for sustainability.](#)

Novodobí otroci: Překonávání systému předáků v italském zemědělství Příběh Abu Moroa

ITÁLIE

Jmenuji se Abu Moro, jsem z Ghany a je mi 42 let. V roce 2011 jsem začal pracovat jako nádeník v Bari v jihoitalské provincii Apulie. Tehdy jsem se poprvé setkal se systémem předáků.

Vykořisťování se v zemědělství týká všech, migrantů i Italů. V italském zemědělství pracuje přes jeden milion lidí, z nichž 26 % nepochází z Itálie. Kolem 450 000 z nich čelí vykořisťování, přičemž až 300 000 čelí extrémnímu vykořisťování. Když se podíváme na složení obětí moderního otroctví, 80 % z nich tvoří migranti, 20 % Italové. Za extrémní vykořisťování se považují mzdy, které nestačí na pokrytí základních životních potřeb, nulová práva a přístřeší v uzamčených nákladních kontejnerech.

Tito lidé jsou novodobými otroky. Já byl jedním z nich. Předáci sdírají z kůže italské i zahraniční pracovníky. Nejohroženější jsou ti nejslabší, takže jako první umírají migranti.

V systému předáků jste vězněm. Ať už chcete udělat cokoli, musíte předáka požádat o dovolení. Vykořisťuje vás. Jste jeho otrokem. Za zabalení bedny rajčat dostanete 2,50 eura. Producent sice platí 5,00 eur, ale polovinu musíte odevzdat předákovi. A kromě toho musíte zabalit ještě jednu bednu

V ITÁLII A ŠPANĚLSKU PŘES **40 %**
VŠECH PRACOVNÍKŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ
TVOŘÍ MIGRANTI ČASTO
PRACUJÍCÍ VE VELMI
SLOŽITÝCH
PODMÍNKÁCH.

Zdroje: ISTAT (IT) a SEPE (ES)

navrch jen pro něj. Přestože v Itálii žiji legálně a mám povolení k pobytu i pracovní smlouvu, přesto musím předákovi odevzdávat část toho, co vydělám. Vzhledem k absenci jakýchkoliv kontrol jsem na něm zcela závislý. Ilegálním imigrantům hrozí ještě větší nebezpečí, protože mohou být kdykoli deportováni.

Sociální družstva představují alternativu a cestu ven. Nyní pracuji pro SfruttaZero, což je sociální družstvo v Bari. Na budování a udržování našeho družstva tady pracujeme všichni, Italové i migranti společně. Představujeme alternativu k vykořisťování a předákům, nabízíme slušnou práci a zajišťujeme udržitelnou produkci.

Předáci a vykořisťování jsou nedílnou součástí systému kontrolovaného obřími distributory, kteří se soustředí na minimalizaci výrobních a pracovních nákladů. SDG si kladou za cíl toto vše ukončit. Dosažení 8. cíle (důstojná práce) a 12. cíle (udržitelná spotřeba a produkce) znamenají konec systému předáků a moderního otroctví. Sociální družstva podporují a garantují důstojnou práci a inkluzivní a udržitelný ekonomický systém jako přímou reakci na systém předáků.

Za důstojnou práci a příjem v EU i v rámci globálních dodavatelských řetězců a za ekonomický model zaměřený na prosperitu a nikoli na růst

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Za EU, v níž jsou všem zaručeny důstojné pracovní podmínky a příjem.

Za evropské obchodní smlouvy přinášející prospěch lidem, pracovníkům a malovýrobcům, garantující důstojnou práci a lepší sociální ochranu, které nejsou pouze nástrojem v zájmu nadnárodních společností a investorů.

Za EU, která se vzdálí od vysoce růstového modelu přinášejícího zisk hrstce vyvolených za cenu intenzivního čerpání zdrojů.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

EEB

[Decoupling debunked: Evidence and arguments against green growth as a sole strategy for sustainability](#)

European Youth Forum

[The Future of Work and Youth](#)

SOLIDAR

[Factsheet on Decent Work in Agriculture](#)

Cooperatives Europe

[Vision paper: A cooperative vision for the collaborative economy](#)

Oxfam

[Human-rights abuses commonplace in farms linked to major European supermarkets](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ došlo k nahrazení HDP jinými ukazateli pro sledování prosperity lidí, udržitelným ekonomickým systémem a planetárním zdravím, například sledováním ekologické stopy;
- ✓ dokázala sledovat počet lidí ve zranitelných a nestandardních formách zaměstnání, například pod krátkodobými a agenturními smlouvami, a počet osob v sektoru s nízkými mzdami;
- ✓ dokázala sbírat data o neformálních pracovnících, například v evropském zemědělství;
- ✓ uměla vyhodnotit moderní otroctví a nejhorší podoby dětské práce v dodavatelských řetězcích importovaných surovin a produktů.

„Hladu se nebojíme“: Poučení z agroekologie pro cíle udržitelného rozvoje

NIKARAGUA

V Nikaragui členská organizace SOLIDAR s názvem Movement for Peace (Hnutí za mír – MPDL) spolupracuje s nadací Fundación Entre Mujeres (FEM) na prosazování důstojné práce pro ženy na venkově v oboru agroekologie. Ta je definována jako aplikace ekologických zásad do interakcí mezi rostlinami, zvířaty, lidmi a životním prostředím za účelem zajištění potravinové bezpečnosti a výživy.

Od roku 1995 vybudovala FEM osm družstev v Estelí zaměřených na posílení ekonomického a sociálního rozvoje žen prostřednictvím agroekologie, vzdělání, technické pomoci a zvyšování povědomí.

Sociální hodnota agroekologie a produkce potravin překračuje podle FEM hranice efektivity a maximalizace sklizně a zisku.

„Jádrem našeho způsobu produkce potravin jsou život a naše vztahy s lidmi a životním prostředím. Pro nás agroekologie znamená dostatek rozmanitých zdravých potravin k nasycení našich rodin, autonomii, důstojný výdělek a zachování a zlepšování přírodních zdrojů – stavu půdy, ekologické rozmanitosti a kvality a dostupnosti vody.“

Příspěvek agroekologie k dosažení cílů udržitelného rozvoje
Agroekologie podporuje důstojnou práci, posiluje postavení žen jako hybatelek změn a napomáhá dosahovat cílů udržitelného rozvoje. Rovněž bojuje s klimatickými změnami,

redukuje migraci a podporuje sociální stabilitu. Agroekologie je klíčem k produkci potravin a generování příjmů při současném zlepšování udržitelnosti, zdraví, rovnosti pohlaví, potravinové nezávislosti a odolnosti.

Vytváření odolných komunit

„Hladiny vod se drasticky snížily. Prostřednictvím našich agroekologických praktik a zachytávání deště se je snažíme chránit a obnovovat. Průmysloví producenti přijdou a naši snahu zase odčerpají pryč.“ Venkovské ženy vedou v nízkonákladové nikaragujské ekonomice nerovný boj s průmyslovými producenty. Agroekologie je odolnější v krizích díky své schopnosti rekonstruovat zdravé ekosystémy a dost možná i bránit budoucím propuknutím nemoci COVID-19. *„Protože si vyrábíme vlastní jídlo, jsme lépe schopni čelit socioekonomickým krizím a nemoci Covid-19 než ti, kdo komunitu opustili. Hladu se nebojíme.“*

Poučení pro EU

V Evropě by strategie Farm to Fork (Od zemědělce ke spotřebiteli) mohla být velkým impulsem pro vytvoření udržitelného a odolného potravinového systému tak, jak jej představily organizace FAO, IPCC, IPBES a vědci, a jak jej podpořila občanská společnost (EEB – Strategie od zemědělce ke spotřebiteli, Od zemědělce ke spotřebiteli – podpora občanské společnosti, iPES – tvorba společné potravinové strategie EU). Takovýto systém bude muset brát v potaz ekonomické, sociální a ekologické rozměry systému produkce potravin v Evropě i ve světě.

Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat udržitelnou industrializaci a inovace

Velké uzamčení

Lidé v celé Evropské unii mohou využívat přínosů moderní infrastruktury. Mnoho oborů se stává udržitelnějšími a EU i její členské státy investují do inovací, výzkumu i nových technologických pokroků. Ukazatele SDG Eurostatu pro 9. cíl udržitelného rozvoje měří evropské investice do výzkumu a vývoje, úroveň zaměstnanosti ve výzkumném sektoru a počet nových patentů. Tyto indikátory však nejsou schopny vyhodnotit přínos těchto inovací a výzkumu k udržitelnosti. Tyto ukazatele odrážejí nesprávnou víru, že veškerý nový technologický rozvoj se rovná pokroku, a proto je vždy dobrý. Některé inovace a výsledky technologického vývoje jsou nepochybně nezbytné pro náš přechod k udržitelnosti, přesto se často uzavíráme do neudržitelné nové infrastruktury investicemi do zastaralých technologií, například do uhelných elektráren nebo do dalších a dalších letišť. To vše v situaci, kdy spousta lidí v Evropě nemá levný přístup ke kriticky důležité moderní infrastrukturu, například vysoko rychlostnímu internetu nebo rychlým vlakům.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Udržitelnost by měla být hlavním kritériem, kterým by se měly řídit veškeré investice do výzkumu a infrastruktury. Z tohoto důvodu koalice [Green 10 představila seznam 21 průmyslových a podnikatelských sektorů, kterým by neměla být poskytována finanční podpora](#) z obnovovacího balíčku nástroje EU Next Generation. V seznamu se nachází například infrastruktura pro fosilní plyny, sektor hydroelektráren, výroba biopaliv vyráběných z plodin, vozidla se spalovacím motorem, rozšiřování dálnic a letecké dopravy a intenzivní chov dobytka. Veškeré nové investice, tedy granty, dotace a půjčky na výzkum a novou infrastrukturu, musí směřovat do udržitelných alternativ.
- Dopravní infrastruktura je klíčovým problémem. Ukazatele SDG Eurostatu ukazují, že podíl autobusů a vlaků na osobní dopravě klesá, přičemž osobní automobily stále hrají prim. To přispívá k zácpám, znečištění ovzduší a emisím skleníkových plynů. Podíl nákladu přepraveného na vnitřních říčních

trasách a po železnici rovněž klesá, což zvyšuje zatížení našich silnic těžkými nákladními vozy. Investice, dotace a další pobídky musí upřednostňovat udržitelné způsoby dopravy lidí i zboží. Ukazatel Eurostatu pro monitorování emisí CO₂ nových vozidel je zavádějící. Nová vozidla jsou sice úspornější a ekonomičtější, ale vzhledem k tomu, že je na silnicích vozidel víc a víc, objem emisí osobních aut stoupá.

- EU a členské státy stále poskytují podporu investic do zastaralé a neudržitelné infrastruktury. Tyto investice vytvářejí zámky. Když se infrastruktura postaví, je třeba ji řadu let využívat, než se investice vrátí. Výstavba lokálních letišť patří mezi příklady neudržitelné infrastruktury. V roce 2014 Evropský účetní dvůr zjistil, že investice EU do letišť nebyly vůbec výhodné, a to i bez započítání nákladů souvisejících s dopadem na životní prostředí.¹ Podpora plynové infrastruktury namísto zdrojů obnovitelné energie je dalším příkladem uzamčené investice. Investice do plynové infrastruktury s sebou přináší riziko, že budeme závislí na převážně dovážených fosilních palivech ještě dalších 40 až 50 let.² Navzdory této skutečnosti Evropská unie na začátku roku 2020 přislíbila 29 miliard eur 32 velkým projektům v oblasti plynové infrastruktury.
- Digitální infrastruktura i nadále představuje výzvu. Dle údajů Evropské unie mělo v roce 2019 přibližně 83 % domácností širokopásmové připojení k internetu. 44 % domácností pak mělo přístup k sítím s velmi vysokou kapacitou. To znamená, že miliony Evropanů k digitální infrastrukturu přístup vůbec nemají. Cíl udržitelného rozvoje číslo 9 volá po dostupném přístupu k infrastrukturu pro všechny.
- SDG 9 vyzývá vysokopříjmové země, aby podpořily výstavbu udržitelné a odolné infrastruktury v rozvojových zemích. Inovace a technologie, které by mohly pomoci chudším zemím, jsou často chráněny právem duševního vlastnictví, což omezuje přístup rozvojových zemí k těmto technologiím. Ochrana duševního vlastnictví musí být vyvážena potřebou pomáhat rozvojovým zemím s přístupem k důležitým technologiím. EU a členské státy by měly v této oblasti vynaložit daleko větší úsilí.

¹ Evropský účetní dvůr [EU-funded airport infrastructures: poor value for money](#).

² CEO [The Great Gas Lock-In](#).

Digitální infrastruktura a gramotnost musí být pro všechny

Příběh Simony Kybartieneové

LITVA

Je mi 68 let, patřím ke střední třídě a jsem kvalifikovanou pracovnící v důchodu.

Knihovny hrají v Litvě důležitou roli při zachování našeho kulturního dědictví v digitální podobě a při poskytování vzdělávacích služeb. K online informacím a službám má však přístup pouze 70 % obyvatel ve věku 55 až 64 let a 40 % obyvatel v rozmezí 65 až 74 let. Digitální nerovnost je obzvláště patrná v menších městech a na venkově. Z tohoto důvodu představují lekce digitální gramotnosti poskytované veřejnými knihovnami výrazný příspěvek k digitálnímu začlenění všech Litevců, zejména pak starší generace.

Mladí lidé nedokáží dost dobře pochopit, proč máme my starší problém používat internet a další digitální technologie. Digitální revoluce proběhla zdánlivě tak rychle, že jsem si skoro ani nevšimla, že se všechno přesunulo online a že všichni denně používají internet. Mnohdy na něm vysedávají spousty hodin v kuse, ať už ze společenských nebo pracovních důvodů. Zpočátku jsem tomu nevěnovala velkou pozornost. Myslela jsem, že je internet pro lidi, kteří jej potřebují k práci, a že životy ostatních poplynou jako dříve.

44 %

EVROPANŮ
NEMÁ ANI ÚPLNÉ

**ZÁKLADY
DIGITÁLNÍ
GRAMOTNOSTI.**

Zdroj: Evropská komise

Téměř všechno se ale začalo dít digitálně. Placení účtů, registrace k lékaři i kontakt s rodinou v zahraničí. Mám 40 let praxe v lékařském oboru. Někdy je ale pro mě těžší používat nové digitální technologie než porozumět nejnovějším pokrokům v medicíně.

V našem malém městě je několik skupin nebo center pro starší lidi, které se tomuto tématu věnují. Máme tady jedno školicí středisko a veřejnou knihovnu. Baví mě učit se nové věci a chápu, že v digitálním světě jsou skutečné příležitosti. Vadí mi, když slyším, že tyhle nové technologie jsou jenom pro mladé a že jsme příliš starí, než abychom z nich něco měli.

Chodívám do naší malé veřejné knihovny na kurzy informačních a komunikačních technologií a užívám si tamější podporující atmosféru, protože tam chodí převážně starší lidé. Kromě pohodlí a služeb knihovny je tam navíc internet zdarma. Hodně se toho naučím o nových programech, elektronických službách a aplikacích, které jsou užitečné pro každodenní používání. Moc mi to pomáhá.

Příběh Simony Kybartieneové byl
představen litevskou platformou NGDO

LITHUANIAN
NATIONAL
NON-GOVERNMENTAL
DEVELOPMENT
COOPERATION
ORGANIZATIONS'
PLATFORM

Za hluboce udržitelnou a inkluzivní infrastrukturu, zodpovědný výzkum odpovídající na potřeby a rozpočty zaměřené na lidi

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Rozpočet EU zaměřený na lidi – Rozpočet EU zaměřený na lidi nesmí obsahovat investice a dotace do neudržitelných věcí.

Zodpovědný výzkum odpovídající na potřeby – Investice EU by se měly vyplatit z hlediska veřejného zájmu a řešit společenské problémy. Výzkum, kterému dnes dáme prioritu a budeme jej financovat, by měl mít rozhodující dopad na budoucnost našich společností a planety. Náš výzkum by měl přispívat k tomu, aby se z Evropy a světa stalo místo k životu, které bude ekologicky udržitelné, mírumilovné a zdravé. Vojenské rozpočty už nesmí mít prioritu a nesmí být rozhodováno jen na základě obchodních zájmů. Výzkum by měl být v EU demokratický, ve veřejném zájmu, lokalizovaný a respektovat planetární měřítko. To znamená, že se musíme vzdálit od surovinově náročných ekonomických modelů zaměřených na růst a zisk pro vyvolené.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

CEO

[The Great Gas Lock-In](#)

Climate Action Network Europe

[Future EU investment package falls short of climate ambition](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ bylo možné monitorovat dostupnost a cenu stabilního a rychlého internetu (4G) napříč EU;
- ✓ byl brán v úvahu například ukazatel organizace Center for Global Development vyhodnocující ochotu sdílet technologie.¹

Odklon od špinavého uhlí ve spolupráci s horníky: Španělsko jde příkladem

ŠPANĚLSKO

Na uhelných dolech je cosi chmurného. Španělská vláda se nyní rozhodla vyměnit je za něco radostnějšího.

Vyrábět elektřinu z uhlí je nejen zdrojem znečištění a problémů pro životní prostředí, ale je často navíc ztrátové. Až do roku 2018 vládní dotace udržovaly některé uhelné doly otevřené a zajišťovaly alespoň nějaká pracovní místa, kterých však tak jako tak ubývalo. Navíc tato pracovní místa jistě nebyla zdravá ani příjemná.

V prosinci 2018, kdy byly uzavřeny poslední španělské uhelné doly kvůli evropskému zákazu vládních dotací, španělská vláda na horníky a jejich rodiny nezapomněla.

Na základě španělského podpisu pod Pařížskou dohodou a Programu pro udržitelný rozvoj 2030 se vláda, oborové organizace a dělnické odbory dohodly na plánu „spravedlivého přechodu“, který má doprovázet a financovat přechod na obnovitelné zdroje energie. V každém zasaženém regionu byly za účasti veřejnosti vypracovány podrobné akční plány. Byly uvolněny veřejné prostředky na sociální opatření, a to včetně rekvalifikací horníků na nové pozice v průmyslu. Nešlo pouze o to, že by se horníkům našla práce ve vedlejší ocelárně, rafinérii nebo plynové elektrárně, ale aby vznikly pracovní pozice přímo spojené s obnovitelnou energií.

Španělsko již postavilo velké množství solárních a větrných elektráren. Jejich provoz, výstavba nových zařízení a vylepšování stávající sítě infrastruktury vyžaduje lidi, sílu a znalosti. Díky tomu obce v tradičních uhelných regionech na severozápadě země mění neudržitelný, špinavý a chmurný průmysl na čistou a prosperující aktivitu s malým dopadem, která je prospěšná pro všechny.

Španělsko musí, stejně jako ostatní země, stále ještě ujit dlouhou cestu, aby se stalo udržitelnou zemí a uskutečnilo cíle udržitelného rozvoje. Konec používání fosilních paliv je obrovskou a nedílnou součástí tohoto procesu a představuje výzvu pro každou zemi. Španělsko jde příkladem ve způsobu řízení infrastruktury, industrializace a inovací. Španělsko zároveň díky silným partnerstvím podporuje používání čisté energie, poskytuje důstojné pracovní podmínky a zavádí opatření na ochranu klimatu.

Zatímco ostatní přešlapují na místě, Španělsko kráčí rázně správným směrem.

Tento příběh poskytla organizace
European Environmental Bureau (EEB)

Snížit nerovnosti v rámci zemí i mezi nimi

Příliš mnoho lidí propadává trhlinami systému

Mezi základní pilíře cílů udržitelného rozvoje patří snižování nerovností a zajišťování, aby nikdo nezůstal pozadu. Evropské unii se podařilo zvýšit disponibilní příjem na osobu, zvýšit míru zaměstnanosti a snížit počet studentů, kteří předčasně opouštějí školní systém. Mezi členskými zeměmi ale existují velké rozdíly a nůžky mezi nízkopříjmovými skupinami, střední třídou a vysokopříjmovými skupinami se ve skutečnosti rozvírají. V Evropě je také velmi rozšířena diskriminace, ať už na základě náboženství, etnického původu, pohlaví, handicapu, věku nebo sexuální identity. Pandemie nemoci COVID-19 existující nerovnosti ještě prohloubila (viz kapitola o dopadech pandemie na implementaci cílů udržitelného rozvoje v EU) a nejvíce zasáhla nejchudší a nejzranitelnější vrstvy.

Globální situace je ještě závažnější. Organizace Oxfam International uvádí: „Extrémní nerovnost se vymkla kontrole. Stovky milionů lidí žijí v extrémní chudobě, zatímco lidé na vrcholu čerpají obrovské prostředky. Na světě je víc miliardářů, než kdy v historii, a jejich bohatství dosáhlo rekordní úrovně. Nejchudší lidé světa zatím ještě více zchudli.“¹ Bohatství nejbohatšího 1 % lidí více než dvojnásobně převyšuje jmění zbylých 6,9 miliard lidí. Nerovnost bohatství má také genderový a geografický rozměr: muži vlastní o 50 % více světového bohatství než ženy a 22 nejbohatších mužů světa má větší majetek než všechny ženy v Africe dohromady.²

V roce 2019 organizace SDG Watch Europe publikovala svou stínovou zprávu *Falling Through the Cracks: Exposing Inequalities in the EU and Beyond* (Pád skulinami systému: Odhalujeme nerovnosti v EU i za jejími hranicemi) o specifických problémech členských států doplněnou o hloubkovou analýzu nejdůležitějších rozměrů nerovností v Evropské unii.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Cíl udržitelného rozvoje číslo 10 volá po nadprůměrném zvyšování příjmů pro dolních 40 % obyvatel. Podle Eurostatu v současné době dolních 40 % obyvatel v EU inkasuje pouze 21 % celkových příjmů, přičemž v posledních 10 letech nedošlo k žádnému zlepšení. 20 % lidí s nejvyššími příjmy vydělá více než pětikrát více než 20 % lidí s nejnižšími příjmy. Úroveň nerovnosti se v jednotlivých oblastech EU liší. Nejvyšší úroveň nerovnosti bychom našli ve velmi výkonných ekonomikách, například v Německu nebo Lucembursku.
- Zdanění a další fiskální opatření nejsou využívána v dostatečné míře, aby došlo k přerozdělení příjmů a snížení nerovností. Vlády v Evropské unii nejsou ochotny snížit daňové odpočty, ze kterých mají prospěch bohatí. Organizace OECD argumentuje, že vyšší daň z nemovitosti, progresivnější úroveň zdanění a lepší výběr daní přispívají ke snížení nerovností.³
- Přetrvává otevřená diskriminace. Rasismus, ageismus, antisemitismus, islamofobie, nenávist vůči Romům a xenofobie se projevují v násilných útocích i nenávislných ústních projevech. K méně viditelné diskriminaci běžně dochází v oblastech bydlení a vzdělávání a na trhu práce. Eurostat nevyužívá žádný ukazatel diskriminace, který by monitoroval pokrok v plnění SDG 10.
- SDG 10 vyzývá vlády k umožnění řádné, bezpečné, pravidelné a zodpovědné migrace a mobility lidí. Po řadu let se členské státy nebyly schopny dohodnout na jednotné migrační politice, která by umožnila spravedlivě sdílet migrační břemeno a zaručovala migrantům bezpečnost a prosperitu. Před násilím a chudobou utíká čím dál více dětí a mladých lidí, často o samotě. Mladiství lidé bez doprovodu potřebují silnou ochranu ze strany Evropské unie. Prosperita dětských žadatelů o azyl musí být prioritou.
- Evropský konsenzus o rozvoji zavazuje EU ke globálnímu boji s nerovností. Vítězství v tomto boji nelze dosáhnout bez politické koherence v oblasti udržitelného rozvoje mezi jednotlivými základními politikami Evropské unie, například co se týče obchodu, investic, zemědělství a klimatu. Tyto politiky nesmí v žádném případě zhoršovat celosvětové nerovnosti.

¹ Oxfam International [5 shocking facts about extreme global inequality and how to even it up](#).

² Ibid.

³ OECD Insights [Income Inequality](#).

Zvláštní ochrana pro zvláštní potřeby: dětští uprchlíci v EU

Aliho příběh

📍 ŘECKO

Jmenuji se Ali a pocházím z Pákistánu. Do Řecka jsem dorazil před třemi lety, to mi bylo 11.

Když jsem si uvědomil, že musím opustit svou vlast, byl jsem ještě hodně malý. Toužil jsem po vzdělání, ale mí rodiče byli velmi chudí, a tak jsem musel ze školy odejít. Musel jsem začít pracovat, nejdříve v továrně na mobilní telefony, a pak v autoservisu. Přestože jsem pracoval dlouho, zbýval mi ještě nějaký volný čas, který jsem trávil hraním divadla a zpěvem s kamarádem. V Pákistánu se ale lidé na divadlo a hudbu dívají skrz prsty, a tak mi to rodiče brzy zakázali a poslali mě do striktní náboženské školy. Tam se to nedalo vydržet, a tak jsem se rozhodl odjet se strýcem do Evropy.

Nedlouho po příjezdu do Řecka můj strýc pokračoval do Německa a já zůstal sám. Možná je to zvláštní, ale tohle jsou dosud nejlepší dny mého života. Dnes žiji v hostelu pro nezletilé uprchlíky bez doprovodu uprostřed Athén, který financuje nevládní organizace European Expression. Díky zdejšími pracovníkům můžu chodit do školy, učit se řecky a anglicky, chodit na lekce tance, do sboru a do divadelního kroužku, což mě nesmírně baví. Zatím jsem se s žádnou velkou diskriminací nesetkal. Potíž je jenom v tom, že musím sdílet bydlení s dalšími 39 dětmi bez doprovodu.

1 ZE 4
ŽADATELŮ O AZYL
V EU BYLO DÍTĚ
V ROCE 2015

Zdroj: Evropská komise

Evropské děti mají lepší vzdělání, než jakého se mi dostalo v Pákistánu, a při dospívání se jim dostává jistoty a podpory. My, dětští migranti bez doprovodu, potřebujeme zvláštní podporu, abychom dokázali získat dovednosti a vyrovnat se očekáváním kladeným na evropské děti. Díky tomu se pak budeme v budoucnu schopni ucházet o slušnou práci.

Je mezi námi spousta sirotků, nebo nám naši rodiče nemohou pomoci. Proto jsme vlastně opouštěli domov. Chtěli jsme si najít lepší život. Žádám proto obyvatele Evropy, aby nám podali pomocnou ruku. Bylo by třeba možné připravit adopční program pro nezletilé uprchlíky? Díky tomu bychom získali formální právní postavení a navíc také základy emocionální stability, kterou potřebujeme, abychom se stali plně integrovanými občany Evropy.

Za Evropu, kde není nikdo diskriminován, těší se stejné úrovni ochrany a může vést důstojný život

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Rovnost a lidská práva – Veřejná politika a legislativní opatření by měly zajišťovat, aby v souladu s evropskými a mezinárodními lidskými právy všichni občané a obyvatelé Evropy požívali stejnou úroveň ochrany, mohli vykonávat svá základní práva a svobody a žít dle vlastního přesvědčení na základě principu sebeurčení a lidské důstojnosti, a to bez jakékoli diskriminace. EU musí zlepšit svou politiku a činnost tak, aby zajistila rovnost pohlaví a aby zajistila všem diskriminovaným osobám rovné příležitosti v rámci společnosti.

Reakce na migraci zaměřená na lidi – Evropa by měla přijmout vůdčí roli v zajištění reakce světové společnosti na globální migraci ve prospěch všech zúčastněných a v zájmu jejich ochrany. Uprchlíci žádající o azyl by měli být v Evropě uvítáni v souladu s Úmluvou o uprchlících OSN. Pokud uzavřeme naše hranice před těmi, kdo to potřebují, postupujeme proti základním hodnotám Evropské unie a přicházíme o historické výdobytky, za něž jsme bojovali.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

ENAR

[Racist crime and institutional racism in Europe](#)

ENAR, síť ERGO a Central Council of German Sinti and Roma

[Combatting Antigypsyism](#)

Age Platform Europe

[Age Barometer 2019](#)

ILGA

[Annual Review of the Human Rights Situation of LGBTI People](#)

150 nevládních organizací

[Dopis EU a řecké vládě o právu na azyl](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ dokázala zachytit a monitorovat všechny úrovně diskriminace;
- ✓ uměla pochopit a sledovat právo na azyl;
- ✓ dokázala monitorovat integraci migrantů (např. prostřednictvím indexu politiky integrace migrantů – MIPEX).

Zajištění rovnosti osob s handicapem v kontextu pandemie nemoci COVID-19: pozitivní reakce

📍 DÁNSKO, FRANCIE, ITÁLIE, ŠPANĚLSKO

Lidé s handicapem jsou pandemií nemoci COVID-19 zasaženi nepřiměřeně a čelí zvýšené úrovni nerovnosti a diskriminace.¹

Objevily se nebezpečné myšlenky: Říká se, že životy lidí s handicapem nemá smysl zachraňovat, a že se mohou stát „nezbytnými oběťmi“, které je nutné v období obnovy přinést. Je jasné, že tato pandemie není pouze krizí veřejného zdraví, ale zároveň také krizí ekonomickou, sociální a lidskoprávní.

Během pandemie nemoci COVID-19 dochází k porušování řady lidských práv. Během pandemie jsme ale také byli svědky kvalitních postupů ze strany úspěšného zapojení organizací věnujících se osobám s handicapem. Některé vlády oslovily organizace osob s handicapem a zapojily je do vypracování reakcí na pandemii. Díky tomu byla přijatá opatření vůči osobám s handicapem inkluzivnější a přístupnější.

- V Irsku se organizace Disabled Federation Ireland, která je členem EDF, zapojila do národního týmu zodpovědného za vypracování krizových opatření.
- Ve Francii se organizace osob s intelektuálním handicapem každý týden setkávaly s vládou, aby měly jistotu, že přijatá opatření budou inkluzivní i pro osoby s handicapem.
- Italská vláda vydala strategický plán obnovy pro osoby s handicapem.

Francie, Španělsko a Itálie zavedly výjimky a úpravy karanténních opatření pro osoby s handicapem tak, aby tito lidé mohli vycházet dle potřeby pro jídlo, hygienické potřeby a podpůrné služby.

Financování organizací osob s handicapem pomohlo těmto organizacím řešit problémy s vyloučením a osaměním, kterým osoby s handicapem během karantény kvůli nemoci COVID-19 čelily. V Dánsku organizace Disabled People's Organisation Denmark (DPOD), která je členem EDF, získala 3 miliony eur od vlády v rámci programu partnerství s handicapovanými, který přijal dánský parlament.

Sanmarinský výbor pro bioetiku vydal pokyny proti diskriminaci osob s handicapem v oblasti přístupu k intenzivní péči. Tyto pokyny jsou reakcí na praxi z řady jiných zemí, ve kterých nebyla kritická zdravotní péče poskytována lidem s handicapem, případně jim byla přiřazena nižší priorita.

¹ Důkazy poskytly Světová zdravotnická organizace, další orgány OSN a členové EDF

Učinit města inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná

Městský paradox: příležitosti a zároveň problémy s udržitelností

75 % Evropanů žije v městských oblastech. Vzdělání, pracovní příležitosti a příslib rušného společenského a kulturního života přitahují do měst lidi z celé Evropské unie. Některé problémy městského života, například všudypřítomný hluk, předlidlňování a zločinnost, se zlepšily, ale jiné výrazné problémy stále existují: nedostatek dostupného bydlení, znečištění ovzduší a další ekologické tlaky, dopravní zácpy a špatný systém veřejné dopravy. Úspěchy při snižování dopravního zatížení, podpora cyklistiky a chůze a otevření většího množství zelených ploch s sebou nesou problémy s vyvážením příležitostí a větší udržitelnosti. Udržitelná urbanizace musí být participativní. Mnoho obcí se vydalo na cestu inkluzivního přechodu k udržitelnosti, a proto by mělo dostat plnou podporu aktérů v politice.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Nerovnost je ve městech často výraznější – v roce 2014 čelilo 34 milionů obyvatel měst riziku chudoby nebo sociálního vyloučení.¹
- Dopravní zácpy ve městech stojí členské státy přibližně 100 miliard eur ročně.² Autobusy a vlaky tvoří přibližně 17 % městské osobní dopravy, přičemž tento podíl klesá, zatímco podíl osobních automobilů narůstá. Do systémů udržitelné přepravy a nutných podpůrných politik se neinvestují dostatečné prostředky. Veřejná doprava musí být cenově dostupná, efektivnější, přístupnější a inkluzivnější. Musí brát v úvahu zvláštní potřeby žen, dětí a mladých lidí, osob s handicapem a starších osob. Výrazně přibýlo měst, která nabízí veřejnou dopravu zdarma.
- Znečištění vzduchu jemným poléťavým prachem (PM 2,5) ovlivňuje městskou populaci v celém regionu a má výrazné dopady na zdraví. 77 % obyvatel Evropské unie je vystaveno koncentracím částic PM 2,5 přesahujícím doporučení Světové zdravotnické organizace a 8 % pak musí strpět koncentrace vyšší než ty, které doporučuje EU.³ Hlavními zdroji znečištění ovzduší jsou doprava, průmysl, uhelné elektrárny, zemědělství a zastaralé topné systémy.
- Rozpínání měst se zvýšilo ve všech státech EU. Čím dál více půdy se využívá k výstavbě budov a silnic. Dochází k ničení úrodné zemědělské půdy a míst výskytu vzácných živočichů. Půda je zalévána betonem, krajina se tříští a ztrácí se. Zastavěné oblasti se rozšiřují i na místech, kde obyvatelstva ubývá, protože si náš životní styl žádá více prostoru a větší budovy. V každém roce v období mezi lety 2000 a 2006 Evropa ztratila 1 120 km² přirozené či částečně přirozené půdy (z čehož téměř 50 % připadalo na půdu úrodnou nebo obdělávanou) ve prospěch měst nebo jiných umělých staveb.⁴
- Více než 13 % Evropanů žije v nevyhovujícím bydlení, například ve vlhkých místnostech nebo s protékající střechou. Právo na bezpečné a dostupné bydlení je v Evropské unii v ohrožení. Podle údajů Eurostatu o bydlení 10 % obyvatel Evropy vynakládá na bydlení více než 40 % všech příjmů domácnosti. Tento podíl roste na 38 % u domácností, které jsou ohroženy chudobou.⁵ Politiky a investice musí podporovat sociální, společné a veřejné bydlení.
- Je nutné přijmout urgentní opatření k boji s bezdomovectvím, které je v současnosti v Evropské unii na vzestupu. V Evropské unii přespává každou noc na ulici na 700 000 lidí, což je o 70 % více než před deseti lety. 24 členských států hlásí, že bezdomovectví v poslední dekádě narostlo, přičemž Finsko je jediným členským státem, kde počet osob bez domova naopak poklesl (viz také SDG 2).
- Blízkost městské zeleně je hlavním ukazatelem kvality městského života. Přístup k zeleni ale v Evropské unii zdaleka není rovný. Aktuální ukazatele Eurostatu pro udržitelná města neměří dostupnost a přístupnost zelených prostranství, které jsou cílem SDG 11.

¹ Eurostat [Urban Europe](#).

² Evropská komise [Clean Transport, Urban Transport](#).

³ Evropská agentura pro životní prostředí. [Air quality in Europe - 2019 report](#).

⁴ EEA [Urban Sprawl in Europe](#).

⁵ Eurostat [Housing cost overburden rate](#).

Má vesnice – bez řádného plánování není bezpečná ani udržitelná

Příběh Basie

POLSKO

TÉMĚŘ **73 %** EVROPSKÉ POPULACE
ŽIJE **VE MĚSTECH A OKOLÍ.** PODÍL MŮŽE
DO ROKU 2050 **BÝT AŽ 82 %.**
PŘÍCHÁZÍME O VÍCE **NEŽ 1 000 KM² PŘÍRODY**
ROČNĚ KVŮLI **ROZŠÍŘOVÁNÍ**
MĚST A ZEMĚDĚLSTVÍ.

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí

Aby měly moje děti více prostoru, přestěhovala jsem se v roce 2001 do Jesówky, což je vesnice kousek na jih od Varšavy. To jsem ještě netušila, že si tím zadělávám na noční můru.

Jesówka byla zpočátku tvořena jednou ulicí, přičemž rodiny vlastnily pozemky kolmo k této hlavní ulici. Rodiny si pak postavily své domy, jak je napadlo, aniž by řešily nějaké plánování nebo povolení. V průběhu 30 let se na jednotlivých pruzích pozemků stavělo čím dál více domů, které byly od hlavní ulice čím dál vzdálenější. Neexistovalo žádné plánování, nad podobou vesnice se nikdo nezamýšlel. Cesty vedoucí k domům dále od hlavní ulice byly čím dál užší a užší. Cesta k mému domu byla široká pouze tři metry.

Koupě pozemku pro mě představovala administrativní peklo tvořené dělením a dalším dělením. Všechno jsem strpěla, protože jsem myslela, že výsledek bude krásný. Jak já se mýlila. Uprostřed křižovatky mé úzké cesty s hlavní ulicí například stál sloup elektrického vedení. Bylo velmi těžké kolem něho jezdit. Soused do něj se svým nákladákem pořád boural. Nakonec sloup přesunuli, ale jenom díky tomu, že se o věc začala zajímat média.

Pak jsem musela bojovat o to, aby mi do domu přivedli plynovod. Snažila jsem se dosáhnout toho, aby mi vyasfaltovali cestu, ale starosta říkal, že je nejdříve třeba dokončit veškeré podzemní sítě. Když dostavěli kanalizaci, požádala jsem starostu, aby aspoň postavil chodník, ale zase jsem odešla s nepořízenou. Pak mi řekli, že si za všechno můžu sama, protože naše cesta není široká šest metrů, a tak nesplňuje obecní vyhlášku. Úředníci ale zároveň uznali, že jsme si domy stavěli bez stavebního povolení a bez dostatku místa na předpisovou silnici. Sice nesou odpovědnost za plánování, ale z nastalé situace viní nás, přestože selhali oni sami. Je to chaos podle zákona.

Pak jsem se dozvěděla, že jsem ze svých daní v sousedních vesnicích zaplatila vyasfaltování cest, které nejsou o nic širší než ta moje. Je to prostě nekonečný absurdní kolotoč. Systém plánování v Polsku zkrátka postrádá logiku. Oběťmi jsme pak my, občané, i příroda, protože dochází k devastaci krajiny. Chybějící městské plánování je špatné také pro zdraví a životní prostředí, protože dochází k prodávám v budování infrastruktury nutné k zajištění čisté vody a vzduchu.

Za zdravá, udržitelná a inkluzivní města a obce, ve kterých mají všichni lidé přístup k dostupnému bydlení a kvalitnímu životu

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Kvalitní život pro všechny a udržitelné obce – EU musí zajistit kvalitní život všem. Evropská politika musí garantovat přístup k dostupnému a kvalitnímu bydlení pro všechny. Chceme takovou Evropskou unii, která bude posilovat postavení inkluzivních, participačních a udržitelných obcí.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

European Disability Forum

[Webinar on Passenger Rights](#)

Housing Europe

[The State of Housing in the EU 2019](#)

Housing Europe

[Public, cooperative and social housing in EU Cohesion policy post-2020](#)

Ecolise

[Local, Community-Led. A new future unfolding](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ dokázala analyzovat roční náklady na dopravní zácpy v městských a hustě obydlených oblastech;
- ✓ uměla monitorovat nárůst zastavěných ploch a rozšiřování měst;
- ✓ rozšířila stávající ukazatel Eurostatu přetížení nákladů na bydlení;
- ✓ uměla vyhodnocovat a monitorovat dostupnost a přístupnost městské zeleně.

Vytváření živých laboratoří pro udržitelné obce: příklad ekologických vesnic

📍 NĚMECKO, DÁNSKO, ITÁLIE

Ekovesnice, které bývají často popisovány jako „živé laboratoře“, jsou unikátním experimentálním prostorem v oblasti sociálně, ekonomicky, kulturně a ekologicky udržitelného způsobu života, který budeme muset vést v obcích a městech budoucnosti.

Ekovesnice jsou již dnes domovem a pracovištěm tisíců lidí napříč Evropou (a světem). Slouží jako testovací místa pro obnovovací postupy, které lze nasadit v různých komunitách a prostorách měst a vesnic. Testuje se zde udržitelnost v praxi za využití různých technologií. Uplatňuje se například uzavřené odpadové hospodářství nebo nástroje nutné k participativnímu rozhodování, řešení konfliktů a transformaci.

Až budeme mít ověřeno, že tyto nástroje fungují v rámci ekovesnic, můžeme je škálovat a využít k navržení odolných, udržitelných obcí a čtvrtí, které budou v první řadě dbát na prosperitu lidí a planety.

Mnoho ekovesnic leží na venkově, ale při výměně zkušeností mezi venkovskými a městskými prostory se můžeme spoustu věcí naučit. Ekovesnice jsou čím dál známější a způsobují dominový efekt. Jejich dopady jsou cítit daleko za hranicemi ekovesnice jako takové. Přítomnost ekovesnice v obci může mít řadu pozitivních efektů, a to včetně otevření

(nebo znovuotevření) škol, oživení místních kulturních tradic a vzpruhy pro sociální podniky a místní ekonomiku. Například takový projekt Living in Sustainable Villages (Život v udržitelných vesnicích) vznikl ve spolupráci mezi německou sítí ekovesnic a samosprávnými úřady spojuje ekovesnice se stávajícími obcemi zasaženými ekonomickým a sociálním úpadkem. Cílem projektu je oživit zdejší společenský a ekonomický život.

Ekovesnice Boekel (<https://www.ecovillageboekel.nl/>) v Nizozemsku má pak ambici stát se výkladní skříní všech 17 cílů udržitelného rozvoje. Vesnice se zaměřuje na ekologii, cirkulární ekonomiku a problematiku výstavby po ekonomický život obcí. Svou činností vzbudila velký ohlas a získala investice od nizozemské vlády.

To vše je důkazem, že ekovesnice již nejsou na okraji zájmu. Díky celostnímu zaměření na všechny aspekty udržitelnosti mají ekovesnice potenciál stát se vzorem pro obce, města a společnosti budoucnosti.

Evropská síť ekovesnic GEN Europe je členem organizace ECOLISE, která sdružuje komunitní iniciativy zabývající se problematikou změny klimatu a udržitelností. GEN Europe sdružuje přes 110 ekovesnic a více než deset národních a regionálních sítí ekovesnic v Evropě.

Tento příběh poskytly iniciativy Ecolise a GEN Europe

GEN EUROPE
GLOBAL
ECOVILLAGE
NETWORK

Zajistit udržitelnou spotřebu a výrobu

Spotřebujeme, produkuje a vyhazujeme daleko více věcí, než kolik potřebujeme k dobrému životu

Kdyby všichni lidé na světě žili stejně jako průměrný Evropan, potřebovali bychom k uspokojení našich potřeb 2,6 planety.¹ V průměru spotřebuje obyvatel EU 14 tun materiálu ročně. Spotřebujeme více, než kolik je planeta schopna zregenerovat, a tím ničíme systém, který nás drží při životě. Evropská unie je v ekologickém deficitu, protože naše poptávka po zboží a službách překračuje to, co jsou naše ekosystémy schopny poskytovat.² Technologické inovace zlepšují surovinovou a energetickou účinnost, ale tyto pokroky bývají často negovány zvýšenou spotřebou. Jezdíme častěji, létáme pravidelněji a stavíme si větší domy. Oproti stavu před 20 lety jíme více masa, dovážíme potraviny z jiných kontinentů a kupujeme si více oblečení a elektroniky. Mnoho produktů prodávaných spotřebitelům v Evropské unii je levných proto, že je vyrábí špatně placení a někdy i vykořisťovaní dělníci, a proto, že se do jejich ceny nepromítá zhoršení životního prostředí a spotřeba surovin v rozvojových zemích. Naplnění 12. cíle udržitelného rozvoje jsme na hony vzdáleni. Evropská unie není schopna zkrotit svou poptávku po surovinách. Je nejvyšší čas, abychom slova podpořili činy a vybudovali cirkulární, uhlíkově neutrální a férovou ekonomiku založenou na principech dostatečnosti a odolnosti.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Evropská unie se zavázala budovat cirkulární ekonomiku, ale pouze 11 % materiálů, které používáme, pochází z recyklovaných hmot. Pro 89 % zboží, které kupujeme, platí „vyrobit, použít a zahodit“. V textilním průmyslu je míra recyklace nižší než 1 %.
- I přes zlepšenou recyklaci se v členských státech každoročně vyprodukuje 1 800 kg odpadu na hlavu. Vyhozené obalové materiály činí téměř 174 kg na osobu a rok, což je nejvyšší hodnota v historii.³ Recyklační cíle sice musíme nastavit vysoko, ale politika by se měla spíše zaměřit na to, abychom vytváření odpadu předcházeli.
- Evropská unie není ochotna se o svůj odpad starat vlastními silami a vyváží jej do třetích zemí. Vývoz nebezpečného odpadu do zemí mimo OECD je sice zakázán, ale dobře se

ví o různých kličkách. Například odpadní elektronika (WEEE) končí v západní Africe a východní Asii. EEA hlásí, že Evropská unie vyvezla v každém měsíci roku 2019 na 150 000 tun plastového odpadu,⁴ často do zemí, které mají potíže vypořádat se s odpadem vlastního obyvatelstva.

- EU si nevytyčila jasné cíle pro snížení spotřeby surovin a materiálové stopy. EU by si měla také stanovit cíle pro snížení ekologické stopy na osobu, případně pro postupné oddalování dne překročení ročních zdrojů planety země.
- SDG 12 si klade za cíl snížit plýtvání jídlem na polovinu. V Evropské unii se každý rok vyhodí přibližně 88 milionů tun jídla v celkové hodnotě 143 miliard euro⁵ (viz také SDG 2).
- SDG 12 vyzývá k ekologickému nakládání s chemikáliemi a nebezpečným odpadem. Legislativa Evropské unie sice omezuje toxické chemikálie, ale procesy k jejich odstranění jsou velmi pomalé. O chemikáliích obsažených v produktech a v materiálových tocích víme velmi málo. Zásahy proti jejich negativním dopadům se začínají provádět až ve chvíli, kdy způsobí výraznou škodu. Koncept Chemicals Strategy for Sustainability (Strategické nakládání s chemikáliemi pro udržitelnost) prezentovaná v roce 2020 generálním ředitelstvím pro životní prostředí je příliš slabý. DG GROW chtělo zablokovat přísnější regulace chemikálií a oslabit požadavky na prevenci škod a koncepční bezpečnost.
- Udržitelná spotřeba a produkce vyžadují férové a ekologické zásobovací řetězce. Pravidla odpovědnosti pro zásobovací řetězce spotřebitelského zboží vyráběného pro evropské trhy společnostmi sídlícími v rozvojových zemích jsou slabá. Některé evropské společnosti dobrovolně přijímají kodexy, jiné ve svých zásobovacích řetězcích nepřijímají žádnou odpovědnost za ochranu lidských práv a životního prostředí. Transparentnost a férovost v zásobovacích řetězcích textilu, kávy, kakaa a dalších zemědělských komodit nebo elektronických zařízení a baterií patří jen mezi hrstku příkladů. Na úrovni EU tvůrci politik zatím nezvládli vyvinout právně závazná pravidla pro řádné prověřování napříč všemi sektory a zařadit je do obchodní politiky EU.

1 EEA [Ecological footprint of European countries](#).

2 Ibid.

3 Eurostat [Waste packaging](#).

4 EEA [The plastic waste trade in the circular economy](#).

5 Fusion [Estimate of European Food Waste Levels](#).

Nechceme vaše vyhozené oblečení Příběh Reubena Kiboie

© Caitriona Rogerson

KEŇA

Jsem prodávčem *mitumby* v keňské Mombase. Mitumba je naše slovo pro použité oblečení, které se do Keni dováží ze zahraničí. Keňa dováží přes 150 000 tun obnošeného oblečení každý den. Většina *mitumby* pochází z Evropy, USA a Kanady. Doveze se do přístavu v Mombase a odtud do skladů, kde jej nakupujeme my, trhovci. Původní vlastníci si myslí, že své oblečení recyklují, ale pravda je velmi odlišná.

Prodejcem *mitumby* jsem celý život. Když jsem v 90. letech začínal, bylo prodáváčů *mitumby* v Keni velmi málo a dovážené oblečení bylo velice kvalitní. Dalo se tím dobře užít. V průběhu let se množství dováženého oblečení zvýšilo a jeho kvalita se snížila. Jeden čtřicetipětikilový balík *mitumby* může stát až 200 amerických dolarů. Problém spočívá v tom, že o kvalitě oblečení v balíku nemáte představu, dokud jej neotevřete. Dnes se stává, že otevřete balík *mitumby* a zjistíte, že polovinu obsahu nelze prodat za žádnou cenu. Oblečení je potřhané, špinavé a velmi nekvalitní. Co můžeme dělat? Nemáme jinou možnost než takové oblečení vyhodit nebo spálit. Když mám smůlu a koupím balík oděvů takto nízké kvality, ztrátu utrpím já, nikoli velkoobchodníci.

ODHADUJE SE, ŽE
SPOTŘEBITELÉ V EU VYHODÍ
NA 5,8 MILIONU TUN
TEXTILNÍHO ODPADU
ROČNĚ.

POUZE **1 %** TEXTILU SE
RECYKLUJE.

Zdroj: Evropská agentura pro životní prostředí

Nejde ale jenom o peníze. Je třeba vzít v úvahu i životní prostředí. Tady v Keni chybí kvalitní systém odpadového hospodářství, takže všechen tento odpad skončí na skládkách a v našich řekách. Naše skládky už jsou ale plné. Veškerý odpad tak plave v řekách. Takové množství odpadu nejsme schopni dále zvládat. Když vidím obsah nákladních kontejnerů, které sem připlouvají, mám pocit, že se z Keni stala jedna velká skládka.

Byl bych moc rád, kdybyste nám s uklizením toho nepořádku pomohli. Vzkazuji západním vládám a obchodníkům s oblečením v Evropě: „Zaberte trochu! Nechceme vaše odpadky. I nám záleží na kvalitě.“ Vaše kvalitní oblečení rádi odebereme. Co se týče zbytku, musíte přijít na způsob, jak jej recyklovat ve své vlastní zemi.

Za systém produkce a spotřeby, který uspokojuje lidské potřeby s plným vědomím kapacit planety Země a který garantuje prosperitu všem

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Respekt ke kapacitě Země založený na principu dostatečnosti – Politika EU musí vytvářet opatření, která sníží spotřebu surovin v Evropě na úroveň odpovídající možnostem planety, a to prostřednictvím implementace strategie dostatečnosti založené na dokonalém využívání surovin, snižování materiální stopy na osobu a ambiciózních cílů prevence vytváření odpadu.

Za férový obchod – Mezinárodní obchod by měl být vnímán jako prostředek efektivní distribuce zboží a služeb mezi občany celého světa s respektem vůči sociálním a ekologickým cílům. Obchodní smlouvy by měly být vytvářeny ve prospěch lidí, pracovníků a malovýrobců. Nesmí sloužit jako nástroje ve výhradní prospěch nadnárodních společností a investorů. Měla by být například zaručena slušná práce a lepší sociální ochrana. Obchodní a investiční smlouvy musí být koncipovány v první řadě tak, aby podporovaly prosperitu a veřejný zájem, a nesmí preferovat jen snižování nákladů společností. Existující VIP práva pro investory a korporátní soudy by měla být zrušena.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Friends of the Earth Europe, Ecological Economics a EEB
[A Circular Economy within Ecological Limits](#)

EEB [Enjoying more with less](#)

EEB [Coolproducts don't cost the Earth](#)

EEB [Europe's new waste prevention and reuse laws](#)

NGO coalition [Civil Society Strategy for Sustainable Textile, Garments, Leather and Footwear](#)

NGO coalition [Tackling Food Waste in the Farm to Fork Strategy](#)

NGO coalition [Chemical strategy to deliver a toxic-free environment](#)

NGO coalition [A call for EU human rights and environmental due diligence legislation](#)

NGO coalition [10 policy priorities to reduce waste](#)

Fair Trade Advocacy Office [From local to EU level. Scaling up Fair Trade in Europe](#)

FERN a Fair Trade Advocacy Office [Towards Sustainable Cocoa Supply Chains](#)

Make ICT Fair [Case studies a Change for Good](#)

EEB [Towards a socially sustainable and circular ICT sector](#)

Fondation Nicolas Hulot a Veblen Institute
[Making Trade Serve the Ecological and Social Transition](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ se do monitorování SDG dostalo celkové využívání materiálů na výrobu produktů a služeb spotřebovávaných v EU, například ukazatel spotřeby surovin (RMC) a materiálová a spotřební stopa;
- ✓ bylo možné sledovat průměrnou osobní ekologickou stopu a datum překročení kapacit Země pro EU a jednotlivé členské státy;
- ✓ se do kontextu monitorování SDG zahrnuly vývozy odpadu (bezpečného i nebezpečného) mimo EU;
- ✓ bylo možné analyzovat potravinový odpad napříč celým potravinovým řetězcem;
- ✓ bylo možné vyhodnotit a monitorovat sociální a ekologickou udržitelnost evropských zásobovacích řetězců (např. pomocí ukazatele tržního podílu férového obchodu nebo jiných certifikovaných produktů);
- ✓ bylo možné monitorovat podíl ekologických veřejných zakázek na národní úrovni a podíl udržitelných zakázek na úrovni firem.

Opakované používání, opravování a vylepšování: obchodní modely pro skutečně udržitelnou módu

© Irish Environmental Network

BELGIE, FRANCIE, NĚMECKO, IRSKO, SLOVINSKO, ŠVÉDSKO, NIZOZEMSKO

Co se týče oděvů, dosažení 12. cíle udržitelného rozvoje bude vyžadovat radikální odklon od současných obchodních modelů závislých na čím dál rychlejším chrlení nových produktů směrem k modelu, který se bude soustředit na prevenci odpadů a surovinovou dostatečnost.

Prodej čím dál většího množství oděvů každý rok zvyšuje negativní dopady průmyslu, a to bez ohledu na pokrok dosažený v oblasti recyklace textilního odpadu a jeho přeměny na nové příze a látky a přijímání výrobních technik s menším dopadem.

Postup k dosažení SDG 12 proto závisí hlavně na snížení množství nových textilních produktů vyrobených z úplně nových surovin vstupujících do ekonomiky. Osvědčené postupy pro opakované používání, opravu a přepracování jsou tou správnou cestou.

- Lena Fashion Library se zabývá půjčováním módy v Amsterdamu a umožňuje lidem půjčovat si oblečení jako knihy v knihovně. Služba nám umožňuje pokládat si otázky ohledně principu vlastnictví jako takového. Irská půjčovací platforma Sharedrobes využívá model „peer to peer“, kdy umožňuje uživatelům vydělávat peníze tím, že pronajmou své oblečení dalším lidem. Swapsies v Irsku a Swap Party ve Slovinsku organizují akce s výměnou oblečení. V irské aplikaci NuWardrobe je pak všechno „ke sdílení“ a nikoli na prodej.

- Některé značky se staly průkopníky v otázkách opravování. Švédská značka denimové módy Nudie Jeans disponuje sítí opraven a partnerů po celém světě, kam mohou zákazníci odnést své roztrhané džíny. Německá outdoorová značka Vaude vybudovala síť opraven a dává k dispozici online návody na provádění oprav (spolu s náhradními díly) tak, aby si zákazníci mohli své produkty opravit sami. Pool je malý belgický sociální podnik, který díky opravnám prodlužuje životnost oblečení.
- Mnoho společností a malých módních domů párá oblečení a vyrábí z takto získaných látek nové oděvy. Díky tomu textil neskončí na skládce ani ve spalovně. Často se tomu říká „upcyklace“. V Belgii je průkopníkem tohoto konceptu malá značka Isatio. Asi jedním z nejvíce inspirativních příkladů je francouzská firma La Tête dans les Nuages, která bere vyřazené horkovzdušné balóny a šije z nich barevné sedací pytle. Tomu říkáme opravdová upcyklace! Společnost také nabízí práci lidem, kteří jsou na pracovním trhu znevýhodněni.

Vlády musí zmíněné a další podobné postupy podporovat tak, aby prosperovaly a stala se z nich nová norma.

Okamžitě jednat a bojovat se změnou klimatu a jejími dopady

Náš dům hoří a je třeba okamžitě jednat a požár uhasit

Rok 2020 zakončil nejteplejší dekádu v historii lidstva (2010–2019). Pravděpodobně také bude dalším „nejteplejším zaznamenaným rokem vůbec“. V posledních letech Evropané čelili bezprecedentním záplavám, vlnám horka, tornádům a dalším výkyvům počasí. Ekonomické ztráty způsobené výkyvy počasí a klimatu stály Evropskou unii v roce 2017 více než 12 miliard euro.¹

Když se podíváme za hranice Evropské unie, zjistíme, že boj s klimatickými změnami je otázkou globální spravedlnosti. Změna klimatu prohlubuje chudobu a nerovnosti a má největší vliv na komunity, které ke globálnímu oteplování přispěly nejméně. Vědci předpokládají, že do roku 2070 může být až 19 % pevniny neobyvatelných, což může udělat z miliard lidí „klimatické uprchlíky“. K přestěhování mohou být nehostinným prostředím donuceni dokonce i lidé v rámci EU.²

V roce 2020 bylo množství emisí skleníkových plynů vypouštěných Evropskou unií o více než 20 % nižší než v roce 1990. Projekce EEA z konce roku 2019 ale ukazují, že s aktuální politikou a opatřeními dosáhneme do roku 2030 snížení pouze o 30 %. Pokud nepřijmeme rázná opatření hned teď, nedosáhneme ani nízké 40 % laťky stanovené tvůrci politik pro rok 2030 a zdaleka se ani nepřiblížíme 65 %, po kterých volá řada expertů a občanská společnost.³

Pařížská dohoda z roku 2015 zavázala mezinárodní komunitu k udržení globálního oteplování pod 2 °C nad hodnotami z preindustriální éry. Nový evropský klimatický zákon navržený v březnu 2020 by zavázal Evropu stát se do roku 2050 prvním uhlíkově neutrálním kontinentem. Podle EEB a CAN Europe může Evropská unie dosáhnout klimatické neutrality do roku 2040, deset let před cílem stanoveným EU. V roce 2050 už by EU mohla dosáhnout nulového znečištění. Občanská společnost volá po tom, aby se veškeré emise snížily do roku 2030 o 65 %, nikoli o Evropskou unii stanovených 40 %, přičemž by se cíl energetické efektivity měl zvýšit alespoň na 40 % a obnovitelné zdroje energie by měly zajišťovat nejméně 45 % energetických potřeb.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Musíme dekarbonizovat celou ekonomiku napříč celým hodnotovým řetězcem ve všech oborech a v celém životním cyklu produktů, což platí také pro emise vytvořené po skončení životnosti (např. na skládkách a ve spalovnách).

Také musíme převzít odpovědnost za uhlíkové emise skryté v dovozech do EU, abychom se vyhnuli „vývozu emisí“.

- V oborech produkující velké množství uhlíku, například v dopravě, včetně lodní dopravy a letectví, a při správě budov, existuje stále příliš mnoho možností úniku škodlivin. Je nutné zavést efektivní nacenění uhlíku, které bude brát v potaz negativní externalitu energetické produkce, které jsou předmětem zdanění pouze v několika členských státech.
- Nové regulace se musí zaměřit na energetickou efektivitu v obzvláště náročných sektorech. Například stárnoucí a špatně izolované budovy v současnosti jsou odpovědné za 36 % celkových emisí CO₂ v Evropě. Nová strategie Renovation Wave (Renovační vlna) Evropské unie⁴ musí vyslat jasný signál, že neefektivní elektrické spotřebiče a spotřebiče na fosilní paliva musí být do roku 2030 vyřazeny. Směrnice o energetické efektivitě a energetické účinnosti budov⁵ musí do roku 2050 zajistit všem Evropanům bydlení odolné vůči výkyvům klimatu.
- Evropská unie stanovila cíl energetické účinnosti ve výši 32,5 % do roku 2030, ale členské státy si stanovily cíle vlastní. Výbor životního prostředí Evropského parlamentu hlasoval pro závazný cíl 40 % do roku 2030, závazné národní cíle a povinnost dosáhnout větších energetických úspor.
- Je nutné dodržet požadavek cílů udržitelného rozvoje na investice ve výši 100 miliard dolarů ročně na podporu nejchudších komunit v boji s dopady změn klimatu. Evropská unie musí vložit 50 % svých rozvojových financí do projektů souvisejících s klimatem a životním prostředím.
- V současnosti mezinárodní právo ani národní či regionální rámce nedávají žádnou ochranu „klimatickým uprchlíkům“ ani ekologickým migrantům. Global Compact on Refugees (Globální dohoda o uprchlících) přijatá v prosinci 2018 Valným shromážděním OSN uznává, že „klima, zhoršování životního prostředí a přírodní katastrofy čím dál více tlačí na pohyb uprchlíků“, avšak EU zatím nepřišla s žádným řešením pohybu migrantů vyvolaného změnou klimatu.

1 Eurostat SDG 13 - Climate Action.

2 New York Times Magazine *The Great Climate Migration*.

3 Khaled Diab (2020) *Warming May Push Humanity Out of Its Climate Comfort Zone*.

4 EEA *Total greenhouse gas emission trends and projections in Europe*.

5 CAN Europe a EEB *Paris Agreement Compatible Scenarios for Energy Infrastructure*.

6 Viz https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en

7 Viz https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en

Klimatická změna – jak nám vláda odepírá lidská práva

Příběh Michaely Krömer

RAKOUSKO

Jsem ústavní soudkyně a jsem přesvědčena, že hlavním úkolem našeho právního systému je zajistit dobrý život všem. Lidskoprávní zákony slouží k ochraně a prosazování tohoto cíle. Přesto se však právo na život, právo na zdraví a právo vlastnit majetek dostaly kvůli této krizi a kvůli neschopnosti států řešit klimatické změny do ohrožení. Mezi základními právy je povinnost států proaktivně bránit škodám. Pokud státy bez závažného důvodu selžou ve své povinnosti chránit občany, jsou tato práva porušována. V rakouské ústavě však neexistuje žádný článek, který by umožňoval žalovat stát za nečinnost, a to ani v případě, že se jedná o porušení základních práv. To je podle mě nepřijatelné. Proto jsem se s radostí spojil s organizacemi ÖKOBÜRO a Greenpeace Austria, abych za tato práva bojovala.

Vzhledem k omezením systému jsme se nezaměřili na nečinnost státu, ale na jeho činnost, která škodí klimatu. Jménem 8 063 častých uživatelů železnic jsme požádali Ústavní soud, aby zrušil některé daňové výjimky, například osvobození od DPH u mezinárodních letů a daňovou výjimku z daně na letecké palivo u vnitrostátních letů. Díky těmto daňovým úlevám je létání levnější než jízda vlakem, přestože je vlak vůči klimatu 31krát přátelštější. Toto podání vychází zejména ze zákona o základních lidských právech.

**EMISE SKLENÍKOVÝCH
PLYNŮ** (CO₂ + OSTATNÍ)
**Z VNITROSTÁTNÍCH
LETŮ** NA CESTUJÍCÍHO JSOU
31 KRÁT VYŠŠÍ, NEŽ
EMISE NEJEFEKTIVNĚJŠÍHO
VLAKŮ.

Zdroj: Rakouská agentura pro životní prostředí

Toto podání mě stálo krev, pot a slzy a šance na úspěch je spíše malá. Náš systém prostě není navržen k tomu, aby řešil globální výzvy v tomto měřítku. Před soudem je obtížné prokázat způsobení dostatečných škod a jejich spojení s klimatickou krizí, a to navzdory skutečnosti, že škodlivost létání byla vědci již prokázána, a navzdory tomu, že pokud nezastavíme globální oteplování, život na Zemi nebude dále možný. (Právní) systém se musí změnit. Doufám, že alespoň v tomto bodě se nám podaří uspět. Když musím čelit obtížným a těžko zdolatelným výzvám, ráda si připomínám svůj oblíbený citát: „Kdo míří na Měsíc a netrefí se, alespoň skončí mezi hvězdami.“

Příběh Michaela Krömera poskytl
organizace ÖKOBÜRO

ÖKOBÜRO
ALLIANZ DER UMWELTBEWEGUNG

Za ambiciózní činnost ve prospěch klimatu prostřednictvím rychlého vyřazení využívání všech fosilních paliv, obrovského snížení spotřeby energie a energetickou efektivitu garantující klimatickou spravedlnost

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Ambiciózní činnost ve prospěch klimatu – Je nutné plně implementovat Pařížskou dohodu a dostat ji do souladu s cíli Evropské unie na snížení emisí pro roky 2030 a 2050 spolu se závazkem omezit zvýšení teploty na 1,5 °C. Zajistit to má ambiciózní klimatická politika EU včetně rychlého vyřazení všech fosilních paliv a posun od energetické účinnosti k absolutnímu snížení energetické spotřeby. EU by měla urychlit spravedlivý a udržitelný přechod na zásobování 100 % obnovitelnou energií, která bude čistá, dostupná a podporující zdroje ve společném vlastnictví tak, aby nedocházelo k energetické chudobě.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

EEB

[Reply to public consultation on climate law](#)

EEB

[Response to Consultation and Energy Efficiency and Building Renovation](#)

CAN Europe et al.

[Environmental action in development funding](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ bylo možné analyzovat emise skleníkových plynů v oblasti dopravy včetně celkových emisí osobních vozidel (nikoli jen sledovat úroveň emisí nových vozidel, protože tento údaj je zavádějící), nákladní silniční dopravy, letectví a lodní dopravy;
- ✓ bylo možné monitorovat emise v oblastech, kde se emise navyšují, nebo kde dochází k příliš pomalé redukci, například v oblasti správy budov, nebo v těžkém průmyslu (kupř. ocelárnách);
- ✓ bylo možné měřit čisté emise produktů dovážených do EU za účelem spotřeby včetně emisí plynoucích ze změny způsobu užívání půdy;
- ✓ bylo možné monitorovat, jakým způsobem rozvojové financování plní úmluvy o klimatu.

Zmírnění změn klimatu pomocí opětovného zavodnění rašelinišť: nevyužitý potenciál

© Jurate Sendzikaite

LITVA

Litevská rašeliniště by mohla pohltit obrovské množství CO₂, který patří mezi hlavní skleníkové plyny, a tím přispět ke zmírnění klimatických změn. Na rozdíl od tropických deštných lesů, jejichž plocha se kvůli lidské činnosti každoročně zmenšuje, se rašeliništím nevěnuje takřka žádná pozornost. Přestože tvoří pouze 3 procenta světové pevniny, zadržují skoro dvojnásobek organického uhlíku, než kolik najdeme ve všech lesích planety.

Nedotčená rašeliniště jímají uhlík a snižují emise skleníkových plynů. Když obnovíme a ochráníme naše rašeliniště, zabráníme tím tomu, aby se do atmosféry dostalo obrovské množství CO₂. Protože se většina znehodnocených a opuštěných rašelinišť v Litvě nachází na státním území a vláda se zavázala k boji s klimatickými změnami, je obnovení a ochrana našich rašelinišť prakticky uskutečnitelná.

Rašeliniště musí být mokrá – to znamená, že obnova rašelinišť spočívá zejména v jejich opětovném zavodnění. Voda zahajuje proces tvorby rašeliny a zabraňuje mineralizaci a ztrátě vrstev rašeliny. Pokud by se provedlo zavodnění

znehodnocených rašelinišť v celé Litvě, mohlo by dojít k regeneraci 300 000 hektarů, což je plocha odpovídající téměř polovině všech rašelinišť v zemi. Na obnovených rašeliništích by se mohla provozovat paludikultura, vlhké zemědělství a lesnictví s respektem k přírodě a způsobem stimulujícím proces tvorby rašeliny.

Záchrana rašelinišť je nyní uznána za vhodnou strategii pro boj s klimatickými změnami. Opětovné zavodňování rašelinišť je součástí Pařížské dohody v rámci prostředků boje s klimatickými změnami. Rašeliniště také napomáhají udržitelnosti vody, kdy fungují jako biologický filtr a zásobárna živin. Přispívají také k dosažení udržitelného využívání planetárních ekosystémů. V globálním měřítku by záchrana rašelinišť přispěla k vymýcení chudoby a hladu, protože zdravé ekosystémy jsou pro kvalitu života na Zemi nezbytné.

Litevská rašeliniště jsou nyní výrazně znehodnocena. Byla tady však dávno před námi, a je proto naší odpovědností, abychom je zachovali i pro budoucnost. „Náš region byl vždy přirozeně vlhký. V současnosti nám už zbývá jen velmi málo mokřadů. Ty, které máme, jsou výrazně ohroženy klimatickou změnou,“ uvedl Nerijus Zableckis. „Musíme je znovu zavodnit a zachovat pro budoucí generace.“

Tento příběh poskytla nadace Foundation for Peatlands Restoration and Conservation

Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje

Naše oceány potřebují více pozornosti, mořský život lepší ochranu

Ochrana a udržitelné využívání oceánů jsou základem udržitelného rozvoje. Kritické systémy závisí na zdravých oceánech: déšť, počasí a klima, koloběh kyslíku a důležité potravinové řetězce. V okolí Evropské unie se nyní ochraňuje větší množství pobřežních oblastí, zlepšila se kvalita vody ke koupání a ryby se loví udržitelnějším způsobem. Oceány jsou však stále ohrožovány znečištěním pobřežních vod, znečištěním způsobeným loděmi a ropnými plošinami, příliš intenzivním rybolovem a překyselením oceánů s negativními dopady na ekosystémy a biodiverzitu.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Z dat Eurostatu vyplývá, že se množství ryb v severovýchodním Atlantiku díky udržitelnějšímu způsobu rybolovu za posledních deset let zvýšilo. Z dat ale také vyplývá, že více než třetina evropských ryb v severovýchodním Atlantiku je stále lovena příliš intenzivně. Evropské rybářské flotily pravidelně dostávají povolení k překračování limitů doporučených vědci. Nežádoucí úlovky jsou pak v obrovském množství vyhazovány zpátky do oceánu. Do roku 2030 je třeba všechny komerčně využívané rybí populace spravovat udržitelným způsobem, přičemž lov musí probíhat dle vědeckých doporučení s cílem ochránit biodiverzitu.
- Evropská unie svými dotacemi pro rybolov po desetiletí podporovala umělé zvětšování rybářské flotily EU. Ta pak byla dvakrát až třikrát větší než by odpovídalo velikosti potřebné k udržitelnému rybolovu. V roce 2004 se EU dohodla na snížení dotací, které vedly k příliš intenzivnímu rybolovu. Jelikož však vyjednávání o podobě námořního a rybářského fondu po roce 2020 stále pokračují, existuje výrazné riziko, že se mocným zainteresovaným stranám podaří některé škodlivé dotace udržet.
- Za hranicemi rybolovných území Evropské unie dochází podle nedávného výzkumu¹ k tomu, že evropské rybářské lodě ohrožují potravinovou bezpečnost komunit podél západoafrického pobřeží. Činí tak i prostřednictvím společných podniků a koncesí.
- V nedávných letech se na titulní strany novin dostaly informace o znečištění oceánů plasty. V oceánech končí každoročně nejméně 8 milionů tun plastů. Toto množství tvoří 80 % veškerého mořského odpadu v povrchových vodách i usazeninách na dně. Většina mořských odpadků se sice dostane do vod vzdálených od evropského pobřeží, ale EU rozhodně imunní není. V roce 2019 jsme každý měsíc exportovali na 150 000 tun plastového odpadu do zemí mimo EU, aniž bychom měli spolehlivou záruku, že se vyvezený plast nedostane do oceánu. Jak navíc ukazuje výzkum aliance Break Free from Plastics, největší množství plastových předmětů na jedno použití v našich oceánech pochází od nadnárodních společností prodávajících potraviny, nápoje, kosmetiku a cigarety se sídlem v rozvinutých zemích včetně EU.
- V evropských mořích se nachází velké množství dusíku, které vede k růstu řas, eutrofizaci a vzniku mrtvých zón, kde je pro mořské živočichy obtížné přežít. V mělkých mořích, například v Baltském moři, došlo k drastickému snížení biodiverzity a celkové degradaci kvality ekosystému. O množství dusíku máme jasné důkazy, zejména pak ze Severního moře a Baltu. Údajů o množství dusíku ve Středozemním a Černém moři nám stále chybí.
- Za námořními hranicemi Evropské unie se evropské organizace Blue Growth Strategy a Innovation Partners on Raw Materials začaly zajímat o hlubokomořskou těžbu, což je činnost, která hrozí způsobením nezvratných ekologických škod ve zranitelných ekosystémech a místech s vysokou biodiverzitou, kterých se lidská aktivita zatím příliš nedotkla. Podle organizace Seas at Risk je už více než jeden milion kilometrů čtverečních oceánské plochy rozdělen k vytěžení, a to aniž by došlo uzavření jakékoli dohody o závazných ekologických pravidlech. „Vnitřní součástí hlubokomořské těžby je využívání neobnovitelných zdrojů, což je v rozporu s cílem udržitelného rozvoje OSN číslo 12 o udržitelné spotřebě a produkci a ambicích Evropské unie na vybudování cirkulární ekonomiky,“ argumentuje organizace Seas at Risk.²

Neudržitelný ekonomický systém ohrožuje mořský život

Příběh João Correia

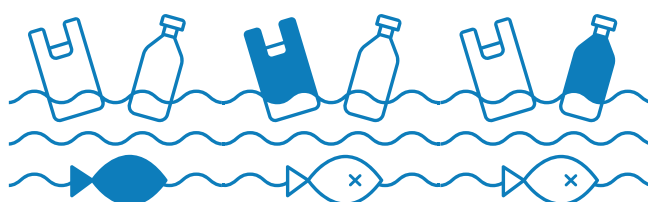

PORTUGALSKO

João Correia je mořský biolog, který zasvětil celý svůj pracovní život studiu našich oceánů a sledování jejich stavu. Když byl dítětem, jeho vášeň pro přírodu, zejména pak žraloky, probudil film Stevena Spielberga „Čelisti“. Své obavy nám popsal.

„Žraloci jsou velmi ohroženým druhem, který snadno podléhá kvůli jevu zvanému biomagnifikace vlivům přílišného rybolovu, ztráty přirozeného prostředí a znečištění. Zaujímá totiž místo na vrcholu potravního řetězce. Při tomto jevu dochází k tomu, že se konzervativní polutanty (tzn. látky, které nejsou živými organismy odbourávány) kumulují v tkáních druhů ve spodních patrech potravních řetězců. Tyto druhy jsou pak konzumovány živočichy ve vyšších patrech a tak pořád dál, až se u vrcholových predátorů dostanou do masivních koncentrací. Mezi konzervativní polutanty patří těžké kovy, například kadmium, nikl, pesticidy a hormony. Ty pochází například z antikoncepčních pilulek, o kterých se ví, že působí výrazné problémy rybím populacím na celém světě.

Oceán bez žraloků je oceánem s nekontrolovanými potravními řetězci. V takovém oceánu se přemnoží druhy, kterými se žraloci živí, a pak příliš intenzivně loví druhy, které jsou v řetězci pod nimi. Žraloci jsou vrcholoví predátoři, a proto

NEJMÉNĚ **8 MILIONŮ TUN**
PLASTŮ KONČÍ **KAŽDOROČNĚ**
V OCEÁNECH. ČÁST MÁ PŮVOD
V EVROPĚ A SPOUSTU
VYROBÍ NADNÁRODNÍ SUBJEKTY.

Zdroj: IUCN

jsou páteří oceánského zdraví. Těžkosti, kterým dnes čelí, budou mít výrazně negativní dopad na globální rybolovnou ekonomiku. Menší pobřežní komunity naštěstí investují do potápění se žraloky a dalších aktivit ekologické turistiky a nikoli do intenzivního lovu žraloků. Některé vědecké zdroje uvádí, že hodnota „živých“ žraloků je stokrát (!) vyšší než hodnota „mrtvých“ žraloků.

Oceány zauímají 71 % povrchu planety a nachází se v nich 97 % planetárních vodních zdrojů. Přibližně 50 % kyslíku, který dýcháme, vzniká v oceánech, které absorbují přibližně 25 % oxidu uhličitého produkovaného lidmi. Když ochráníme oceány, ochráníme tím nejen žraloky, ale dostaneme se na cestu, jejímž cílem je do roku 2030 zpomalit nebo dokonce zastavit klimatické změny, ochránit život na Zemi a zvýšit kvalitu našeho ovzduší a vodních zdrojů. Pokud zajistíme udržitelnost našich mořských zdrojů, přispějeme tím ke zlepšení zdraví, snížení hladu a chudoby a ovlivníme faktory, které vedou k migraci některých skupin obyvatelstva. Abychom toho dosáhli, musíme změnit náš ekonomický systém, zpomalit spotřebu a posunout se směrem k cirkulární ekonomice, která nepředstavuje pro oceány takovou hrozbu.“

Příběh João Correia poskytl sdružení
 Portuguese Confederation of Environmental
 Defense Associations (CPADA)

CONFEDERAÇÃO PORTUGUESA
 DAS ASSOCIAÇÕES
 DE DEFESA DO AMBIENTE

Za čisté a zdravé oceány s bohatou biodiverzitou

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Silná správa přírodních zdrojů – Měly by být nastaveny a vymáhány běžné standardy na podporu čistého vzduchu a vody, bezpečných a zdravých potravin a za účelem ochrany našich oceánů. Je nutné přijmout ambiciózní opatření k zastavení ztráty biodiverzity v Evropě i na celém světě a k ukončení neudržitelného využívání přírodních zdrojů, a to i těch, které se nachází na jižní polokouli.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Break Free From Plastics

[Open Letter to the world's top plastic polluters](#)

Birdlife International, WWF, ClientEarth + Seas at Risk
[Post-2020 European Maritime and Fisheries Fund](#)

Seas at Risk

[Deep-sea mining has no place in a future shaped by the 2030 Agenda for sustainable development](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ bylo možné sledovat přílišný odlov nejohroženějších druhů;
- ✓ bylo možné v evropských mořích a oceánech monitorovat biodiverzitu druhů, které nejsou komerčně loveny;
- ✓ bylo možné sledovat nezdravé úrovně dusíku v evropských mořích.

Ochrana moří před plastovým odpadem: průkopnická legislativa na Baleárských ostrovech

ŠPANĚLSKO

V Evropské unii tvoří plasty až 95 % veškerého odpadu kolem pobřeží a v moři.

Baleárská autonomní vláda se v roce 2019 pustila do boje proti plastům na jedno použití pomocí rozsáhlých legislativních opatření. V lednu 2021 dojde k zákazu řady plastových produktů včetně lehkých plastových sáčků, plastových příborů, plastového nádobí a brček, jednorázových holítek a zapalovačů a kávových kapslí. Tento přelomový zákon jde nad rámec evropské směrnice o plastech na jedno použití, protože zakazuje více předmětů a má ambicióznější cíle ohledně opětovného používání, čímž nastavuje vyšší laťku pro evropský boj s odpadem v mořích.

Odpad byl na Baleárských ostrovech vždy problémem, který vytvářel napětí mezi místními obyvateli a turisty. Jedním z důsledků velkého počtu turistů je obrovské množství odpadu, jehož likvidace představuje pro malé ostrovy problém. Vznikající plastový odpad, znečištění pobřeží a moře a následný dopad na mořský život vedly vládu k přijetí celostního přístupu k tomuto problému. Cílem je zaměřit se vedle zvládání důsledků také na prevenci vzniku odpadu.

Zákon si klade za cíl snížit do roku 2030 celkové množství odpadu o 20 %. Vedle zákazu prodeje řady plastových produktů jsou producenti zodpovědní za sběr a nakládání s odpadem, je povolen zálohový systém na nápojové plastové obaly a díky ekologickým veřejným zakázkám je podpořena udržitelná produkce a opakované používání materiálů. Tento komplexní text představuje unikátní kombinaci praktických preventivních opatření k dosažení efektivního snížení používání jednorázových plastů, který lze napodobit v dalších evropských zemích při promítání nové evropské směrnice o jednorázových plastech do národních zákonů.

Mořský odpad, zejména pak znečištění plasty, se dotýká několika cílů udržitelného rozvoje. Vzhledem ke globální povaze problému lze znečištění plasty řešit výhradně komplexními politickými strategiemi včetně netoxického designu a materiálů, oceánů bez znečištění a systematické modifikace produkčních a spotřebitelských zvyklostí.

Udržitelně hospodařit s lesy, bojovat s rozšiřováním pouští, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity

Musíme zastavit šesté hromadné vymírání druhů v EU i za jejími hranicemi

Prosperita lidí je nemyslitelná bez prosperujícího životního prostředí a nedotčené biodiverzity. Na zdravém prostředí a biodiverzitě závisí kriticky důležité služby ekosystému, například opylování, ochrana před povodněmi, jímání uhlíku, regulace klimatu, úrodnost půdy a produkce potravin. I přes ekologická ochranná opatření a čím dál širší síť míst Natura 2000¹ dochází k setrvalému a dramatickému úbytku přirozených prostředí a biodiverzity, lesů, mokřadů, hor i souše. Náš cíl zastavit úbytek biodiverzity do roku 2020 jsme nesplnili ani náhodou. Změny přirozeného prostředí způsobené intenzivním zemědělstvím, stavebnictvím, urbanizací, těžbou, přílišným využíváním lesů, oceánů, řek, jezer a půdy, cizorodými druhy, znečištěním a globálními klimatickými změnami patří mezi hlavní příčiny současné vlny vymírání,² která ohrožuje přibližně 25 % evropských živočišných druhů.³

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 představuje komplexní, systematický a ambiciózní dlouhodobý plán na ochranu přírody a zvrácení degradace ekosystémů. Nemůže ale uspět bez legislativně závazných cílů a efektivního vymáhání napříč celou Evropskou unií.
- Více než 40 % souše Evropské unie je pokryto lesy, ale pouze malá část z nich jsou lesy původní. Eurostat tvrdí, že se posouváme směrem k udržitelnému využívání lesů, ale tento ukazatel nerozlišuje mezi zdravými přirozenými lesy s vysokou biodiverzitou a monokulturami sloužícími k těžbě.⁴ Evropské lesy jsou ohrožovány změnou klimatu, škůdci,

znečištěním, obecně zasahováním a neudržitelnou těžbou. Pouze 26 % lesních druhů a 15 % lesních prostředí se těší uspokojivé míře ochrany. Hlavní příčinou nedostatečné ochrany je pak neudržitelný způsob lesnictví.⁵ SDG volají po udržitelném řízení všech lesů a po obnově degradovaných lesů do roku 2020. EU tento cíl nesplnila.

- Evropská unie dle Eurostatu a jeho indexu nepropustnosti půdy⁶ přichází každoročně o více než 1 000 km² nezastavěného území. K zastavení tohoto záboru půdy jsou nutná systematická řešení včetně závazných kvantitativních cílů (viz také SDG 11).⁷
- SDG 15 vyzývá k urgentnímu zásahu za účelem zastavení ilegálního obchodu s živočichy. Přístavy Evropské unie jsou hlavními tranzitními body pro tento nelegální globální obchod. EU samotná je pak finální destinací pro nelegálně obchodované živočichy a zároveň zdrojem pro vývoz některých ohrožených druhů. Úsilí EU bojovat se sítěmi organizovaného zločinu zodpovědnými za obchod s živočichy je sráženo nedostatkem financí. K zastavení tohoto obchodu je nutné přijmout tvrdší opatření a lépe spolupracovat napříč členskými státy.
- Invazivní druhy jsou velmi výraznou příčinou ztráty biodiverzity v Evropě. Roční náklady dosahují 12 až 20 miliard euro.⁸ Za účelem řešení tohoto problému musí Evropská unie posílit stávající opatření. Členské státy pak musí efektivněji spolupracovat.
- Závislost EU na importovaných surovinách, včetně fosilních paliv, minerálů, zemědělských komodit a spotřebitelských produktů s vysokou ekologickou stopou, souvisí s ničením životního prostředí a biodiverzity ve třetích zemích, odlesňováním Amazonie a jihovýchodní Asie a ničením prostředí na ropných polích a v jejich okolí. Tyto dopady nejsou promítnuty do zprávy Eurostatu o SDG.

1 Viz https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

2 EEA Biodiversity - Ecosystems.

3 Evropská komise – IUCN European Red List.

4 Eurostat - SDG 15 - Life on Land.

5 EEA Forest dynamics in Europe and their ecological consequences.

6 Eurostat Soil Sealing Index 200-2015.

7 RECAR Soil sealing and land take.

8 IEEP Biodiversity and Ecosystem Services: Invasive Alien Species.

Problém s uhlím Příběh Ronji Weilové

NĚMECKO

Německo letos otevřelo novou černouhelnou elektrárnu, která bude spalovat uhlí až do roku 2038. Ze všech paliv je uhlí pro naše životní prostředí tím nejvíce znečišťujícím a nejškodlivějším. Při jeho spalování dochází k uvolňování obrovského množství CO₂. Německé uhelné elektrárny patří k nejšpinavějším v Evropě. Voda v našich řekách a nádržích se kvůli nim nedá pít, jsou příčinou odlesňování a ničí naše přirozené prostředí.

Jmenuji se Ronja Weilová. Je mi lehce přes dvacet a jsem studentkou. Klimatická krize je stínem, který vnímám celý život. Kdysi jsem věřila, že politici a vlády budou situaci brát vážně. Mýlila jsem se. Nyní jsem aktivistkou ve skupině Ende Gelände, která se zabývá klimatickou spravedlností. Od roku 2015 se snažíme o zastavení uhelného průmyslu. Působíme zejména v Německu, ale místní skupiny máme napříč Evropou a jsme součástí celosvětové sítě za klimatickou spravedlnost.

Je jasné, že Německo ani Evropa nemají politickou vůli udělat, co je k zastavení katastrofy zapotřebí. Tato krize už je tady a nutí lidi opouštět domovy. Pro klimatické uprchlíky, kteří ke vzniku této krize přispěli nejméně, není v Pevnosti

V EU JE DOSUD VÍCE NEŽ
250 FUNKČNÍCH
UHELNÝCH ELEKTRÁREN. NÁKLADY
NA LÉČBU SOUVISEJÍCÍCH
RESPIRAČNÍCH NEMOCÍ
ZPŮSOBENÝCH **POLUTANTY: VÍCE NEŽ
60 MILIARD EUR ROČNĚ.**

Zdroj: Po konci uhlí

Evropa místo. Je to hořká ironie, protože kumulativní emise CO₂ našeho kontinentu jsou hlavní příčinou globálního oteplování. Velkou část svého bohatství jsme získali díky vykořisťování jižní polokoule.

Krize je nyní tak akutní, že se klimatická změna již brzy nebude dát zastavit a naše budoucnost bude ve hvězdách. Nesmíme proto krátkozrakým politikům dovolit, aby zničili další část naší planety. Tento pocit zrady mě přivedl k aktivismu a uvědomění, že jsme to my, mladší generace, kdo důsledky krize ponese. Je to také důvod, proč se organizace Ende Gelände ve snaze zastavit uhelný průmysl uchýlila k občanské neposlušnosti. Chodíme do otevřených povrchových dolů a na železniční koleje k uhelným elektrárnám, abychom zabránili dalšímu ničení planety tím, že vlastními těly blokuje uhelnou infrastrukturu. Pro zastavení klimatických změn jsme udělali více, než co dokázala Evropská unie svým neefektivním a skandálně pomalým postupem. Potřebujeme změnu systému, ne změnu klimatu. Vzali jsme záležitost do vlastních rukou.

Příběh Ronji Weilové poskytla organizace
Ende Gelände

Za čisté a zdravé ekosystémy s bohatou biodiverzitou

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Rozhodná správa přírodních zdrojů – Měly by být nastaveny a vymáhány běžné standardy na podporu čistého vzduchu a vody, bezpečných a zdravých potravin a za účelem ochrany našich oceánů. Je nutné přijmout ambiciózní opatření k zastavení ztráty biodiverzity v Evropě i na celém světě a k ukončení neudržitelného využívání přírodních zdrojů, a to i těch, které se nachází na jižní polokouli.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

WWF

[EU Preventing Paper Parks](#)

FoE Europe + Heinrich-Böll Foundation

[Insect Atlas 2020](#)

EEB

[Assessment of the EU Biodiversity Strategy for 2030](#)

FoE Europe

[Re-rooting EU's food supply: towards healthy forests and social justice](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ dokázala lépe pochopit stav ochrany evropských lesů;
- ✓ uměla monitorovat náš vliv na globální ekosystémy a biodiverzitu, například pomocí vyhodnocení vlivu dovážených potravin na biodiverzitu ve třetích zemích.

Ochrana práv Země: přelomový případ řeky Atrato

© Scottish Catholic
International Aid
Fund (SCIAF)

KOLUMBIE

Cíle udržitelného rozvoje číslo 15 dosáhneme pouze v případě, že posílíme postavení komunit, které závisí na jednotlivých ekosystémech, a umožníme jim tyto ekosystémy chránit, obnovovat a udržitelně spravovat. Region Chocó v Kolumbii je jedním z míst, které se může pochlubit bohatou biologickou, etnickou i kulturní diverzitou.

Řeka Atrato v regionu Chocó napájí 44 různých ekosystémů a je ekonomickou, kulturní a duchovní tepnou zdejších etnicky rozmanitých říčních komunit. Po desetiletí řeka a zdejší obyvatelé trpí důsledky válek a zanedbání ze strany státu. Zdejší komunity se dostaly do křížové palby, stávaly se terčem vysídlení, věznění a vykořisťování, jejich zdroje byly uzurpovány, kontaminovány a ničeny, jejich vůdci se stávali terčem hrozeb a atentátů. Břehy řeky byly odlesněny a rozkopány kvůli zlatu, voda kontaminována.

V roce 2017 komunity kolem řeky Atrato s podporou místních, regionálních, národních a nadnárodních nevládních organizací a univerzit dosáhly historického rozhodnutí Ústavního soudu číslo T-622. Toto rozhodnutí uznává řeku

Atrato jako nositelku práv. Jde o jednu z prvních řek na světě, kterým se tohoto postavení dostalo. Řeka a její komunity tím získaly biokulturní práva týkající se ochrany, údržby a obnovy. Stát a říční obce jsou pak společně zodpovědné za plnění těchto práv. Rozhodnutím také vznikla komise říčních strážců, kteří budou fungovat jako hlas řeky. Tuto komisi tvoří ministr životního prostředí a 14 ochránců řeky (sedm žen a sedm mužů).

Síla procesu s řekou Atrato spočívá v komunitním zapojení a posílení jejího postavení. Rozhodnutí bylo vyvrcholením komunitního procesu sahajícího až před rok 2003. V konfliktu zmítaném etnicky rozmanitým regionu byla řeka Atrato symbolem míru a jednoty. Spojila všechny komunity do boje za ochranu a obnovu řeky, kultur a životytí.

Rozhodnutí soudu o řece Atrato slouží jako skvělý příklad postupu směrem ke splnění SDG 15 a je základem pro cestu za splněním dalších cílů udržitelného rozvoje. Toto rozhodnutí se stalo vzorem pro podobné výnosy v Kolumbii i ve vzdálenějších zemích v Amazonii, Austrálii, Bangladéši a USA. Zdravá řeka může snižovat chudobu. Bez míru a spravedlnosti a snižování historických i přetrvávajících nerovností bude pokrok minimální. V tomto smyslu musí rozhodnutí T-622 v regionu Chocó zafungovat jako katalyzátor pro komunitní mír a proces smíření. Činnost státu musí mít celostní charakter.

Podporovat spravedlivé, mírumilovné a inkluzivní společnosti

Evropská unie musí zvýšit snahu řešit problémy s transparentností, korupcí a daňovými úniky

Členské státy Evropské unie jsou povětšinou mírumilovné a demokratické. Kriminalita je na ústupu a úroveň korupce je relativně nízká. Občané EU ale volají po upřímnějších, rovnějších a transparentnějších institucích. Skandály Panama Papers a LuxLeaks odhalily systematické daňové úniky a praní peněz. Zároveň se ale v mnoha zemích Evropy zmenšuje prostor pro občanskou společnost a odborové organizace, ve kterém by mohly bojovat za základní práva, svobody a ochranu životního prostředí, což podkopává základní hodnoty Unie.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Údaje Eurostatu hovoří o tom, že většina Evropanů si přeje inkluzivnější, více participační a transparentní rozhodování a příliš nevěří institucím EU.¹
- I přes snahy European Transparency Initiative (Evropská iniciativa pro transparentnost) je rozhodovací proces v Radě Evropské unie neprůhledný a občanská společnost má jen extrémně omezené možnosti, jak do něj zasáhnout.² Evropská komise má potíže efektivně a transparentně bojovat se střetem zájmů. Lidé si připadají ze strany tvůrců politik odstraněni kvůli tomu, že Evropská unie své obchodní dohody uzavírá za zavřenými dveřmi.
- Evropané se nemohou efektivně zapojovat do rozhodování, které je ovlivňuje, protože je jim odepírán přístup k informacím, které potřebují. Přestože Aarhuská úmluva garantuje právo na přístup k informacím o ekologických záležitostech, úřady často informace odepírají i lidem, kteří tyto informace potřebují a mají na ně nárok.³
- V Evropské unii čelíme problémům s přístupem ke spravedlnosti. Takovým příkladem je to, že se spravedlnosti nedočkají oběti porušování lidských práv a degradace životního prostředí v zásobovacích a hodnotových řetězcích evropských společností. Obchodní smlouvy EU obsahují arbitrážní mechanismy, které dávají investorům velkou výhodu oproti vládám, aniž by poskytovaly přístup ke spravedlnosti například místním komunitám trpícím negativními dopady

na své živobytí. V listopadu 2017 bylo konstatováno, že EU jedná v rozporu s Aarhuskou úmluvou, protože omezuje možnosti nevládních organizací při snaze dostat případy před Evropský soudní dvůr, což je dalším případem nerespektování přístupu ke spravedlnosti.

- Eurostat využívá ke sledování plnění SDG 16 index Transparency International (TI) o vnímání korupce (CPI). TI však kritizuje Eurostat za tvrzení, že EU patří mezi nejméně zkorumpované oblasti na světě. Realita je taková, že hodnoty CPI jsou v rámci Evropské unie výrazně rozdílné: Dánsko má velmi nízkou úroveň vnímané korupce a je v tomto ohledu první na světě. Takové Bulharsko pak na 75. pozici výrazně zaostává. Členské státy EU se musí zlepšit a zvýšit své úsilí v boji proti korupci. TI také kritizuje skutečnost, že součástí monitorování SDG nejsou úplatky v soukromém sektoru a korumpování zahraničních představitelů evropskými firmami.⁴
- Každý rok opouští rozvojové země prostřednictvím daňových úniků, úplatek, praní peněz, zpronevěry a pašování bohatství v celkové hodnotě 1 biliónu dolarů. Tato suma pravidelně překračuje oficiální částku vynaloženou na rozvojovou pomoc. V rámci Evropské unie roční ztráty způsobené nadnárodními subjekty, které přesouvají zisky do jurisdikcí s nižším zdaněním, činí přibližně 50 až 70 miliard euro. Členské státy tak přicházejí o prostředky, které by mohly investovat do vzdělání, ochrany životního prostředí, zdravotní péče nebo kultury a umění. Evropská unie posílila opatření v oblasti korporátní transparentnosti, ale skutečná daňová spravedlnost by vyžadovala daleko ráznější přístup.⁵
- Vývoz zbraní z Evropské unie podřívá mír a bezpečnost ve třetích zemích. Mezi největšími odběrateli evropských zbraní nechybí Saúdská Arábie, která válčí v Jemenu, a Egypt, který je nechvalně proslulý svým potlačováním politické opozice. „Společný postoj“ EU k vývozu zbraní není vymáhán, protože je považován za otázku národní svrchovanosti.⁶ Postoje jednotlivých členských států k vývozu zbraní do Saúdské Arábie prokazují, že vývozní licence jsou v první řadě politickým a komerčním rozhodnutím.

1 Eurostat. [SDG16 - Peace Justice and Strong Institutions](#).

2 Corporate European Observatory. [Reform of Council transparency in stalemate](#).

3 EEB. [For your Information](#).

4 Transparency International. [SDGs progress report: a partial truth](#).

5 EURODAD. [Country by country reporting](#).

6 Bonn International Center for Conversion [EU common position on arms exports](#).

Bez ukončení obchodu se zbraněmi nemohou mírumilovné společnosti existovat

Příběh Kareema Tahy

© Shima'a Elbana

ČESKÁ REPUBLIKA

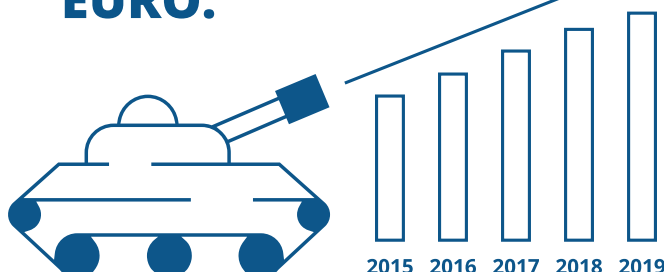
Jmenuji se Kareem Taha. Narodil jsem se v egyptské Káhiře, ale nyní žiji v Brně.

V roce 2007 jsem se v Egyptě připojil k sociálnímu hnutí. Od té doby sice došlo ke změnám, ale v Egyptě se stále rutinně porušují lidská práva, utlačuje opozice a násilně rozhání demonstrace.

Poprvé jsem byl zatčen na demonstraci v roce 2010. Byl jsem zadržován několik dnů a mučen. Od té doby jsem byl na demonstracích zatýkán opakovaně a musel jsem čelit měsícům mučení a hrozných vězeňských podmínek. V roce 2014 jsem pomáhal organizovat další demonstrace. Znovu jsem byl zatčen a strávil několik měsíců v žaláři. Bili mě, dávali mi elektrické šoky, drželi v přeplněných celách i na samotce. Pak jsem byl propuštěn, aniž bych byl z čehokoli obviněn. Dvanáct měsíců jsem trpěl depresemi, které se mi ještě teď vrací.

Naposledy jsem byl zatčen po ceremoniálu, během kterého jsme si připomínali kamaráda, který byl na demonstraci zabit. Po propuštění mi právník řekl, že jsem byl obviněn z terorismu a odsouzen k doživotnímu vězení. Věděl jsem, že musím Egypt opustit. Měl jsem pozvání do České republiky, ale musel jsem zaplatit pašerákům, aby mě do Evropy dostali. Naštěstí byla moje žádost o politický azyl v České republice přijata.

HODNOTA VÝVOZU **ZBRANÍ Z EU**
V ROCE 2018: **17,7 MILIARDY**
EURO.

Zdroj: European Network Against Arms Trade (ENAAAT)

Život zde se mi líbí, ale na Egypt jsem nezapomněl, a tak jsem v roce 2017 založil Egyptian Front for Human Rights (Egyptská fronta za lidská práva).

Přemýšlel jsem nad tím, proč byla naše revoluce neúspěšná. Částečnou odpovědí je palebná síla bezpečnostních složek. Egyptská policie používá zbraně vyrobené Českou zbrojovkou. V srpnu 2013 byly tyto zbraně použity k palbě do demonstrantů na náměstí Nahda. Nejméně 90 lidí bylo zabit a dalších 600 zraněno. Mezi mrtvými byl také můj přítel, který událost dokumentoval jako novinář. Naše materiály dokazují, že zbraně z České republiky i jiných států Evropské unie slouží k boji proti politickým oponentům, a tím porušují jejich právo na život.

Plán pro rok 2030 hovoří o snižování nelegálního toku zbraní k podpoře mírumilovných společností. Ale co se dá dělat, když evropské vlády legálně obchodují se zbraněmi, které despotické vlády používají k drcení protestů? Evropská unie a Česká republika mi osobně pomohly, když jsem opustil Egypt a přicestoval do Evropy. Mě, mé přátele a egyptský národ ale zklamaly ve chvíli, kdy povolily evropským firmám vyvézt zbraně do Egypta.

Za Evropu bez korupce a daňových úniků s transparentním a participativním rozhodovacím procesem a živou občanskou společností

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Dát Evropu do rukou lidu – Je nutné upřednostnit nové a efektivní způsoby zapojení občanské společnosti za účelem zlepšení demokracie, transparentnosti, přístupu k základním právům pro všechny a důvěry občanů EU v budování spravedlivé a udržitelné Evropy. Mladí lidé a děti by se měli zapojovat jako aktivní občané a mělo by se jim dostat podpory při smysluplném začleňování do evropských politických procesů. Měla by být přijata opatření ke zvýšení odpovědnosti a transparentnosti rozhodování institucí EU a národních vlád. Zájmy občanů a občanské společnosti musí mít přednost před finančními a obchodními zájmy.

Férové zdanění – Efektivní a koordinovaná daňová opatření by měla zajišťovat, že všechny firmy a korporace budou platit férové daně a budou přispívat do národních a evropských veřejných rozpočtů za účelem podpory socioekonomických práv a prosperity. Evropská unie musí efektivně a globálně bojovat s daňovými úniky a zavřít evropské daňové ráje.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

Corporate European Observatory
[Reform of Council transparency in stalemate](#)

EEB
[For your Information](#)

Transparency International
[SDGs progress report: a partial truth](#)

Je nutné jednat a získat více dat a ukazatelů na úrovni EU proto, aby:

- ✓ bylo možné vyhodnotit různé rozměry korupce a úplatkářství (včetně privátního sektoru);
- ✓ bylo možné monitorovat a vyhodnocovat přístup k informacím;
- ✓ bylo možné měřit finanční transparentnost a nelegální finanční toky;
- ✓ bylo možné monitorovat vývoz zbraní z členských států EU;
- ✓ bylo možné sledovat zmenšující se prostor pro občanskou společnost (například prostřednictvím dat získaných od FRA).

Model otevřené a transparentní tvorby politiky: finská strategie pro udržitelný rozvoj

FINSKO

Finsko bylo v roce 2016 první zemí, kde vznikla společná zpráva vlády a organizací občanské společnosti týkající se dobrovolného přezkumu plnění SDG (tzv. VNR). Země nyní představila svou druhou zprávu. Občanská společnost znovu vytvořila své vlastní vyhodnocení finských výsledků ve vztahu k jednotlivým cílům udržitelného rozvoje. Jeho závěry byly prezentovány vedle závěrů vlády.

Vyhodnocení občanské společnosti vyznělo pozitivně u dvou SDG, neutrálně u sedmi a kladně u osmi. Závěry se z velké části shodovaly s názorem vlády. Občanská společnost ale ostře kritizovala finský vývoz zbraní a vojenského vybavení do válečných území.

Pozitivní konzultační proces využitý při vytvoření první zprávy VNR byl dále zlepšen a rozvinut. Vlivná Národní komise pro udržitelný rozvoj spojuje všechny významné společenské sektory, podporuje spolupráci na politice SDG a snaží se zajistit, aby byl udržitelný rozvoj integrován do politiky a praxe vlády a těšil se podpoře širší veřejnosti. Občanská společnost (mládež, životní prostředí, sociální otázky, menšiny, rozvoj) je zastoupena ve stočlenné Komisi, které předsedá premiér a která zasedá v premiérově kanceláři.

Pokrok dosažený ve druhém období VNR znamená, že udržitelný rozvoj je nyní přístupem, který utváří vládní program. V roce 2019 začala vláda postupně zahrnovat opatření pro udržitelný rozvoj do rozpočtu. Nyní byl zahájen proces pro druhý národní plán zavedení Programu 2030 a pokračují práce na víceoborovém vyhodnocování národní analýzy. Dvakrát se sešel občanský panel pro udržitelný rozvoj. Byla utvořena mládežnická skupina pro Program 2030. Letos vláda svolala klimatický kulatý stůl, který úzce spolupracuje s Komisí. Bude stanoven časový rozvrh na přípravu plánu k dosažení všech cílů udržitelného rozvoje do roku 2030.

Chystaný zákon o povinném řádném prověřování lidských práv se bude řídit zásadami OSN o podnikání a lidských právech. Činnosti související s globálním rozměrem udržitelného rozvoje jsou však zatím nejasné. Je nutné vyhodnotit dopad Finska na rozvojové země tak, aby se naše zahraniční politika řídila zásadami globální zodpovědnosti.

Na úrovni EU je nutné vypracovat implementační plán pro celou Unii. Vést by jej měli prezidenti Rady, Komise a Evropského parlamentu. Klíčem je, aby se Program 2030 promítl do všeho, co EU dělá.

Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj

Skutečné partnerství nastane, jakmile budou všechny politiky EU v souladu s cíli udržitelného rozvoje

Základem pro 17. cíl udržitelného rozvoje jsou globální, regionální, národní a místní partnerství. Evropský konsensus o rozvoji z roku 2017 dává do souladu evropskou rozvojovou spolupráci s Programem 2030 a Cíli udržitelného rozvoje. V roce 2019 vyplatila EU a její členské státy dohromady 75 miliard eur v zahraniční pomoci, což představuje 55 % celosvětové částky. Evropská unie je také hlavním investorem do rozvojových zemí. Výše investic činila v roce 2018 celých 104 miliard eur. Cíl věnovat na rozvojovou pomoc částku ve výši 0,7 % hrubého národního důchodu splnilo pouze Švédsko, Dánsko, Lucembursko a Velká Británie. Pokud je pomoc ze strany EU nebo členských států ovlivněna obchodními zájmy, nemusí podporovat dlouhodobé cíle udržitelného rozvoje. Přímé zahraniční investice jsou v první řadě vedeny obchodními zájmy získat suroviny nebo přemístit výrobu na levnější pracovní trhy, přičemž nejsou v zájmu dlouhodobého udržitelného rozvoje místních komunit. Zisky ze světového obchodu jsou přínosem zejména pro nadnárodní a velké firmy sídlící v rozvinutém světě nebo které vlastní bohatá elita. Chudší komunity jsou pak okrádány o své přírodní zdroje, levnou pracovní sílu a životní prostředí. Nejchudší země musely v roce 2020 zaplatit asi 36 miliard dolarů na úrocích z dluhů. Některé evropské politiky a postupy jsou v přímém rozporu s Cíli udržitelného rozvoje. Evropská unie není schopna zajistit koherenci své politiky v zájmu udržitelného rozvoje.

17. cíl udržitelného rozvoje zavazuje vlády k poskytování konkrétních dat rozdělených podle věku, pohlaví, handicapu, etnicity a dalších faktorů za účelem přesného sledování dopadu jejich politiky na obyvatele a planetu. V datech jsou výrazné mezery, které by Eurostat a členské státy měly řešit.

Zde je výčet některých hlavních výzev, které vyžadují plnou pozornost politických aktérů:

- Evropská unie a její členské státy využívají řadu finančních instrumentů k podpoře evropských společností na riskantních trzích. Globální asociace exportních úvěrových agentur (ECA) investuje každoročně přibližně 1 bilión dolarů do rozsáhlých průmyslových projektů v rozvojových zemích a rozvíjejících se trzích.¹ Některé z těchto investic plynou do projektů využívajících fosilní paliva s nezvratným dopadem na přirozené prostředí, původní lesy a chráněné oblasti, přičemž může docházet i k porušování lidských práv.²
- K měření kvality globálních partnerství EU není možné používat ukazatel Eurostatu o objemu obchodu s rozvojovými zeměmi (893 miliard eur v roce 2018, přičemž číslo roste), aniž bychom se zároveň nepodívali na kvalitu tohoto obchodu. Když bude globální dovoz do Evropské unie poskvrněn vykořisťováním pracovníků, dětskou prací a novodobým otrokářstvím, odlesňováním a ničením přirozených prostředí, drancováním přírodních zdrojů a znečištěním, pak mají čím dál vyšší obchodní objemy čím dál horší dopad na udržitelný rozvoj.
- Organizace občanské společnosti kritizovaly iniciativu pro pozastavení dluhové služby zemí G20, protože v ní chybí dlouhodobý přístup včetně snižování a odpouštění dluhů, obzvláště tváří v tvář pandemii nemoci COVID-19. Organizace volají po globálním mechanismu pod záštitou OSN s cílem systematicky, komplexně a vymahatelně řešit globální dluhovou krizi.³
- Finanční základna EU a členských států pro udržitelný rozvoj je slabá. Ukazatel Eurostatu říká, že podíl ekologických daní na celkových daňových výnosech v roce 2018 klesl na méně než 6 %. Neexistuje politická vůle k zavedení dávno potřebného posunu od zdanění práce ke zdanění využívání surovin, vypouštění emisí a znečišťování.
- SDG 17 volá po politické koherenci za udržitelný rozvoj. Vládní struktury Evropské unie neumožňují navrhnout, implementovat a monitorovat všechny politiky a postupy soudržným a integrovaným způsobem. Škodlivé dopady evropských politik a postupů nejsou řádně řešeny. Sem spadají například negativní externality související se společnou zemědělskou politikou nebo obchodní politikou EU.

1 Viz <https://www.berneunion.org/DataReports>

2 Finance and Trade Watch + CEE Bankwatch Network. [ECAs go to market](#); FERN a ECA Watch Europe. [Still Exporting Destruction](#).

3 Eurodad [Shadow report on the limitations of the G20 Debt Service Suspension Initiative: Draining out the Titanic with a bucket?](#)

Když je náš život hrozný, jak může být ten váš dobrý? Příběh Nazmy Akter

BANGLADĚŠ

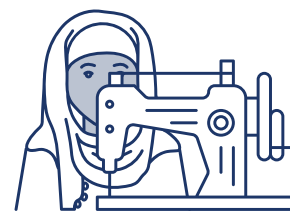
Nazma Akterová je vůdkyní odborů a bojovnicí za práva a prosperitu žen v Bangladéši. Jako dítě pracovala v textilní továrně. Později vstoupila do odborové organizace a nyní vede kampaň proti vykořisťujícím pracovním podmínkám.

„Evropská unie je důležitým obchodním partnerem Bangladéše. Více než polovina společností vyvážejících zboží do Evropské unie bohužel nectí práva a prosperitu svých dělníků. Nemoc Covid-19 dále podtrhla zranitelnost zemí jako Bangladéš. Na vývozu do EU jsme velmi závislí. Když pracovníci, jejichž velkou většinu tvoří ženy, nemohli kvůli pandemii nadále chodit do práce do textilních továren, výroba a vývoz poklesly. Země jako Bangladéš, které jsou na vývozu do bohatých zemí závislé, jsou tvůrci globálních politik přehlížené a zanedbávané.“

„Pokud chceme podporovat udržitelný rozvoj, nemůžeme měřit udržitelnost jenom podle toho, co se děje v Evropě. Pozornost je nutné věnovat všem fázím zásobovacího řetězce od získávání surovin na začátku přes výrobu až po dovoz na zámořské trhy. EU musí ze svého pohledu věnovat pozornost genderové rovnosti, férovému ocenění, důstojné práci a kvalitě zboží ve vyvážející zemi. Svoboda sdružovat se a kolektivně vyjednávat patří jsou důležité pro zajištění lepších pracovních podmínek a důstojné práce.“

MINIMÁLNÍ MZDA V TEXTILCE
V BANGLADÉŠI? **85 EUR** MĚSÍČNĚ. ŽIVOTNÍ
NÁKLADY? **170 EUR** MĚSÍČNĚ. EVROPANÉ
KOUPI **6,4 MILIONU** TUN
NOVÉHO OBLEČENÍ ROČNĚ A TÍM
PODPORUJÍ
VYKOŘISŤUJÍCÍ
SYSTEM.

Zdroj: Výzkumná služba Evropského parlamentu

Nazma zdůrazňuje, že kvalita vyváženého zboží je klíčová, protože se přímo promítá do lepších pracovních podmínek. Důraz na množství vyráběné pod časovým tlakem bez ohledu na kvalitu podporuje neférové pracovní podmínky a zneužívání pracovníků.

Nazma je přesvědčena, že je nutné na udržitelnost nahlížet z širší perspektivy. Když nebudeme věnovat pozornost jen vyváženým objemům, bude to mít pozitivní dopad na vzdělanost, životní prostředí i rovnost pohlaví.

„Za každým krokem dodavatelského řetězce musí být vidět jasná odpovědnost. Lepších zítřků můžeme dosáhnout, ale závisí to na tom, zda lidé z různých zemí a oborů dokáží dobře spolupracovat.“ Nazma se ptá: „Když je náš život hrozný, jak může být ten váš dobrý?“

Příběh Nazmy Akterové poskytl organizace
European Environmental Bureau (EEB)

Za skutečné globální partnerství zaměřené na nejzranitelnější osoby a za zajištění souladu mezi našimi politikami a principy udržitelnosti

Z Manifestu za udržitelnou Evropu pro její občany

Role EU ve světě – Evropská unie má klíčovou zodpovědnost za dosažení cílů Programu pro udržitelný rozvoj 2030. Evropská unie musí zajistit, aby veškerá její vnitřní a vnější politika byla soudržná a v souladu s SDG. Zahraniční rozvojová pomoc EU by měla dávat přednost těm, kteří to potřebují nejvíce, a to včetně nejméně rozvinutých zemí, a měla by být ku prospěchu nejvíce znevýhodněných skupin. EU musí změnit strukturu svých investic tak, aby dosáhla udržitelnosti a vymýcení chudoby a zajistila přístup k základním právům na celém světě. EU by měla aktivně podporovat právně závazné evropské a mezinárodní lidskoprávní deklarace u společností, které provozují činnost v zahraničí. To platí také o prosazování Dohody o podnikání a lidských právech OSN.

Vize členů a spojenců platformy SDG Watch Europe o udržitelné Evropě:

CONCORD

[AidWatch 2019](#)

Eurodad

[G20 Debt Service Suspension Initiative: Draining out the Titanic with a bucket?](#)

SDG Watch Europe

[Who is Paying the Bill? Negative impacts of European policies and practices](#)

EEB

[Taxing Polluters. What is going wrong?](#)

Monitorovací zpráva stavu plnění SDG v rámci EU potřebuje více dat a lepší ukazatele proto, aby:

- ✓ bylo možné vyhodnotit kvalitu a dopad přímých zahraničních investic a vývozních úvěrů;
- ✓ bylo možné monitorovat snahu EU a členských států snižovat dluhovou krizi;¹
- ✓ bylo možné analyzovat, zda a jakým způsobem dovozy z rozvojových zemí přispívají k udržitelnému rozvoji;
- ✓ bylo možné identifikovat mezery v současných datech a ukazatelích za účelem vyhodnocení dopadu pomoci EU na vyloučené skupiny.

¹ Viz doporučený ukazatel německé koalice nevládních organizací erlassjahr.de.

Vytváření sítí pro férový obchod: poučení získaná z obchodního modelu GEPA

© GEPA – The Fair Trade Company

NĚMECKO

Společnost pro férový obchod GEPA je vynikajícím příkladem toho, jak může společnost zařadit SDG 17 „partnerství ke splnění cílů“ do jádra své činnosti. GEPA je nyní největší evropský fairtradový podnik. V roce 2018 měla 131 obchodních partnerů ve 45 zemích a její roční obrat v roce 2019 činil 80 milionů eur.

Práce společnosti GEPA se nezaměřuje jen na obchodování. Cílem společnosti je podporovat znevýhodněné výrobce, zejména na jižní polokouli, ovlivňovat a měnit přístup spotřebitelů na severní polokouli a ovlivňovat a prostřednictvím lobbyingu a obhajování měnit neférové struktury mezinárodního obchodu.

Společnost GEPA už téměř 45 let pracuje na zlepšování života marginalizovaných producentů a na tom, aby se příroda dostalo respektu, jaký si zaslouží. Plně udržitelná spotřeba a produkce jsou pak konečnými cíli.

Společnost GEPA si je vědoma, že práce malých farmářů spočívá v nepřetržitém krizovém managementu a že vždy nastanou další a další potíže. Od ostatních mainstreamových podniků se GEPA liší tím, že po boku svých producentů stojí v časech bohatství i chudoby, což se projevilo během aktuální

situace s nemocí COVID-19. Organizace využila svůj fond obchodních partnerů (který se obvykle používá k rozšiřování kapacit a dílen producentů) a poskytla nouzovou pomoc malým producentům postiženým krizí.

Svou podpůrnou činností pracuje GEPA na řešení základních příčin chudoby a klimatických změn. Ve spolupráci s ostatními provádí vysoce kvalitní výzkum s cílem ovlivnit rozhodování a tvůrce politik. Politická práce GEPA je různorodá a spočívala například ve formulaci stanovisek na Konferenci OSN o změně klimatu 2019 v Madridu, ve vyjádřeních k evropskému klimatickému zákonu nebo v tvrdém prosazování přijetí legislativy o povinném prověřování dodržování lidských práv dodavatelů v Německu.

GEPA je členem WFTO-Europe, což je evropská větev organizace World Fair Trade Organization se 400 členskými organizacemi. Díky konzistentnímu růstu v posledních 45 letech je GEPA nyní největším evropským fairtradovým podnikem.

GEPA ukazuje, jak může podnik úzce spolupracující se zákazníky výrazně měnit produkční a spotřebitelské návyky. Zkušenosti společnosti GEPA také ukazují, že rozšiřování férových a alternativních podniků je příležitostí pro rozvoj Evropské unie, kterou lze prakticky využít při spolupráci podniků, tvůrců politik a spotřebitelů.

Tento příběh poskytly organizace GEPA a World Fair Trade Organization-Europe

Vydavatel:

Koordinátor:

solidar

Svámi výpověďmi a řešeními přispěly následující organizace:

solidar

SDG Watch Europe je evropskou víceoborovou aliancí občanské společnosti bojující za ambiciózní implementaci cílů udržitelného rozvoje. Široká aliance více než 100 organizací občanské společnosti ze všech oblastí a sektorů včetně rozvoje, životního prostředí, sociálních služeb a lidských práv, jejímž cílem je společně přimět evropské instituce a členské státy k implementaci Programu pro udržitelný rozvoj 2030.

Vypracování této zprávy bylo možné díky příspěvkům členů a partnerů aliance SDG Watch Europe.
<https://www.sdgwatcheurope.org>

Celoevropský projekt Make Europe Sustainable for All (MESA) je koordinován organizací European Environmental Bureau (EEB) a je implementován v 15 evropských zemích za účasti 25 partnerů. Jeho cílem je zvýšit povědomí obyvatel, organizací občanské společnosti a tvůrců politik o Programu 2030 a cílech udržitelného rozvoje (SDG), které v roce 2015 přijalo 193 členských států Organizace spojených národů.

#SDGS4All

<https://makeeuropeustainableforall.org>